

Klasszikus és Jazz

GRAMMOPHON

2001. nyár

750 Ft

RAVI SHANKAR
JOE LOVANO
JOHN SCOFIELD

Rózsa Miklós
Pierre Boulez
Emmanuel Pahud

DAVID MURRAY

150 lemez után végre Magyarországon

Exkluzív bérlet

2001-2002

A MILÁNÓI SCALA
FILHARMONIKUS ZENEKARA
Vezényel: Riccardo Muti

Verdi: A végzet hatalma – nyitány
Stravinsky: A tündér csókja
– balettszvit
Schubert: 7., C-dúr szimfónia

IL GIARDINO ARMONICO
Művészeti vezető és szólista:
Giovanni Antonini - fuvola
Paolo Grazzi - oboa
Enrico Onofri
Marco Bianchi - hegedű
Stefano Barneschi - brácsa
Paolo Beschi - gordonka
Vanni Moretto - bőgő
Luca Pianca - lant
Riccardo Coni - csembaló

D. Castello: Sonata a quattro
G. B. Buonamente: Sonata
per tre violini
J. Pachelbel: Canone e giga
A. Marcello: d-moll oboaverseny
A. Vivaldi: g-moll fuvolaverseny
A. Vivaldi: F-dúr
(„La tempesta di mare”)
fuvolaverseny
A. Corelli: G-dúr triószonáta
A. Vivaldi: C-dúr piccoloverseny

AMSZTERDAMI
BAROKK ZENEKAR
ÉS KÓRUS
Vezényel: Ton Koopman
Közreműködik:
Deborah York, Robin Blaze,
Jörg Dürmüller, Klaus Mertens

G. F. Händel: Vízizene
G. F. Händel: Gyászóda
Caroline királynő
halálára
G. F. Händel: Dettingeni Te Deum

Bérletek kaphatók:

Filharmónia Budapest Kht. Jegyiroda (V., Mérleg u. 10., Tel.: 318-0281)
Zeneakadémia Jegypénztár (VI., Liszt Ferenc tér 8., Tel.: 342-0179)
Vigadó Ticket Office (V., Vörösmarty tér 1., Tel.: 327-4322)
Broadway Jegyiroda (VI., Nagymező u. 19., Tel.: 302-3841)
Music Mix 33 (V., Kecskeméti u. 8. Tel.: 266-7070)

Bérletek ára: 4.000.- ; 7.500.- ; 11.000.- ; 14.000.- ; 16.000.- Ft

A szereplő- és műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

A bérlet további támogatói:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Nemzeti Kulturális Alapprogram, Gazdasági Minisztérium,
Fővárosi Önkormányzat

*Harmóniában a **matáv**val*

2001. október 5.

Budapest

Kongresszusi Központ

2002. április 6.

Zeneakadémia

2002. június 11.

Budapest

Kongresszusi Központ

ZENÉS SZÍNHÁZ

A HATVANÉVES PLÁCIDO DOMINGO ÉS TRÓNKÖVETELŐI	5
HÍREK AZ OPERA VILÁGÁBÓL	6
GYÓRIVÁNYI RÁTH GYÖRGY MEGÁLMODOTT OPERAHÁZA	7
KRITIKA	8
MESTEREK ÉS TANÍTVÁNYOK: ANDOR ÉVA ÉS WIERDL ESZTER	10
TALÁLKOZÁS KORONDI ANNÁVAL	12

ROCKENBAUER ZOLTÁN A MAGYAR ZENEI ÉLETRŐL 14

EURÓPAI ZENEFŐVÁROSOK

MOSZKVA	16
---------	----

CÍMLAPSZTORI

DAVID MURRAY , A TENORSZAXOFON FEJEDELME	18
---	----

ZEMPLÉNI MŰVÉSZETI NAPOK 2001

SHLOMO MINTZ , RAYMOND LEPPARD	23
EMMANUEL PAHUD , BALOG ZSOLT , BUDAPESTI CSELLŐEGYÜTTES	24
SNÉTERBERGER FERENC , I SALONISTI	25

GÖDÖLLŐI KASTÉLY KONCERTEK – KAMARAZENEI FESZTIVÁL

DMITRIJ BASKIROV , GULYÁS MÁRTA , CSABA PÉTER	28
RÓZSA MIKLÓS , JONATHAN BRETT ÉS AZ ENGLISH CLASSICAL PLAYERS	29

KRITIKA – KLASSZIKUS

			32
			34
			36

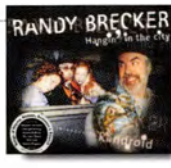

GRAMOFON GALÉRIA

SZENTHELYI MIKLÓS	38
--------------------------	----

KRITIKA – VILÁGZENE, CROSSOVER

			40
			43
			43

KRITIKA – JAZZ

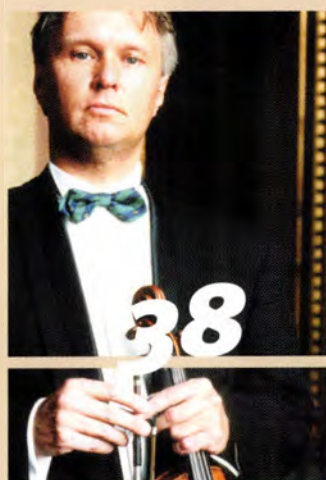
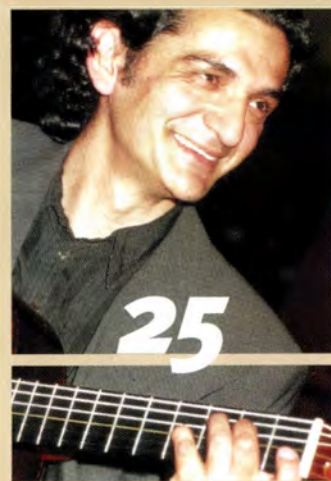
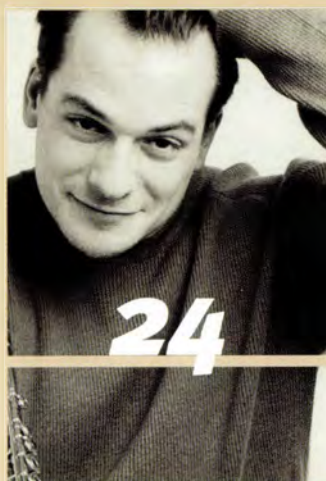
			46
			48
			50

ZENE AZ INTERNETEN	52
--------------------	----

VERSENYGYŐZTESEK: SÓLYOM-NAGY MÁTÉ 56

NYÁRI KONCERTAJÁNLÓ

KLASSZIKUS	57
KIRÁLY ZENEI NAPOK – BESZÉLGETÉS KIRÁLY DÁVID ZSOLTTAL	58
JAZZ	64

A VARÁZSLATOS HANG TITKA

RAMÓN VARGAS,
TÁZADÓ TENORSZTÁR A HATVANÉVES DOMINGO ÁRNYÉKÁBAN

**Az idén hatvanesztendő mestertenor,
Plácido Domingo töretlen népszerűségét
újabb és újabb utód igyekszik
– ha elbitorolni nem is – legalábbis
megostromolni. A húsz évvel, tehát**

Részlet egy bécsi Donizetti-előadásból. Ramón Vargas partnere Edita Gruberova.

Bár az immáron hatvanesztendő Plácido Domingo egy kisebb műtét miatt kénytelen volt lemondani május eleji fellépéseit a Bajazzók bécsi előadásaiiban, ígéretet tett arra, hogy május közepén ugyanott, a Staatsoperben Siegmundként már hallható lesz A walkürben. Hogy végül teljesítette-e ebbéli szerződési kötelezettségeit, lapzártánkorkor még nem lehetett tudni. Tény, hogy a több mint negyven éves színpadi karrier, és a

hatvan esztendő nem múlt el nyomtalanul az elnyúlhatatlannak hitt tenorsztár fölött sem, amit leginkább a szokottnál valamivel kevesebb énekesi fellépés, és a korábban meglehetősen széles repertoár bizonyos beszűkülése jelez. A közeli jövőben kizárólag Siegmund, illetve – a Metropolitan Operaház japán turnéján – Sámson szerepében lép közönség elé, igaz az immáron tizenegy éves Három Tenor produkcióban is énekel – Szöulban és Pekingben – Carreras és Pavarotti partnereként. Domingo persze ebben a korban is kétségkívül az opera műfaj varázslatos egyénisége, hangja ma is szárnyal, színészi alakításai, egyedülálló szerepformálásai nemcsak régi híveit vonzzák előadásaira, hanem az ifjabb operalátogatókat is képesek magukkal ragadni. A hiányzó

egy generációval fiatalabb mexikói

Ramón Vargas egyike ezeknek a fiatal sztároknak, akik egyéni repertoárjukat

gondosan építgetve, és nem utolsó

sorban néha a hagyományokat felrúgó

kijelentéseikkel igyekeznek minél

szélesebb körben

felhívni magukra

a figyelmet.

Ramón Vargas kedveli Donizetti ritkábban hallható operáit. Legújabb lemezét az RCA-BMG dobozta.

eddig is számos ifjú tehetség – például a '94-ben itt közönségdíjat nyert José Cura – indította el világhírnévig vezető karrierjét, sőt, túl ezen, két nagy amerikai Operaháznak, a washingtoninak, illetve a Los Angeles-inek is ő a művészeti vezetője.

Plácido Domingo

énekművészi fellépéseket a karmesterként is jó ideje megmutató Domingo a dirigens pult mellől igyekszik pótolni, rövidesen például Aidát vezényel Szentpétervárott. Idejét azonban nemcsak az éneklés és vezénylés tölti ki. A tenorista saját operaversenyt is „üzemeltet”, ahol már

Vannak, akik ugyanakkor mégis inkább már előre, a Domingo és Pavarotti utáni időkre, a most harmincas-negyvenes éveikben járó tenoristákra vetik vigyázó szemüket, és az ő fellépéseiket részesítik előnyben. Ide tartozik a mexikói származású, negyvenesztendő Ramón Vargas, aki természetesen más szerepkörben szerez híveket a tenorhangnak, de máris egyeduralkodó bizonyos operák lírai tenor szerepeiben. A kiváló énekes pályafutása elején rövid ideig tagja volt a mexikói főváros operaházának – ugyanebben a színházban énekelt pár éven át még a hatvanas évek elején Domingo is –, majd megnyerte a milánói Caruso énekversenyt, és mielőtt elindította volna nemzetközi karrierjét, a bécsi Operaház énekstúdiójában képezte tovább a hangját. Vargas egyike azon kevés énekeseknek, akik semmilyen tanítási módszerben nem hisznek. „Egy énektanár csak arra jó, hogy romokba döntsön egy varázslatos hangot” – tett nem egyszer feltűnést keltő nyilatkozatot, ami után korántsem meglepő, hogy nincs ma sem, aki felügyelné a hangját, vagy felkészítené egy-egy szerepre. Mindent ő maga, tulajdonképpen autodidakta módon végez. A mindenekelelt Donizetti-, Bellini-, de bizonyos Rossini-, Puccini-, sőt Verdi-szerepeket is repertoárján tartó tenorista májusban Donizetti ritkán hallható Roberto Devereux című operájában lépett fel Bécsben, és példát adott a szép, kiegyenlített belcanto éneklésből. Az előadás végén a Gramofonnak elmondta, hogy vitán felül legkedvesebb szerepe a Lammermoori Lucia Edgardója. Amikor egy esetleges budapesti fellépésről faggattuk, Vargas – aki Rost Andreával már több ízben, többek között a Metropolitan Rigoletto-előadásán is fellépett – csupán annyit közölt, hogy „e pillanatban nem tervezem”, igaz azért azt is hozzátette: „sajnos”. **Lindner András**

A budapesti operai programszervezőkön kívül talán csak a Bregenzi Ünnepi Játékok vezetői gondolták úgy, hogy ha 2001 mindenütt Verdi nevétől hangos, akkor ők a maguk részéről már 2000-ben letudják a centenáriumot, és idén Puccini mellett tessék le voksukat. Tavaly és tavalyelőtt is Verdi Álarcosbálját adták a Bodensee tükörön ringatózó festői tószínpadon, egy monumentális nyitott könyv lapjai között. Az ötletes díszlet készítőit bízták meg, hogy idén egy darab Párizst keltse-

BREGENZI „MÁSKÉNT” GÖNDOLKODÓK

nek életre a vízen: Richard Jones és Anthony McDonald készítik a díszletet, ők is rendezik a produkciót, amely július 18-ától augusztus 21-éig látható. A Bécsi Szimfonikusokat Ulf Schirmer vezényli, aki korábban a Nabucco és a Fidelio előadásával aratott Bregenzben sikert. A szereplők nagyrésze fiatal művész – valamelyikük talán még pályája kezdetén elvetődik Magyarországra. A Moszkvai Kamarakórus közreműködik az előadásban, az együttes részes a másik bemutatóban is. A Festspielhausban az amerikai Carlisle Floyd John Steinbeck Egerek és emberek című regényéből írt zenedrámáját adják elő. A „poszt-pucciniánus” zeneszerzőt az életéről vallott amerikai álom csalárádsága foglalkoztatja e művében is. Másik operáját, a Susannah-t Arthur Miller drámája alapján komponálta. A darabot 1997 tavaszán mutatták be a Berli Deutsche Operben, Karan Armstronggal a címszerepben. Az amerikai születésű, de régóta Németországban élő énekesnő néhány nappal a premier után Budapesten a Rózsalovag Tábornagynejaként aratott emlékezetes sikert. A berlini produkciót John Dew rendezte, az Egerek és embereket pedig a jeles rendezőnő, Francesca Zambello elképzelései alapján láthatja az, aki július 18. és augusztus 1. között a Bodeni tó környékén jár.

SINOPOLI ÖRÖKÖSE

Fotó: promóció

A Bayreuthi Ünnepi Játékok igazgatósága nevében Wolfgang Wagner bejelentette, hogy Fischer Ádámot, a Mannheimi Nemzeti Színház operagyűjtésének főzeneigazgatóját kérte föl, vezényelje az április 20-án váratlanul elhunyt Giuseppe Sinopoli Ring-előadásait az idei fesztiválon. Richard Wagner tetralógiájának új rendezését tavaly mutatták be a zöld dombon, Sinopoli zenei irányításával. Az olasz karmester 1985 óta állt kapcsolatban Bayreuth-tal, a Tannhäuser-t dirigálta, 1990-ben pedig A bolygó hollandit. A darab 2003-as felújítása is rá várt volna, amely így lehet, hogy Fischerre marad. A felkérés alkalmából Fischer Ádám pályáját részletesen ismertetik, utalnak arra, hogy a Nemzeti Filharmonikusok vendégkarmestere, s hogy ősz óta tölt be vezető pozíciót Mannheimben, ahol a Ring, továbbá a Trisztán és Izolda felújításával vívott ki elismerést. Mint emlékeztet, a Trisztánnal vendég szerepelt az együttes az Operaházban a Budapesti Tavasz Fesztiválon. Fischernek nem lesz könnyű nyara, ugyanis az Osztrák-Magyar Haydn Zenekarral Fertőd-Eszterháznál, augusztus 19-én játszaná Haydn Évszakok című oratóriumát, augusztus 18-án viszont A walkür, 21-én pedig A Rajna kincse lesz Bayreuthban. A Ring összesen három sorozatban szólal meg a Festspielhausban július 27. és augusztus 26. között. Még legalább egy új közreműködője lesz a tetralógiának, Brünnhilde szerepére Luana DeVolt szerződtek, aki 1990-ben beugrással debütált Bayreuthban, a Siegfriedben. 2000-ben az Opernwelt című német folyóirat kritikái az év énekesnőjévé választották.

OPERAMI!

E-mail: operami@matavnet.hu

www.operafesztival.hu

Bartók + Verdi
2001
JÚNIUS 15-23.

MISKOLCI NEMZETKÖZI OPERAFESZTIVÁL

A FESZTIVÁL HELYSZÍNE A MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ

Fesztivál jegyiroda: 3525 Miskolc, Déryné u. 1.,

Telefon: 06 (46) 324 614, 344 862, Fax: 06 (46) 509 835, E-mail: mnszjegy@mail.matav.hu

A PUBLIKA jegyirodában (Budapest, Károly krt. 9.), az ismertebb jegyirodákban és az ország valamennyi IBUSZ és FILHARMÓNIA irodájában.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

Magyar Igazságszolgálat
Október 2002

Magyar Állami Zenei Központ
Október 2002

design:
Lézerpont Studio

Fotó: promóció

Ismerkedik a Magyar Állami Operaház együttesével az új főzeneigazgató.

Március végén tette közzé a szaktárca, hogy a posztra kiírt pályázat nyertese:

Győriványi Ráth György. (1998. április 30-áig Oberfrank Géza volt a főzeneigazgató, aki a következő szezontól

címzetes rangban Lukács Ervinnel osztotta meg a feladatokat.) Győriványi eddig is rendszeresen vezényelt itthon, ám a szezon jelentős részében külföldön dolgozott.

Gramofon: Egy korábbi beszélgetésünkben említette, hogy kellő egyensúlyt talált a zenés színházi és a hangverseny-fellépések között, az opera műfajjal járó fászsztó külsőségek és a mindenütt létező személyes konfliktusok után üdítő a koncerttermi munka. Az év elején mégis egy operaházi vezető pozícióért szállt versenybe. Rábeszéltek?

Győriványi Ráth György: A pályázatot olyan kihívásnak láttam, amely az érdeklődésemnek és készségeimnek megfelelt. Azt hiszem, képes vagyok arra, hogy egy bonyolult rendszert átlássak, szervezettelég fölépítsek, és működőképessé tegyek. Az Operaház művészi minőségének kérdése túlmutat az intézményen, szerintem a ház a magyar kultúra kiemelkedően fontos része. De továbbra is fogok külföldön, valamint itthon koncertezni, és természetesen lesznek bizonyos operaelőadások, amelyek bemutatóját karmesterként jegyzem. Azt tudtam, hogy Szinétár Miklós főigazgató úr mandátuma május 31-ével lejár, s azt is, hogy a tárca azt tervezi, nem művész előéletű, hanem menedzser típusú

SZTÁROPERA ÉS NÉPOPERA

GYŐRIVÁNYI RÁTH GYÖRGY
AZ OPERAHÁZ MEGÚJÍTÁSÁRÓL

vezetőt keres a helyére. Így a produciók színvonalával, a műsorterffel, a szereplők kiválasztásával a főzeneigazgatónak kell majd foglalkoznia. Ez csábító feladatnak, túl nagy lehetőségnek tetszett, semhogy szó nélkül elmehessek mellette.

G: Az Ybl-palota Európa egyik legszebb épülete, de az Erkel Színház – amely marad az Operaház társintézménye – állapota egyre siralmasabb.

Gy. R. Gy.: A pályázatom tényként kezeli az Erkel működtetését, hiszen a népszerű, nagy érdeklő-

nem készültek el. Néhány változtatást is eszközöltem. A nürnbergi mesterdalnokokat, amely Jurij Szimonov Wagner-sorozatának következő darabja, eredetileg az Operaházba tervezték, ám minthogy az előadás magyar nyelvű, a produció – pályázatom szellemében – az Erkel Színházba tettem át. A Don Carlos felújítására sor kerül, de nem Kerényi Miklós Gábor legutóbbi, hanem Mikó András előző rendezése kerül vissza a repertoárra, s mivel a díszletek megsemmisültek, ezeket újra kell gyártanunk. Ez a műhely kapacitását leköti, ezért a Hoffmann meséi felújítását kivettem a programból. Nem lesz tavasszal Xerxes-bemutató sem, noha nagyon fontosnak tartanám, hogy az Operaházban legyen a műsorunkon barokk opera. Kovalik Balázs ragaszkodott a magyar nyelvű előadáshoz, én azonban a jövőben az Operában csak magyar műveket szeretnék magyarul játszani. Örömmel jelentem, hogy sztár szereposztással most készül egy pazar kiállítású Bánk bán film, amelynek a jelmezeit a forgatás után használhatnánk. Amúgy sem értek egyet azzal, hogy Erkel operája a reformkorban játszódjék. Káel Csaba rendező a filmen és majd az Opera színpadán is visszahelyezi a művet az Árpád-házi királyok idejébe.

G: Ami a magyar nyelvű előadásokat illeti, ön Dohnányi A vajda tornya című operáját is tervezi bemutatni, ennek a librettója azonban németül íródott. 1922-ben Lányi Viktor dolgozta át magyar színpadra és mindössze húsz előadást ért meg.

Gy. R. Gy.: Nagyon szép, drámai zene, megérdemli, hogy sokan ismerjék meg, és remélem, hogy most jóval több előadás fogja igazolni a választásomat.

G: Tervez kortárs premiereket is, gondol az új közönség nevelésére?

Gy. R. Gy.: Az alaprepertoárt kívánom rendbe hozni, és jó színvonalú előadásokkal megszerettetni a fiatalokkal az opera műfaját, fölkelteni érdeklődésüket a kortárs művek iránt, de a költségvetésünket nem akarom késtésztés produciókkal terhelni. Egy országos láncolatot szeretnék létrehozni a középiskolákban, talán operabarát szaköröknek nevezném ezt a hálózatot. A fölkészítés után eljöhethetnének az Operába. Ezen kívül kis, underground produciókat is szeretnék létrehozni izgalmas underground helyeken.

G: A pályázatában a külföldi színházakkal való együttműködésről is ír.

Gy. R. Gy.: A kooperációkra nyilván nem a közeljövőben kerül sor. Nem másodrendű vidéki színházakkal, hanem más fővárosokban dolgozó együttesekkel szándékozom kapcsolatba kerülni. Első körben Brüsszelt, Lisszabont célozhatnánk meg, a távlati irány a Bécs–Milánó–London vonal. De számukra előbb itt Budapesten, a hagyományainkhoz méltóan kell bizonyítanunk, hogy megfelelő partnerek lehetünk.

Albert Mária

AUTOGRAM

GYŐRIVÁNYI RÁTH GYÖRGY

TANULMÁNYUK:

1980–1984: Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, Karvezetés szak (Maklár József)

1983–1987: Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, Karmester szak (Lukács Ervin, Ligeti András)

MESTERKURZUSOK:

1981 és '82: Bartók-szeminárium, Szombathely (Somogyi László)

1983: Weimar, nyári mesterkurzus (Kurt Masur)

1984 és '85: Siena, Accademia Chigiana (Franco Ferrara)

1985: Bécs, Hochschule für Musik (Karl Österreicher)

1987: Tanglewood (Leonard Bernstein, Seiji Ozawa, Gennagyij Rozsgyesztvenszkij)

ÖSZTÖNDÍJAK:

1984: Leonard Bernstein

1985: három hónapos bécsi tanulmányút (állami ösztöndíj)

1986: Solti György

TERVEZETT

OPERABEMUTATÓK

A 2001/2002-ES ÉVADBAN:

VERDI: Attila, Teatro Colón, Buenos Aires (Samuel Ramey, Andrea Gruber, Paolo Gavaneli)

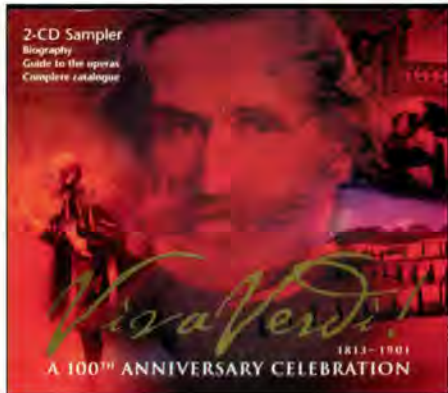
VERDI: A trubadúr, Teatro Municipal, São Paulo (Brazília)

R. STRAUSS: Salome, Teatro Regio, Torino (Sylvie Valayre)

désre számító és magyar nyelvű előadásokat ott tervezem bemutatni. Fölmértük, hogy mi módon és milyen költséggel lehetne a színházat fölújítani. Úgy látszik, hogy a munkálatok két, kissé meghosszabbított nyári szünet alatt elvégezhetők. Nem az európai „high tech”-et képzeljük az Erkelbe, hiszen a színpadgépezet működőképés, de egy forgószínpad és a zenekari árkot súllyesztő-emelő hidraulika beépítése szükséges. A hátsó, kiszolgáló rész szorul jelentős modernizációra. Ezek költségei elviselhetők.

G: A pályázatában fél évet kért az ismerkedésre. Szüksége lesz ilyen sok időre?

Gy. R. Gy.: Nem lesz ennyi időm, mert bár a következő évad műsorterve adott, a szereposztások

A nagy olasz népszerűségét híven mutatja a teljes operák lemezkiadásainak statisztikája is. Kilenc mű 29 hivatalos kiadványa még 78 fordulatoként, tehát 1950 előtt látott napvilágot. Elsősorban a His Master's Voice és a Columbia jeleskedtek, nyomukban a Pathé, RCA és CETRA. („Nem hivatalos”, még nem kerülhetett forgalomba, így a megörökített, de csak évtized múlva kibocsátott élő előadásokat nem számítottam közéjük.) Napjainkra a termés az akkorinak huszonötszörösére nőtt, ha a 26 opera 760 teljes felvételéhez sorolom a rádiós, filmes és tévéváltozatokat is, különféle privát és kalóz kiadásokban. Az Universal cégek sárga, piros-kék és burgundi vörös színeiben vagy 80 teljes felvétel található Verdi neve alatt! Legtöbbjük (egyénileg) megrendelhető, de Viva Verdi jelíggel a 26 opera 4-4 produkcióját sorozatban is közreadják 3 dobozban, összesen 55 CD-n.

A DVD-n megújított képfelvételek a nagy egyéniségek „testközeliségeivel” némitják el mellékes fenntartásainkat. A halhatatlan Jean-Pierre Ponnelle bécsi Rigolettójának első jeleneténél sohasem látam jobbat. Elképzelésében a dráma emblémája (a szenvedések oka és célja) a Bacchus istennek öltöztetett Pavarotti mantuai hercege; többszörös telitalálat. Karaján nem a rendezéseinek halhatatlanságát ambicionálta, de természetesen azokat is megörökítette. Az Otello-film az 1974-es EMI lemez hanganyagán alapszik; felsőfokú jelzöt elsősorban Jon Vickers rendkívüli színészi szuggesztivitása, Freni szép hangja, éneke, lénye érdemel. Solti Traviatája (Covent Carden, '94) egy felkelő csillag kedvéért született. Angela Gheorghiu ma már a legfényesebb állócsillag a szopránok horizontján.

Az emlékévben újdonságokra is futja. Fabio Luisi ritkaságokra, Verdi „ősbukásaira” összpontosít. A lombardok francia változatát (címe: Jérusalem) ősszel az Alzira és az Aroldo (a Stiffelio átdolgozása) követik. Mint a nagy alkotók sikerületlen műveiben, ezekben is gyakori a felfedezés: a meglepetést okozó részlet. Óriási a várakozás Abbado nyári salzburgi Falstaffja kapcsán. Az alkatánál fogva is eleve a címszerepre rendeltetett wales-i óriás, Bryn Terfel alakítja a Hajas Lovagot. Valóban fiatalon jut az életpályákat összegező lehetőséghez. E DG-vállalkozás Gardiner korhű hangszeres, pazar Falstaffját (ld. Vashegyi György recenzióját a következő oldalon – a szerk.) látszik versenyre hívni. Az egyházzenei termésből mind az ismeretlen, mind a legkedveltebb művek hozzáférhetők Chailly (DECCA), Myung-Whun Chung (DG) és Gergijev lemezein. Az orosz

VERDI – KIFOGYHATATLANUL

karmesteré a Halotti mise (általam „bejegyzett”) 86. felvétele. Ezt nyolc (közreadását hat) évvel előzte meg a Philips előző ajánlata; véletlenül Gardiner vezényletével. A két tolmácsolás a lehetséges értelmezések ellenkező végleiteit érinti. Gardiner korhűsége – akár a Falstaffban – nem archaizálásnak, hanem éppenséggel modernnek, felfogása szokatlannak, tehát izgalmasabbnak hatott. Zenélésében az „egetverő” pillanatok ellenére is valamiféle klasszikus vonalvezetés érvényesült, egyáltalán nem stílusatlanul a „klasszicizált” Aida után alkotott Requiemben. Gergijev viszont óriási méretű freskót láttat, az orosz jellemző monumentális egyszersmind részletező, egészében konvencionális előadásban.

A Warner centenáriumi Verdi-sorozata 18 egységet kínál, az egykori FONIT (CETRA) kivételes dokumentum-értékű repertoárjának legértékesebb tartományát. (A magyar képviselő 13 művet forgalmaz, egy kivétellel 2 CD-s albumokban, mérsékelt áron.) Az eredeti felvételek 1949–55 között a RAI torinói, milánói és római stúdióiban készültek a hetente sugárzott – élő vagy előre rögzített – közvetítések céljára. Oxigénhiányos operavilágunkból egyszerűen visszacsöpöpnünk az olasz énekes művészet utolsó aranykorszakának minden napjaiba. A dirigensek a Toscanini árnyékában felnőtt első-második nemzedék. Mesterek a szó minden értelmében, mint a nálunk is fellépő Molinari-Pradelli és Mario Rossi. Az utóbbi az 1949-es Falstaff-felvételen nagyobbban mutatkozik mai hírnevével, akár csak a sokoldalú, bár főleg Rossini-speciálistaként emlegetett Vittorio Gui az Aidában. Egy zseni a világhír küszöbén: Giulini A két Foscarival.

Még lelkesebben vizsgáztatjuk újra a hajdani énekeseket. (Már akiket a korabeli multik meghagytak a RAI-nak.) Rossini-Lemeni (Don Carlos) és mások neve méltánytalanul kopott ki a köztudatból. Korábbi nagyságok: Lauri-Volpi (Luís Miller), Caniglia (Don Carlos) és a fiatalabb, ám ezúttal Toscanini nélküli Valdengo jócskán lefelé lépdeltek már a csúcsról. Viszont örvendetes módon épp ott találkozunk Stignanival, Tagliabuével és Tancredi Paseróval a (kivételképpen 1941-es) Végzet hatalmában. Callas (Traviata, '53) vagy Tagliavini, Paliughi és Giulio Neri az '53-as Rigolettóban szintén az abszolút világszínvonalat képviselték. Neri a Don Carlosban és az Aidában is (mind-

kettő '51-ből), az utóbbiban Simionatóval osztozva az egyértelmű sikerben. Későbbi diadalaik ismerete nélkül is felkapnánk fejünket a fiatal Carteri, Stella és Bergonzi vagy Panerai gyönyörű hangjának hallatán.

Az életmű-díj azonban vitán felül a most 85 esztendő Giuseppe Taddeié illeti meg. A legjelentősebb színész-énekesek egyike 1936-tól közel 60 éven át szolgált a műfajt. Időszakunkban a legszebb baritonhangok tulajdonosai közé tartozott, univerzális tehetségét hetvennél több operában használták ki, Papagenótól Igor hercegig. Nem volt stilszta, „Úgy dalolt, ahogyan kell, s hogy miként kellett, tudta jól” – állította Hans Sachs jelmezében az ifjú Stolzingról, de önmagáról is elmondhatta volna. Habár minden trükknek birtokában volt, éneklése a legtermészetesebbnek hatott. Többször járt Budapesten, először 1948-ban. Kritikusaink úgy látták, Figarónak született, nem Rigolettónak. Köpcös termetét, hamisítatlan olasz kedélyét valóban a komikus szerepekben fordíthatta előnyére. Falstaffot a stúdióban sem kellett játszania, ő maga volt a telhetetlenül vágyako-

PÁL TAMÁS, AZ OPERAHÁZ KARMESTERE VERDIRŐL

„Verdi dirigálni szerintem igazi jellempróba. Más, mint Wagnert vezényelni. Mert amíg Wagner zenéje nem vigasztal, nem ad új reményt, hanem felépít egy más világot, és arra kér, hogy lépj ki a te nyomorult valóságodból, és lépj be az enyémbe, Verdiért morális harcot kell folytatnia az előadónak. Verdi-interpretátornak éppen ezért azt tartom, aki fölismeri, hogy a partitúrák mögé teljes lélekkel kell odaállnia. Lényeges, hogy jól ismerje a komponista korának zenei gyakorlatát. Verdi hihetetlenül pontos szöveges utasításaihoz ragaszkodni kell. A zenészeket akkoriban nem zavarta, hogy Verdi nem ír se tempó-, se dinamikai jelzéseket a partitúrába, mert ránéztek a zenei szövegre, és máris tudták, hogy abban a részben halkán, vagy éppen forte kell játszaniuk. A Verdi által még instruált énekesek felvételeiből is sok mindenre fény derül, amit a Verdi-dirigálásnál hasznosítani lehet. A tempók tekintetében például sokkal nagyobb volt az előadói szabadság, mint amit feltételeznénk. A vonósok nem vibráltak, hanem gyakran csúsztak. Aztán Verdi korának énekesei, bármily hihetetlen, sokkal jobban tudtak énekelni, jobb volt a technikájuk. Kevésbé törődtek a hangvolumenével, és a magasságok elérésével, inkább az árnyaltságra összpontosítottak. Teresa Brambilla, a kor egyik sztárekesnője volt például az ősbemutató Lady Macbethje, ami drámai szoprán szerep, ugyanakkor ő volt az első Gilda is. Ma ez elképzelhetetlen lenne. Egy szó, mint száz: a XXI. század karmesterének mindenesztül uralnia kell, mélyen át kell élnie Verdi zenéjét, mielőtt dirigálni kezdi, hogy képes legyen a zenekari árokból biztonságot sugározva inspirációt nyújtani zenészeknek, énekeseknek egyaránt.

Lejegyezte: Lindner András

zó, de vesztieni is tudt öntelt pojáca, a lerongyoltan is elegáns gesztusokra képes Pocakos. 1953-ban már oly drámai Rigolettót ábrázolt, aki meggyőző erejében, emberi teljességében a Tito Gobbiéval vetekedett. A lemez-krónikások csak a '80-as években fedezték föl a szemhunyorítással kísért olasz élc igazságát, amely szerint „adtunk egy Gobbit a világnak, de Taddei megtartottuk Itáliának”. A sorozat Ernani- és Otello-lemezét is az ő nagysága élteti, a Rigoletto és a Falstaff azonban – az egész együttes érdemből is – a teljes Verdi-diszkográfia csillagos díszé.

Uhrman György

GIUSEPPE VERDI: FALSTAFF

Minden valószínűség szerint hosszú időre referencia-album lesz John Eliot Gardiner 1998-ban rögzített Falstaff-olvasata; Gardiner második Verdi-felvétele igazi telitalálatnak tűnik. Valljuk be: úgy tíz évvel ezelőtt a historikus előadói irányzat leglelkesebb hívei sem gondolták volna, hogy 2001 felé járván a lemezrajongók szívét egy bélhúrokon előadott Verdi-opera fogja megdobogtatni... És lám, Gardiner tökéletes érzéssel választott: Verdi azon színpadi művéhez nyúlt, amelynek, véleményem szerint, a legnagyobb szüksége volt egy újraértelmezett előadásra. Hisz a Falstaff az a Verdi-opera, amely a legnehezebb módon közelíthető meg a 20. század második fele óta teret nyert „későromantikus” nagyzenekari előadásban: partitúrájának egyik legfőbb jellemzője a kamarazenei érzékenység – igazi nagy tuttit, tablót, de még valamennyire zárt zenei számot is csak alig-alig lelünk benne. Az egyenként is tökéletesen megzenésített szavak uralkodnak, s kimondva-kimondatlanul Mozart szelleme lebeg az opusz felett: ugye, itt sincsenek felesleges hangok? Mindenfajta úgymond Verdisablon hiányzik: a zenekar bármelyik akcentusának, gesztusának perfekt kivitelezése épp olyan fontos, mint bármely vokális együttes legnagyobb „titokban” elsuttogott szótagjáié. Apropó, együttesek: Gardiner, aki mindig is a világ egyik legjobb ensemble-karmestere volt, itt ismét csúcsmódban van – a négy hölgy (Alice, Nannetta, Mrs. Quickly és Mrs. Meg Page) kvartett-részleteinek jobb interpretációját elképzelni sem tudom.

Gyakorlatilag összes énekese remekel – Jean-Philippe Lafont zseniális, színgazdag Falstaff, akinek méltó partnere a hölgyek közül a – szerepe súlyá által is kiemelkedő – svéd Hillevi Martinpelto (Alice), aki az angol maestro egyik kedvenc szopránja, s az elmúlt évtizedben irányításával felejthetetlenül formált meg több Mozart- és Beethoven-szerepet (Contessa, Leonore stb.). Ford és Fenton alakítói (Anthony Michaels-Moore és Antonello Palombi) számomra egy árnyalattal haloványabban a fenti párosnál, az ifjú szerelmespár másik tagja viszont – Rebecca Evans Nanetta szerepében – néhány csodálatos *pianissimo e dolcissimo* magas hanggal teszi magát emlékezetessé.

Általában véve, ez a Falstaff – hasonlóan Gardiner legtöbb lemezéhez – nem a nagy hangokról s egyéni bravúrokról szól, hanem páratlanul kidolgozott és csiszolt, makulátlan muzikalitású és kivitelezésű kamarazenélésről. (Aki mindenhol az előbbieket keresi, tán csalódnia fog – hadd jegyezzem meg halkan: a Falstaff esetében valószínűleg a legrosszabb helyen keresgél.) Karmesterünk kísérőfüzetbeli interjújában – Verdi III. felvonásbeli archaizáló, mély Asz-natürkürt tengerikigyójának kellő méltatása mellett – teret szentel a Falstaff ilyen értelemben véve valóban instrumentális eredetének: csakugyan, méltán állíthatjuk, hogy a „Forradalmi és Romantikus Zenekar” kiváló első oboistája vagy pikkolósa például – kiknek személyét illetően csupán találgathatunk, mivel a 302 oldalas bookletbe jellemző módon sajnos pont az az

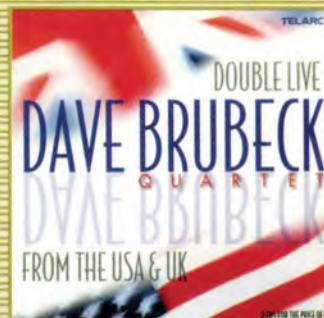
PHILIPS-UNIVERSAL

JEAN-PHILIPPE LAFONT, ANTHONY MICHAELS-MOORE, ANTONELLO PALOMBI,
PETER BRONDER, FRANCIS EGERTON, GABRIELE MONICI, HILLEVI MARTINPELTO, REBECCA EVANS, SARA MINGARDO, EIRIAN JAMES
MONTEVERDI CHOIR
ORCHESTRE RÉVOLUTIONNAIRE ET ROMANTIQUE
JOHN ELIOT GARDINER

egy lap nem fért bele, amely a zenészek névsorát tartalmazhatta volna – nem kevésbé jelentős zenedrámai személyiség, mint (mondjuk) a Mrs. Quicklyt egyébként mégoly remekül alakító Sara Mingardo. Ha pedig néhány sorral előbb az „újra-értelmezés” szót hasnáltam volna írásomban, most nyomban helyesbítek, vagy legalábbis pontosítok: nehogy valaki olyasmire gondoljon itt interpretáció címen, aminek nem lenne egyértelmű nyoma Verdi – amúgy mérhetetlenül precíz, vonásnemekről, sőt: első hegedű-ujjrendektől is hemzseggő – partitúrájában A „csoda” csak annyi, hogy ezeket az instrukciókat itt tényleg végre is hajtják: nem tudom, más hogy volt vele, én annak idején Gardiner Német Requiem lemezét partitúrával hallgatva döbbsentem rá arra, hogy mennyi minden olyat tartalmaz Brahms kottaképe (egy nem kevésbé „alapos” szerző), amit én még soha, de soha nem hallottam e mű megszólalásakor. Nekünk, előadóknak a barokk és klasszikus zene esetében különböző mértékben ugyan, de újra kell tanulnunk a kottaolvasást: ami kevés a kottában áll, az is sokszor épp ellenkezőjét jelenti a zeneoktatás viszontagságai közben hallottakénak. A romantikus stílus esetében már valamivel nagyobb százalékban helytállóak a hagyományos zenei tanulmányok; csupán az előadói érzékenység – alighanem éppen a 17-18. század zenéjének rendszeres megfejtése által megszerzett – páratlanul magas foka az, ami például ezt a Gardiner-interpretációt különlegessé teszi. Bizonyára nem ismerem kellőképpen a Falstaff-diszkográfiát, de Gardiner az összes általam eddig hallott verziót messze felülmúlni látszik: albuma értelmezéstörténeti jelentőségű. Mindennek fényében egyenesen agyémnek tűnik a híresztelés, hogy lemezszerződése végleg felbomlott, s a jövőben nem, vagy csak jóval kevesebb felvételt készít majd. Carpe diem.

Vashegyi György

A TELARC, A HYPERION ÉS A HARMONIA MUNDI ÚJDONSÁGAI

FORGALMAZZA A KARSAY ÉS TSA.

ANDOR ÉVA

OPERAÉNEKESNŐ ÉS

Gramofon: A pesti Zeneakadémián évtizedeken át oktató énekpedagógusok – Rösler Endre, Maleczky Oszkár, Sipos Jenő, Révhegyi Ferencné, Bende Zsolt és a többiek – későbbi énekes sztárokat, világhírnöve szert tett operaénekeseket indítottak el művészi pályájukon, és sajátos tanítási módszerekkel iskolát teremtettek. Született „Andor Éva módszer” is?

Andor Éva: Amikor az ötvenes évek végén növendékként a főiskolára kerültem, még itt tanított az említett két zseniális művészen, Rösler Endrén és Oszai bácsin túl az ugyancsak felejthetetlen Lendvay Andor és Molnár Imre is, én azonban nem hozták, hanem Hoór-Tempis Erzsébethez kerültem, aki túl azon, hogy bámulatos technikával megáldva gyönyörűen énekelt, különleges pedagógiai érzékel is bírt. Sajnos őt két évre rá nyugdíjazták. Akkor átkerültem Olga nénihez, és nála végeztem a stúdiókkal. Kétségtelen, hogy sokat tanultam növendék koromban, mégis, amikor Nádasdy Kálmán 1964-ben felvett az Operaházba, éreztem, hogy bizony még éretlen vagyok technikailag. A fejlődés egyik útját kínálta egy NDK-ba szóló stipendium. Meg is kaptam az ösztöndíjat, és havonta több napot, volt, hogy egy-két hetet Berlinben töltöttem annál a professzornál, akinél többek között Geszty Szilvia is tanult. Három esztendőn keresztül zárandokoltam Freiwald-Lange asszonyhoz, akivel számos szerepet volt alkalmam intencióinak megfelelően átvenni, és közelebről megismerni, miközben, ha időm engedte, jártam a kelet-berlini Staatsoper, illetve a Walter Felsenstein fémjelezte Komische Oper és a nyugat-berlini Deutsche Oper színvonalas előadásaira, és igyekeztem azokból is meríteni. A legendás énektanártól is sokat tanultam, többek között, hogy mennyire segíti a szép éneklést a jó hangképzés, a tökéletesen biztos technika, illetve a megfelelő zenei stílusok magas fokú ismerete. Amióta magam tanítok, önálló módszert ugyan nem találtam ki, de kezdettől fogva igyekszem átadni növendékeimnek azt a tudást, amelyet énekesi karrierem során elsajátítottam. Az éneklés ugyanis ugyanolyan mesterség, mint bármely más szakma, amit végtelen türelemmel meg kell tanulni. A magától értetődően elengedhetetlen tehetségen túl tehát mindenekelőtt türelem és idő, amire szükség van. A növendékben az éneklés közbeni lazaság és összpontosítás sajátos harmóniáját kell megteremteni, vagyis azt kell próbálni elérni, hogy a lazaságban koncentrált, a koncentráltaságban pedig laza legyen.

G: Eszter jövőre végez. De a közeljövőben is vizsgázik. Milyen szerepekkel?
Wierdl Eszter: Mire e sorok megjelennek, már túl leszek az évvizsga operavizsgán, amelyre egy Poulenc-opera egyik főszerepét – a Tirésiasz keblei produkciót Kovalik Balázs állítja színpadra, és angolul adjuk elő, mert még május végén bemutatjuk a lipcsei zeneakadémia operafesztiválján is –, továbbá két Mozart-szerepet, a Varázsfuvola Pamináját, és a Don Giovanni Zerlináját tanulom. Az énekórákon végigvesszük valamennyit, különös hangsúllyal a szerepek súlyponti jeleneteire, az áriákra, duettekre és nagyobb együttesekre.

„Eszter egy-egy dalban, a kis formákban is képes teljes világot teremteni.”

WIERDL ESZTER

A ZENEAKADÉMIA ÉNEK SZAKOS HALLGATÓJA

G: Az vajon segítség-e, hogy mindketten szopránok, és ön már pályája elején is több olyan szereppel – Pamina, Mimi – találkozhat, amelyeket Andor Éva tanárnő a repertoárján tartott?

W. E.: Ez szerintem kifejezetten előny. A tanár ugyanis a szerep általa színpadon már ezerszer megélt buktatóira – éppen saját tapasztalataira támaszkodva – képes felhívni a figyelmet. Nekem amúgy az is meggyőződésem, hogy az énektanulásban az az ideális, ha egy nőt nő, egy férfit pedig férfi tanít.

A. É.: Hogy egy kezdő énekes miképpen jelenítsen meg egy-egy karaktert a színpadon, abban tudok segíteni. Eszternek kifejezetten könnyű, ő ugyanis rendkívüli tehetség, és épp olyan kiváló színésznő lehetne, ha nem az énekesi pályát választotta volna. Zseniális a formálási készsége, rendkívüli arányérzékkel és humorral van megáldva. Én csak ámulok, amikor hallgatom. Eyszerűen lenyűgöz. Kifejezetten élvezem, amit csinál. Hogy dülhat ebben a fiatal teremtésben ennyi szenvedély?

G: Immáron negyedik éve foglalkozik Eszterrel, ami nem kis idő. Milyennek ismerte meg a kezdet-kezdetén?

A. É.: Az elején bizony voltak gondok kiforrotlan hangjával, főként technikailag. Ki kellett lazítani a testét, a torkát, hogy a kifejezőerő gátak nélkül kibontakozhasson. De már akkor megsejtettem, hogy csodák rejlenek ebben a kis teremtésben, hogy igazi tehetséget kaptam, éppen ezért nagyon éreztem felelősségem súlyát is. Abban biztos vagyok, hogy Eszter a csúcson köt ki, mert kötelezi erre vele született talentuma. Ráadásul nemcsak különleges tehetség, hanem rendkívül intelligens is. Ami persze ugyanakkor zavaró is lehet...

G: Ezt hogy értjük?

A. É.: Ha egy énekes túlságosan sokat meditál és morfondíroz, begörccsölhet, ami kifejezetten veszélyes lehet.

W. E.: Talán a legtöbb, amit itt tanultam, hogy elindultam más dimenziók felé. Mielőtt az Akadémiára kerültem, hét éven át jártam egy énektanárhoz, akivel viszont szinte semmit nem tanultunk az operairodalomból. Annál többet a dalrepertoárból. A barokktól a kortárs dalokig szinte mindent énekeltem ott. Ami végül is nagyon hasznos volt, mert később erre is tudtam építeni operaénekesi tanulmányaimat.

A. É.: Nem túlzás: Eszter egy-egy dalban is csodákat képes művelni. Mert a kis formákban is teljes világot tud teremteni.

G: Ön hogyan emlékszik az akadémiai indulásra?

W. E.: Valóban technikai gondokkal küszködtem, de igyekeztem gyorsan kiküszöbölni a hiányosságaimat. Én egyébként ma is elajulok, amikor látom, hogy Éva néni bejön reggel 9-kor, nem skálázik, hanem azon mód leül a zongorához, és máris énekelni kezd. És közben képes bármilyen magas hangot úgy megmutatni nekem, hogy egy ideig csak dermedten állok...

A. É.: Döntő, hogy a hangnak rezonálnia kell a testben, mellben, és fejben egyaránt. Ha Eszter hall egy szépen „ülő” hangot, most éppen tőlem, mert én tanítom, akkor nyomban rá kell éreznie. És azt hiszem, rá is érez.

W. E.: Azt is szeretem, ahogyan kedves tanárnóm hozzákezd az énekléshez. Miközben én nem egyszer bátortalanul indítok, ő hihetetlen magabiztossággal áll neki. Ezt látva értelemszerűen engem is magával ragad a bátorsága. Annyi lelki támaszt és támogatást kaptam tőle, hogy már csak ezért is hálá-

val tartozom. De van más is, amit kedvelek a tanítási módszerében, hogy tudniillik feltűnően sokat piszkál. Ha valamivel nincs megelégedve, nem hagyja annyiban. Ami engem kifejezetten megnyugtat.

A. É.: Talán épp emiatt nem állok igazán népszerű tanár hírében. Félnék tőlem. Bár nem tudom, miért, hiszen soha senkit nem bántottam. Inkább csak őszinte vagyok a növendékeimhez. Tudom ugyanis, hogy egy fölöttébb rögzös pályára kell felkészítenem őket.

G: *Amíg Andor Évát aligha kell bemutatni az olvasóknak, hiszen évtizedeken át volt kiemelkedő lírai szopránja a budapesti dalszínháznak, a pályakezdő Wierdl Eszterrel más a helyzet. Bemutatkozna?*

W. E.: Nálunk nincs zenész a családban, bár apukám szépen zongorázott, anyukámnak pedig kifejezetten szép énekhangja volt. De nem is próbálkoztak a zenei pályával. Húgomat és engem viszont zenei általánosba írtak. Amikor már a Toldy gimnáziumba jártam, elmentem szerencsét próbálni a ötödik kerületi zeneiskolába. Hogy miért, arra ma sem tudnám a választ. Csak annyit tudtam, hogy erős hangom van.

G: *Felvették, és bizonyára sorra kapta a szólókat az iskolai rendezvényeken...*

W. E.: Érdekes, de soha nem énekeltem szólót. Bevallom, titkon reménykedtem, hogy legalább a kórusban... De nem sikerült. Az éneklés szeretete így is kikíváncsított belőlem. Később a bölcsészkarra

pernyi csúszás sem. Ha kiírtak délután 4 óra 23-ra, mérget vehettem rá, hogy pontban akkor ott is állhatok a színpadon. Mozart-verseny lévén, a salzburgi mester dalait, opera- és koncertáriáit kellett előadni, továbbá Richard Strauss dalokat, és egy kortárs kompozíciót. Hegedűs-Gönczy Katalin kísért, és bármikor a rendelkezésünkre állt – kint volt Schöck Atala is, ő is döntőbe került –, és igyekezett végig lelket önteni belénk.

G: *Voltak magyarok is a zsűriben?*

A. É.: Senki. Ileana Cotrubas viszont annyira oda volt Eszterért, hogy külön odajött hozzá, és kérte, nagyon vigyázzon a hangjára. És ajánlotta is többek figyelmébe. Ezt magam visszahallottam, ugyanis Eszter meghívására én is kint voltam a Mozart-verseny döntőjén.

G: *Most milyen szopránnak mondaná Eszter hangját?*

A. É.: Abszolút lírainak, óriási koloratúr készséggel. Innen elindulhat Puccini felé, de akár egy Violetta vagy Gildát is el tudok vele képzelni. Miként Aidát aligha. De lehet, hogy erre rá fog cáfolni. Gildával legutóbb a miskolci társulat már meg is kísértette, de szerencsére nem vállalta a beugrást. Jól tette, még korai lett volna.

G: *A pesti Operában viszont többször is fellépett már kisebb szerepekben.*

W. E.: E tekintetben szerencsés vagyok. Ugyanis ezeken az előadásokon tanulhatom meg, mi is valójában a színház. Eddig erről talán a legtöbbet lehetetlenül türelmes zeneakadémiai tanáraimtól, Almási-Tóth Andrásról, illetve Kovalik Balázstól tanulhattam. Miközben örülök persze, hogy az Operában a tapasztalt kollégák kivétel nélkül segítenek, elárulom: különös érzés fog el, amikor máris találkozom kosztümökkel, amelyekbe az én nevemet látom beírva.

G: *Nyári tervek?*

W. E.: A nagykovácsi operafesztiválon Gulyás Dénes szervezésében Mozart Lucio Sillájában lépek fel. A produkciót Békés András állítja színpadra, és Héja Domonkos lesz a karmester.

Lindner András

jártam angol szakra, és mellette a Weiner Konzervatóriumba. Onnan mentem át az Akadémiára.

G: *Előtte még egy amatőr operaegyüttesnek is tagja volt...*

W. E.: A Pallagi Judit és Fehér András irányította Tóth Aladár társulatnak. Judit volt a zeneiskola szakfelügyelője, onnan ismert engem. Meghívott, és sok koncertet, szép előadást csináltunk.

G: *Még szóba sem került pályafutása eddig legkiemelkedőbb állomása, az 1999-es salzburgi Mozart-verseny, ahonnan az értékes második díjjal érkezett haza. Bár volt már két „ezüsterme” a szolnoki Ádám Jenő, illetve a szegedi Simándy József versenyről...*

W. E.: Eddig minden verseny sikert hozott. Érdekes, de a vizsgán jobban izgulok. A salzburgi színvonalas találkozó volt, négyfordulós. A rendezők is jelesre vizsgáztak. Imponáló, hogy nem volt

JAZZRAJONGÓK FIGYELEM!

Megjelent a
„PAST PERFECT”
Silver Line sorozat

Több mint
100 féle kiadvány (CD, LP).

Kiváló minőség
Exkluzív csomagolás

Keresse az áruházláncokban
és a szakkoltokban!

Magyarországon
forgalmazza a **N & N '92**

„Többre lennék képes, mint hiszem”

Találkozás Korondi Annával

Budapest, Berlin, Bécs –

a XX. század első

felében ez a három város

számos híres magyar

művész pályáját hatá-

rozta meg. Volt,

aki innen is továbbment,

és Amerikáig meg sem

állt. Késői követőjük, Korondi Anna

szoprán énekesnő megállapodott

Berlinben, bár a Pavarotti-verseny

döntőseként szintén járt az óceánon túl.

Itthon ritka vendég, dalciklusokat,

oratóriumokat énekel, legutóbb a Berlini

Szimfonikusokkal lépett föl Budapesten,

a tavaszi fesztiválon. Jönne és jöhetne

többször is, hiszen két éve szabadúszó,

nem kell szolgálati időt töltenie

üresjártatban, csak a produkciók

korlátozzák az idejét.

Az énekesnő Budapesten, a Bartók Konzervatóriumban kezdte tanulmányait, de Bécsben fejezte be. Vélhetnénk: Korondi Anna nem akart neves édesapja, Korondi György árnyékában a pesti operában kis szerepről kis szerepre araszolni. Ám döntését nem ez motiválta, hanem inkább az, hogy a dal és az oratórium műfajjal kapcsolatos tanulmányokban kívánt elmélyülni, erre pedig legközelebb csak az osztrák fővárosban volt lehetőség, 1993-ban tehát Bécsben szerzett diplomát. A képzést azután a gyakorlatban folytatta, olyan világhírű kollégákkal lépett pódiumra, mint Hamari Júlia, Robert Holl vagy Peter Schreier.

A tanulóévekben gondoskodnia kellett a tandíjáról, az egzisztenciájáról, ezért sokat énekelt a bécsi

Rádiókórusban. Ott találkozott Erwin Ortnerrel, akit fontos mesterének tart. A híres Arnold Schönberg Kórus alapítója nagyon hamar megbízta szólófeladatokkal, ő léptette fel először Korondi Annát a Musikvereinsaalban is. Ahol azóta visszatérő, elismert vendég, 2000 decemberében például Christine Schäfer, Ian Bostridge, Bernarda Fink és a Concentus Musicus társaságában egy nagyszerű Bach-sorozat közreműködője volt, a koncerteket Nikolaus Harnoncourt vezényelte, akivel – mint mondja – próbálni, dolgozni ugyancsak fölér egy kurzussal.

Mesterének tekinti Helmut Rillinget, a stuttgarti Nemzetközi Bach Kollégium alapítóját is.

Nemcsak karmesterek, rendezők is segítettek a pályáját okosan fölépíteni. Harry Kupfer például nagyon hitt benne, és ez jócskán megkönnyítette, hogy kevés színpadi gyakorlattal szoprán szerepek sorát sikerrel formálja meg a berlini Komische Operben, a Figaro házassága Susannáját, a Don Giovanni Zerlináját, a Gianni Schicchi Laurettáját, a Varázsfuvola Pamináját. Verdi Falstaffjában – ezt Andreas Homoki állította színre – Annuskát énekelte Berlinben. 1993 és '97 között a Komische Oper tagja volt, azután Bonnba szerződött, ahol nagyjából ugyanebben a szerepkörben foglalkoztatták, bár a Bohémélet Musette-je már kis változást jelzett.

2000-ben fölkerítették egy kortárs német opera egyik jelentős szerepére. A darab ősbemutatóját a Münchener Staatsoperben tartották Zubin Mehta vezényletével. Garcia Lorca Bernarda Alba háza című drámáját Aribert Reimann zenésítette meg. Adélát, aki az életét adja Pepe el Romano szerelméért, Korondi Anna játszotta, Bernardát Helga Dernesch személyesítette meg. Reimannról azt meséli Korondi Anna, hogy népszerű és gyakran játszott komponista szerte Németországban, noha munkássága főként Berlinhez köti. Az ottani akadémián ő tanítja a dalirodalommal és – előadással kapcsolatos ismereteket. Kompozícióiban sajátos stílusban kapcsolja össze a szöveget és a zenét, sok szöveget ad az előadónak. Az énekesek általában félnek ettől, pedig alapvetően technikai kérdés, jó megoldással a sok szöveg előrehozza a hangot és annál könnyebb és „mutatósbab” az éneklés. Korondi Anna már egy Reimann-dalciklus bemutatása során megismerte ezt a stílust, kevés félnivalója volt az operától.

Mégis izgalmas volt, hogy miként oldják meg, énekeljenek, játsszanak és tartsák a karmesterrel a kontaktust, mert minden második taktus más ütésben van. Mehta igen segítőkész volt, mondja az énekesnő. A munka vele szintén felért egy mesteriskolával, jelen volt a rendelkező próbákon, ritka ma az olyan karmester, aki együtt él a színpaddal, pedig a korszerű operajátszás össz-munkát követel.

A szöveg és a zene viszonyáról azt is mondja Korondi Anna, hogy bármilyen nyelven, az operák nyelvének mondott olaszon is lehet rosszul énekelni. Ha egyszer tanítani fog, azt szeretné megértetni a növendékeivel, hogy minden hangzó kiéneklése koncentrált munkával egyszerű technikai megszokássá válhat. A modern művek interpretációjánál különben is nagy a szerepe a megértésnek. Először kétségbeesik az ember, amikor a kottát meglátja, de ha rájön, hogy miért így írta meg a szerző a darabot, mindjárt jól énekelhetővé válik a partitúra. És ha valaki megtalálja a helyes eszközöket, semmi baja sem lehet a hangjának. A tanítás persze még messze van, az első „növendéke” a kisfia, aki három éves és gyönyörűen beszél magyarul is, az édesapja német, zenekari kürtművész. A gyerekről egyelőre nem tudni, énekelni fog-e, kürtös lesz, avagy mint a család más tagjai, hegedűs. Annyi bizonyos, hogy igen muzikális és jól veszi a levegőt, akár csak a mamája és a papája.

Megőriztem az útlevelemet, az állampolgárságot – mondja az énekesnő. Úgy látja, egyelőre nő a távolság közte és szülővárosa között, sajnálja, hogy ritkán és csak pódium-felkéréseket kap Budapestről, de belátja, sok a szoprán, jó néhány fiatal énekesnő marad megfelelő, a pályát építő feladat nélkül. Sokan kérdezik tőle, hogy énekelte-e már Fiordiligit vagy Mimit. Azzal szokta elhárítani a felvetést, hogy még van ideje, de azért örül a kérdésnek, mert Adéla, ez a rendkívül drámai alak (Donizetti: Hugue, Párizs grófja) ráébredtette, hogy talán többre is képes lenne, mint amit eddig feltételezett magáról. Szeretné hamarosan megszólaltatni a Faust Margitját, A rózsalovag Sophie-ját – ezek a szerepek már benne vannak a hangjában. A lemezipar általános krízise miatt elég pesszimista, nehéz szólólemezzel jutni, de most éppen egy Brahms felvételen dolgozik, igaz nem egyedül, hanem egy vonósnégyes és egy bariton énekes társaságában. A magyar publikum legközelebb Sopronban hallhatja Korondi Annát, a Régi Zenei Napokon a június 30-i záróhangversenyen lép pódiumra Martin Klitmann-nal, Komlós Katalinnal és Malcolm Bilsonnal.

Albert Mária

Az értékhez összhang kell

Ezért a Raiffeisen Private Banking ügyfelei elképzeléseivel és érdekeivel teljes összhangban, elhivatott szakértelemmel kezeli a rábízott értéket. És az értő kezekben a sokoldalú, rugalmas befektetési eszközök révén kibontakoznak a vagyonban rejlő lehetőségek: az érték hosszú távon is érték marad, mely folyamatosan gyarapodik. A Raiffeisen Private Banking-nél saját bankárával, személyes tanácsadójával egyeztetve alakíthatja portfólióját, s folyamatosan nyomon követheti pénzügyeit.

Központi fiók:
1054 Budapest, Akadémia u. 6.
Telefon: (1) 484-4184

**Raiffeisen
BANK**

Private Banking

„MOSTANRA ELCSITULTAK A VIHAROK”

ROCKENBAUER ZOLTÁN
A NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERE A MAGYAR ZENEI ÉLETRŐL

Az elmúlt időszakban jelentős átalakulás zajlott le a magyar zenei életben, különösen a nemzeti kulturális alapintézmények vonatkozásában. Az eddigi tapasztalatokról és a kultusz-tárca által támogatott más zenei kezdeményezésekről Rockenbauer Zoltán miniszterrel beszélgettünk.

„A ZENE A LEGFONTOSABB KULTURÁLIS EXPORTCIKKÜNK.
NEM CSAK NYELVI KORLÁTOK NINCSENEK,
DE HATALMAS HAGYOMÁNYUNK IS VAN,
AMELYRE ÉPÍTENI LEHET.”

– Hogyan értékeli a Nemzeti Filharmonikusoknál és az Operaházban zajló átalakulási folyamatot, amelynek kezdeményezője a minisztérium volt?

– Miniszterként az egyik első intézkedésem volt a Nemzeti Filharmonikusok szervezeti átalakításának elindítása 2000 elején. Mint megrögzött zenebarát, már kinevezésem előtt is figyelemmel kísértem a zenekar ügyeit, s meggyőződésemmel volt, hogy Kocsis Zoltán nemcsak világszínvonalú muzsikusként, de a zenekarral összefüggő elképzeléseiben is igaza van. Azt a minőségjavító programot, amit Kocsis a Nemzeti Filharmonikusok világszínvonalra emelése érdekében megálmodott, nem lehet konfliktusok, olykor „véráldozatok” nélkül megvalósítani. Minden átalakulás-

nak vannak veszteségei, de mostanra elcsitultak a viharok, és biztos vagyok benne, hogy az átalakítás igazi nyertese a magyar zenei élet lesz. A zenekar hangzása máris sokkal jobb, mint akár egy évvel ezelőtt, s ez más zenekarokat (és fenntartóikat) is versenyre ösztönöz. A Nemzeti Filharmonikusok költségvetési támogatásának radikális növelése hármas fejlesztési célt szolgált: a bérek jelentős megemelésével szilárd megélhetési alapot akartunk biztosítani a zenészek számára, mindez azonban együtt kell, hogy járjon a minőség és a munkafegyelem javulásával. Ezt a célt szolgálta a minősítő rendszer bevezetése. Elengedhetetlennek tűnt a hangszerpark alapos felmérése, felújítása és új hangszerek vásárlása, valamint külön keretet biztosítottunk a világ élvonalába tartozó vendégművészek meghívására. Egyszóval a körülmények jobbá tétele az elvárások növekedésével párosul, csak így lehet világszínvonalú zenekart építeni. A Magyar Állami Operaház esetében az átalakítás csak most kezdődött, és nyilvánvalóan az előbbinél összetettebb folyamatról van szó. Szeretnénk meghonosítani az Európában már bevált modellt, amely egyébként a magyar hagyományoknak is jobban

megfelel, mint a jelenlegi gyakorlat. Ennek lényege, hogy a művészeti kérdésekért felelős főzeneigazgató, illetve az intézmény gazdálkodását irányító, a munkáltatói jogokat gyakorló intendáns szerepköre világosan elválik egymástól. Januárban nemzetközi pályázatot írtunk ki az utóbbi években hiányzó főzeneigazgatói posztra, amelynek győztese, a fiatal, de tapasztalt Győriványi Ráth György lett. Az intendánsi pályázat kiírása is megtörtént, az eredményre nem kell már sokáig várni. Győriványi Ráth koncepciója szerint továbbra is megmaradna a két játszóhely: az Erkel Színház egyfajta népopera-jelleggel működik majd, magyar nyelvű előadásokat tart, míg az Operaház a legmagasabb szintű, eredeti nyelvű produkcióknak ad otthont. Korábbi elképzeléseink szerint a Staatsoper-Volksoper Richard Strauss-i modelljét az Operaház és az Operett Színház kettősén alakítottuk volna ki, miközben az Erkel Színházból koncerttermet varázsoltunk volna. Az elmúlt hónapokban több tanulmányt is készítettünk arról, miként lehetne az Erkel korszerű hangversenyteremmé átalakítani, ám, úgy tűnik, új koncerttermet zöldmezős beruházással költséghatékonyabban lehetne építeni. Terveink szerint a Millenniumi városközpontban, a Nemzeti Színház, a tervezett Modern Magyar Művészeti Múzeum és a Hagyományok Háza szomszédságában épülne meg a Filharmónia épülete. A főváros az Operett Színház ügyében egyébként sem adott egyértelmű választ az elmúlt év folyamán. Mi pedig nem várhattunk tovább, dönteni kellett. Így egyelőre lekerült a napirendről az Operett Színház átvétele a fővárostól.

– A tárca a közelmúltban több figyelemre méltó kezdeményezést – így a kortárszenei kottakiadás ügyét, vagy a Hungaroton, a BMC és a Fonó hanglemezsorozatát – is felkarolt. Mindhárom lemezkiadó magántulajdonban van – miért tartotta mégis szükségesnek az állami támogatást?

– Azért, mert a zene a legfontosabb kulturális exportcikkünk. Nem csak nyelvi korlátok nincsenek, de hatalmas hagyományuk is van, amelyre építeni lehet. A Hungaroton Nagy Magyar Előadóművészek című historikus sorozatát azért hívjuk életre, mert olyan muzsikusoknak állít emléket, akiket világszerte elismernek, de kevesen tudják róluk, hogy valójában magyarok. Itt az ideje, hogy végre magyar címkével is kaphatók legyenek részint újdonságszámba menő, részint már megjelent felvételeik. A BMC Records számára nyújtott támogatás a valóban világszínvonalú kortárszenei hanglemezsorozat folytatását, nemzetközi megismertetését segíti. A Fonó által indított, Bartók és Lajtha László örökségét felvállaló Utolsó Óra program és Új Pátria sorozat keretében heroikus népzenei leletmentés folyik, miközben felbecsülhetetlen értékű adatbázist hoznak létre. A magyar zeneszerzőknek régi sérelme, hogy mindaddig nem volt egy olyan pénzalap, amely a kortárs kottakiadást segítette. Most ezen a helyzeten próbálunk változtatni, az alap kezelését a Magyar Zeneszerzők Egyesületére bízva.

– Miközben a magyar hanglemezkidadás kezd visszatérni régi hírnevéhez, a koncertrendezés továbbra is komoly anyagi problémákkal küzd – különösen vidéken nehéz a helyzet. Van-e a kultusztárának átfogó koncepciója a hangversenyélet fejlesztésére?

– A Nemzeti Filharmónia jogutódaként létrejött három közhasznú társaság zavartalanul működik, költségvetési támogatásuk – ha kis mértékben is, de – évről évre nő. A tárca emellett a programfinanszírozásban látja a hangversenyélet élénkítésének lehetőségét, ezért támogatunk minden korábbinál sokkal nagyobb mértékben olyan ígéretes hangversenyprogramokat, mint a Tavaszi Fesztivál eseményei, a fertői Haydn-fesztivál, az Opera Stagione vidéki előadásai, a tiszadobi zongoraünnep, az idén életre hívott miskolci „Bartók +” operafesztivál, Nagykovácsi, Nagycenk vagy Gödöllő rendezvényei, hogy csak néhány kiemelt programot említsék.

– A kortárs magyar zeneszerzés három kimagasló személyisége, Eötvös Péter, Kurtág György és Ligeti György egyaránt külföldön él és dolgozik. Lát-e esélyt arra, hogy a közeljövőben újra szorosabban kötődjenek Magyarországhoz?

– Hogy e három nagyszerű zeneszerző külföldön él, a mai világban már nem jelent problémát, hiszen a határok átjárhatóak, s az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően ez a kérdés végérvényesen jelentőségét veszti. Fontosabb,

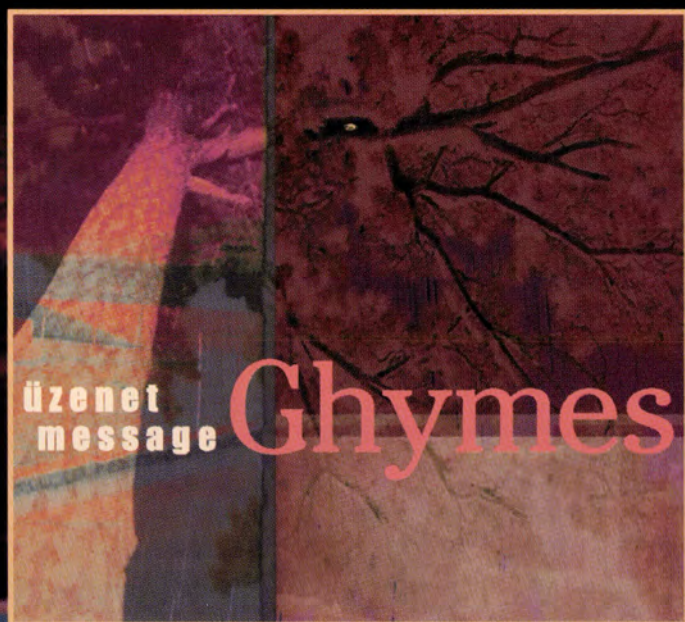
hogy a szellemi kapcsolat a hazával megmaradjon, s hogy mi ne veszítsük el őket. A Kurtág György 75. születésnapján tartott emlékezetes hangverseny – amelyen mindhárman ott voltak a Zeneakadémia színpadán – világosan mutatta, hogy Eötvös, Kurtág és Ligeti számára is mennyire szükséges a magyarországi jelenlét, a hazai közönség szeretete.

– Miniszteri tevékenységéből is lemérhető, hogy a zenét nem csupán szakmai kérdésként kezeli, hanem érzelmileg is közel áll önhöz. Mit kell tudni a Wilhelm Furtwängler Társaságról, amelynek egyik alapítója volt?

– A zene iránti rajongásom serdülőkoromban kezdődött, s hamarosan szenvedélyes lemezgyűjtő lettem. Mindenekelőtt a régi nagy karmesterek és előadók felvételeit gyűjtöm – Furtwängler, Mengelberg, Nikisch, Muck, Fried, Hubermann hagyatéka sugárlemez-átiratban a teljességet megközelítően van jelen a gyűjteményemben. A Furtwängler Társaságot 1995-ben alapítottuk, főként irodalmárokkal, többek között Szegedy-Maszák Mihállyal, Zemplényi Ferencsel, Horváth Ivánnal, Földényi F. Lászlóval. Bár 1998 óta egy kicsit szétszóródtunk, s nincs időnk rendszeresen ülésezni, eddigi tevékenységünk eredménye – így az eddigi legteljesebb Furtwängler-diszkográfia – megtekinthető a www.fornax.hu/wfsh honlapon.

Retkes Attila

Megjelent CD-n!

FONÓ Records, 1116, Budapest, Sztregova u. 3. Tel./ Fax.: 06-1 2031751, www.fonorecords.hu

Kapható a jobb lemezboltokban.

HUNGÁRIA
BIZTOSÍTÓ RT.
az Államok Egyesült Királyságában

PESTEST
LITERÁRIUM

A NYÁRI SZEZON
KIEMELKEDŐ MOSZKVAI KONCERTJEI

Az évadzáró legizgalmasabb előadását kétségtelenül a Nagy Színház kínálja: június 5-én mutatják be Prokofjev A játékos című operájának még soha nem játszott, eredeti változatát. Az ősbemutató-széria további előadásai: június 6., 20., 21., 28.

Néhány további érdekesség a következő hetek moszkvai programjából:

Június 3. A Konzervatórium nagyterme

Verdi: Nabucco

– koncertszerű előadás

Június 4. Csajkovszkij terem

Cigányzenei fesztivál

Június 4. Sztanyiszlavszkij és

Nyemirovics-Dancsenko

Zenés Színház

Bizet: Carmen

Június 6. Csajkovszkij terem

Mojszejev-együttes

Június 6. Konzervatórium kisterme

Jelena Obrascova daleszte

Június 10. Sztanyiszlavszkij

és Nyemirovics-Dancsenko

Zenés Színház

Verdi: Ernani

Ljubov Tyimofejeva,
Moszkva új zongorista csillaga

JUBILEUMOK ÉVADJA
MOSZKVAI SZTÁROK KULISSZATITKAI

Születésnapról születésnapra jártak a moszkvai zenekedvelők ezen a tavaszon, és még korántsincs vége. S ha valakit egyszer elkap a gépszíj... akkor talán még a budapesti zenerajongók fanatikusabb tagjait is magával ragadja az izgalmas és sokféle program, amely nyáron is várja a moszkvai koncerttermek közönségét.

Jurij Szimonov, aki hatvanadik születésnapját éppen Budapesten, a Zeneakadémián ünnepelte, egy héttel később saját zenekarával, a Moszkvai Szimfonikusokkal is elkezdte ünnepi hangversenyeit és még május nyolcadikai és tizedikei koncertjét is az évforduló jegyében hirdették meg. Közülük különösen az első hangverseny számíthatott megkülönböztetett érdeklődésre: a Moszkvai Csillagok művészeti fesztivál keretében egész este spanyol zenét, illetve spanyol ihletésű orosz muzsikát hallhatott a Konzervatórium Nagytermének közönsége. Három tánc de Falla Háromszögletű kalapjából, Rimszkij-Korszakov Spanyol capricciója – és két darab, amely közönségnek és előadóművésznek egyaránt igazi gyönyörűségforrás: de Falla szimfonikus impressziói: az Éjszakák a spanyol kertekben, valamint egy oroszországi ősbemutató: Albéniz a műsorfüzetben Spanyol rapszódia címmel jelölt darabja – mindkettőt Ljubov Tyimofejeva adta elő. Őt a magyar közönség nem ismeri, pedig kitűnő zongorista, sok helyütt szívesen látják, mert repertoárja meglehetősen széles.

MAGYAROK MOSZKVÁBAN
AMERIKAI REPERTOÁRRAL

A Moszkvai Szimfonikus Zenekar ezúttal is repertoárját szélesítette. Teszi ezt folyamatosan azóta, hogy két és fél évvel ezelőtt Jurij Szimonov gyógyító kezébe került, és azóta a kritika meg a közönség ítélete szerint hangversenyről hangversenyre javul, bár a Maestro az elismerő gratulációkra mindig azt válaszolja: „még sokat kell dolgoznunk”. A meghívott karmesterekre is egyfajta repertoár-építés hárul, így járt néhány hete Kovács László is: a zenekar a Csajkovszkij-teremben vele debütált egy amerikai esten. Gershwin és Bernstein egyaránt népszerű az orosz zenekedvelők körében, a hangversenytermekben azonban igen ritkán fordulnak elő, a Moszkvai Szimfonikusok még nem játszották se a Porgy és Besst, se az Egy amerikai Párizsban, se a West Side Story szimfonikus táncait és persze a Kék rapszódiaát sem. A karmester ilyenkor mindig némi szorongással lép ki a pódiumra, a közönség elismerő reagálása azonban ezúttal nem maradt el, a Kék rapszódiaát vastapsal köszönte meg a telt ház. Kovács Lászlót a hangverseny után örmény konyakkal kínálta Alekszandr Bezrukov, a Moszkvai Filharmónia vezérigazgatója, hosszan elbeszélgetett vele, és úgy búcsúzott tőle: viszontlátásra, ugyanitt.

Jelenet az Anyeginből: Mihail Gyjakov (Lenszkij) és Lidia Tokarszkaja (Tatjana)

Hogy mikor, az persze még a jövő titka, a következő évadban azonban újabb magyar művész követi Kovács Lászlót: Szabadi Vilmos.

A Moszkvai Filharmónia jubileumi, nyolcvanadik évadjának egyik bérlehangversenyét teljes egészében a magyar zenének szentelik. Liszt Les Preludes-je, Bartók 3. zongoraversenye és Kodály Galántai táncok című műve társaságában Dohnányi Ernő 1. hegedűversenye hangzik majd el az esten, ezt Szabadi Vilmos már játszotta Jurij Szimonov brüsszeli zenekarával is.

ÉVSZÁZADOS FALAK VESZÉLYEI

A Moszkvai Filharmónia a nyolcvanadik, a Moszkvai Szimfonikus Zenekar az ötvenedik születésnapját ünnepli a Konzervatórium Nagytermében, amely viszont tavaly ünnepelte működésének századik évét. A Nagytermet ennek a száz évnek során nem újították föl, olykor-olykor volt egy tessék-lássék szépítgetés, de a rendezők manapság már remegve engedik föl az embereket az erkélyre. Különösen izgultak május elején, amikor többszáz meghívott gyermek ült ott egy jótékonyági hangversenyen, alant pedig megannyi pénzeszsák. A jegyek ugyanis aznap igen sokba kerültek, a legjobbakért magyar pénzben számolva több mint százezer forintot kellett kifizetni. Meg is kapta érte a magáét a szervező, Vlagyimir Tyetyerin, mondván, talán olcsóbban is el lehetett volna hozni Moszkvába Cecília Bartolít. Egyesek szélhámosnak nevezték, mások viszont megdicsérték – merthogy korunk legjelesebb ének-művészeinek egyikét nyerte meg közreműködőnek a mozgássérült gyermekeket támogató programban. Ráadásul a harmincas éveinek első felében járó és meglehetősen csinos mezzo-csillag izgalmas műsorral rukkolt elő: Vivaldi és Gluck operáiból énekelt áriákat. A kritikusok belépőjegyét valószínűleg elszámolja a szerkesztőség – a valóban értő zenekedvelők azonban nem lehetnek túlsúlyban a nézőtérben: ezeket a jegyárakat

az orosz értelmiség legnagyobb része képtelen megfizetni. Hovatovább négy-ötszáz rubelen (négy-ötezer forint) alul a Bolsoj Színházban se lehet jó helyre leülni, miközben a Nagy Színház, az orosz kultúra valamikori zászlóshajója kétszázhuszonöt éves főnállásának legnehezebb időszakát éli. A születésnapot március huszonnyolcadikán természetesen megülették...

POZÍCIÓK, SZEMÉLVCSERÉK

– OROSZ FORGÓSZÍNPAD

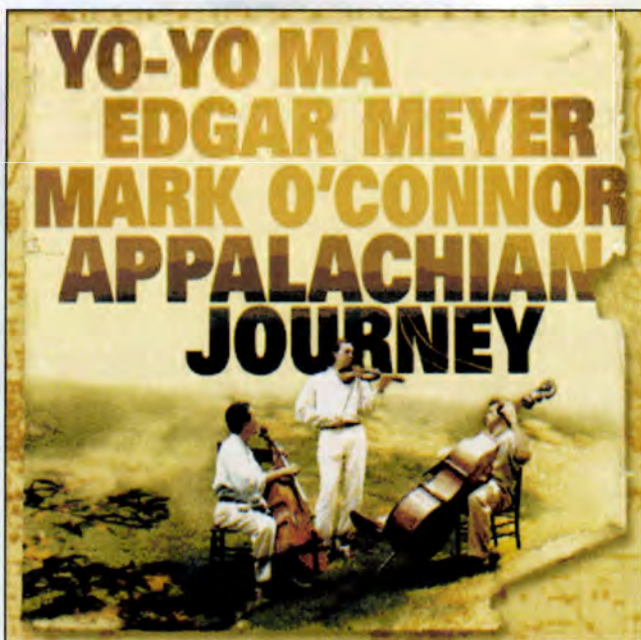
Tavaly ősszel az addigi művészeti vezető, Vlagimir Vasziljev egykori balettcsillag a rádióból tudta meg, hogy leváltották. Utóda, a napokban hetvenéves Gennagyij Rozsgyesztvenszkij eddig túl sokat még nem tudott fölmutatni. A Bolsoj elmúlt évi előadásai közül a legtöbb szó az Anyeginről esett, nem véletlenül. Az egyik legnépszerűbb orosz opera soros felújítására természetesen megint csak Borisz Pokrovszkijt kérték föl (neki bérlete van már erre), az agg mester pedig úgy döntött, hogy 1991-es rendezése helyett 1944-es mester munkáját veszi elő. Azt, amellyel annak idején debütált. Ezzel talán még nem is lett volna baj, ám Lenszkij szerepét (Lemesev és Kozlovskij utódjaként) az első szereposztásban Nyikolaj Baszkovra bízta. Az orosz esztrádhívők Baszkovot az elmúlt évezred legkiemelkedőbb alakjának tartják, egy moszkvai nagymama nyíltan bevallotta, hogy amikor először meghallotta a tévében, azonnal térdre esett, és azóta csak térden állva

tudja hallgatni. Baszkov ugyanabban az öltözetben lép föl, mint Lemesev, és ugyanolyan pózba vágja magát, a kritika szerint azonban ezzel véget is értek a hasonlóságok. A rajongók természetesen megtöltötték a nézőteret, eleinte gondot okozott, hogy a második fölvonás után a fél ház kiürült, a rendezés azonban nem meri az opera végére tenni a végzetes párbajjelenetet. Ma még, Ez a megjegyzés azonban igazságtalan. Már csak azért is, mert Pokrovszkij, aki különben már régen megvált a Bolsojtól, és saját zenés kamaraszínháza van, egyike a leghűségesebb rendezőknek, ugyanakkor ifjakat megszegyenítően ötletes. Színháza rangos zenei élményeket és különlegességeket kínál. Telt ház előtt játsszák a Poppea megkoronázását, Rossini Selyemlétráját, a Szorocsinci vásárt, vagy A sevillai borbélyt. Pokrovszkij mester (jubileum jövőre: kilencvenedik születésnap) nem kínál olyan meglepetéseket, amelyeket mondjuk a Sztanyiszlavszkij és Nyemirovics-Dancsenko Zenés Színház olykor-olykor: gyönyörű szöke Carmen, enyhén skandináv szépség, kítőnően biciklizik, vagy a Novaja Opera (Új Opera), amelynek Traviatájában egyszerre csak megszólal a Te Deum (természetesen Verdié). Ezt a művet másutt nem játsszák – itt is csak néhány percig.

Ma különben erről az operaházról esik talán a legtöbb szó Moszkvában. Zetűzőjét, Jevgenyij Kolobovot 1991-ben Moszkva újdonsült, de már akkor is igen ambiciózus polgármestere, Jurij

Luzskov bízta meg egy új operaházi műhely megteremtésével. Kolobov azt vallja, hogy teremtménye nemcsak nevével akarja az új színházi eszméket hirdetni. Kétségtelen, hogy a Novaja Opera sikeres, és folyamatosan telt házat vonz. Ám jó, ha az ember óvatos. Legutóbb a Paraszttbecsület bemutatóján megijedtem, mert rögtön azzal kezdődött, hogy valaki szűrt sebbel holtan ott maradt a földön, minek következtében két hölgy nem túl sok jót ígérő pillantást vetett egymásra, de gyorsan kiderült, hogy ez csak az előmérkőzés, amit a finn rendező, Kari Heiskanen írt bele színesítésül a történetbe, nyilván enélkül túl szimplának találta volna. Később is akadtak meglepő ötletei, például Turiddu és Alfio vitája közben Santuzza még beszél valakivel telefonon, majd hirtelen mellé teszi a kagylót és kilejt a színpadról. Ekkor döntöttem úgy, hogy ezt az előadást szinte kizárólag azoknak fogom ajánlani, akiknek még kéznél van az 1999-es napfogyatkozáskor használt sötét szemüvegük, vagy anélkül is jó erősen be tudják hunyni szemüket. Ezzel ugyan megfosztják magukat Santuzza (szöke szicíliai parasztlány, magas sarkú cipőben) látványától, cserébe viszont csakis a hangélményre összpontosíthatnak. Kolobov keze nyomán ugyanis káprázatosan szól az egyik legcsodálatosabb fantasztikum, amit ember – jelesen Pietro Mascagni – hangjegyek egymásutánjából valaha is létrehozott.

Kerekes András

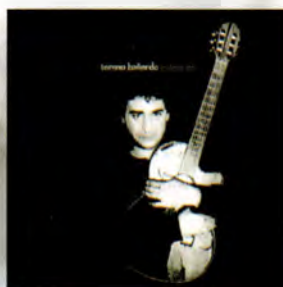
YO-YO MA/EDGAR MEYER/MARK O'CONNOR

Appalachian Journey CD

Appalachian Journey: Live In Concert DVD

A három világklasszis virtuóz Grammy-díjas második albuma és koncert-DVD változata James Taylor és Alison Krauss vendégszereplésével.

Sony Music www.sonymusic.hu

TONINO BALIARDO

Essences

A Gipsy Kings szólógitárosának első szólóalbuma egyesíti a flamenco, a cigányzene és a klasszikus gitármuzsika erőit.

TERENCE BLANCHARD

Let's Get Lost

Jimmy Hugh szerzeményei Blanchard és 4 jazz-díva (Diana Krall, Cassandra Wilson, Jane Monheit, Dianne Reeves) előadásában.

BRANFORD MARSALIS

Creation

A Contemporary Jazz album kapcsán idén Grammy-díjjal is elismert szaxofonos új albuma XX. századi francia szerzők műveiből válogat.

DAVID MURRAY A MEDIAWAVE-EN

„JAZZ IS THE
TEACHER, FUNK
IS THE PREACHER”

David Murray, a negyvenhat éves, Grammy- és Jazzpar-díjas amerikai szaxofonos megkerülhetetlen, nagyhatású alakja a mai jazzművészetnek. Amióta a hetvenes években New Yorkban feltűnt, hihetetlen termékenységgel és bámulatos energiával dolgozik, változatos kiségyütteseinek kívül oktettet vezet, sikeresek big bandjei, és világhírű a 25 éves World Saxophone Quartet is, melynek alapító tagja. A szuperlatívuszairól és szertelenségéről ismert szaxofonos öt éve költözött Párizsba, de szinte csak azért, hogy még többet utazhasson. Idén a WSQ-val is turnézik, dél-afrikai énekesekkel és ritmusszekcióval a M'Bizo című lemezüket játsszák. Jövőre legújabb projektjét, a kubai bigbandet is elhozza Európába. Amint kritikusaink pillanatképeiből is kiviláglik (ld. keretes írásainkat), a győri Mediawave-en, zsúfolásig telt ház előtt, méltó partnerként kísérelő magyar ritmusszekcióval adott koncertje régi hiányt pótol. Folytatódott tehát az a hagyomány, hogy fontos, jazztörténeti jelentőségű előadók első magyarországi fellépése Győrben zajlott. Murray a Red Baron és a Black Saint után most a Justin Time nevű kanadai céggel szerződött, amelyet az Enja licenccben terjeszt Európában (importőr: Varga István), de fontos CD-inek egy részét a DIW adta ki Japánban (importőr: Gong-Expressz). Terjedelmes életművéről a Gramofon honlapjának (www.gramofon.hu) autogram menüpontjából tudhatnak meg további részleteket.

GRAMOFON: Milyennek találta a többnyire fiatal magyar kollégáit?

David Murray: Oh, nagyon jók voltak, nagyon jól játszottak. Nem hallottam jól a zongorát a bluesban, közben próbáltam kiszólni a pulthoz, hogy hangosítsák fel a zongorát a monitorban, de így sem volt semmi baj. Nagyon jól éreztem magam a színpadon velük.

G: Ön arról híres, hogy szinte mindenkivel, minden helyzetben megpróbál együtt zenélni, és szerte a világon, minden szokatlan felállásból ki akarja hozni a legtöbbet, és ilyenkor nem a nagy neveket keresi.

DM: Így van, most már Magyarországon is ezt csinálom. Mindenki van valami érdekes, csak ki kell hozni belőle. Megpróbálom a jazzt mindenhova elvinni. Na, de hát Magyarországon az emberek már ismerik a jazzt, erre példa a ritmusszekció, amellyel játszottam ma este, nekik nem kell semmit megtanítani, együtt játszottunk. A fiatal bőgős is nagyon jó, csak néha a fiatalok túl hangosan játszanak. Egyes számoknál meg kell tanulják, hogy halkabban játszanak, érettebben már jobban beleilleszkednek a ritmusszekció összképébe. Ha már ezt is tudják, akkor minden helyzetben megállják a helyüket. De nagyon elégedett voltam mindhármukkal, a zongorista is nagyon jó, csak nem hallottam őt a színpadon elég hangosan.

G: Mit hallott még a fesztiválon?

Fotók: Zsiperovszky Kornél

„Ember nem uralta még úgy a tenorszaxofont, tán a basszusklarinétot sem, mint David Murray. Muzsikája – érzelmi szinten – az agresszió, a magamutogatás, a szélső, az extázis, a szeretet és a gyengédség fura ötvöze. Akkor a legfelelősebb, amikor a fenomenális technika érzelmek kifejezésére szorítkozik, mint pl. a „Body and soul” Győrben hallott inkarnációjában, és akkor irritál – még ha ugyanakkor lebilincsel is – amikor az eszköz szentesíti a célt. Az utóbbi csapdába David Murray egyszer-kétszer minden koncertjén belesétál. Mégis, ha tenorszaxofonos lennék, azzal a feltett szándékkal távoztam volna koncertjéről, hogy többől levágom mindkét kezem. Szerencsémre nem vagyok tenorszaxofonos, s így csak örültem, hogy itthon ilyen zenét is hallhatok, de még jobban örültem annak, hogy Nagy János (zongora), Szandai Mátyás (bőgő) és Baló István (dob) világszínvonalú játéka nem alá-, hanem mellérendelt szerepben aratott hazai – és a jazz esetében épp ezért nehezebb – pályán megérdemelt sikert.”

Pallai Péter

DM: Tegnap életem legcsodálatosabb koncertjét hallottam.

G: Balogh Kálmán cimbalmosra és zenekarára gondol?

DM: Igen. Az az ember lenyűgözően játszott. Fantasztikus volt, engem lenyűgöz a cigány nép zenéje. James Carter szaxofonos is csinált egy szép anyagot cigány zenészekkel. Két napja beszélünk, amikor pedig ezt a zenekart hallottam, újra fel akartam hívni, hogy beajánljam neki a cimbalomjátékost. Azután itt a győri fesztiválon láttam a Big Lucky Carterről szóló filmet, és meg is ismerkedtem vele. Azóta elválaszthatatlanok vagyunk, ő az új pótapám. 81 éves. Mindenhova követem, az önkéntes rabszolgája vagyok.

Fotó: Molnár László

A barátom. Most is melléltem egy pár percre.

G: Ilyen hosszú utat kellett megtegyen, hogy megismerkedjen vele...

DM: Így van, ez a spirituális oka, hogy el kellett jönnöm ide. Azonnal összebarátkoztunk. Az ő családja és az enyém is ugyanannak az egyháznak, az Úr és Krisztus Egyháznak a tagja. Mivel ő blues zenész, ezért azt szeretném, ha megismerkedne James Blood Ulmerrel (aki a Mediawave-en másnap játszott, és Murray évtizedes partnere is – a szerk.). Ulmer hatvan, Lucky 81 éves, és James Blood számomra a világ egyik legcsodálatosabb blues zenésze. Luckyról is ugyanezt gondolom. Szerencsés vagyok (eredetiben: „I am lucky...”) hogy Luckyval találkozhattam...

G: Már évtizedek óta annyiféle zenekart vezet és annyi vendégszereplést vállal, hogy bevallottan nem is mindig tudja számon tartani mind-

egyik lemezét. Hogyan képes ezt a tempót fenntartani, honnan veszi hozzá az energiát?

DM: Amíg dobog a szívem, addig csinálom. Amikor meg már nem dobog, én sem leszek.

G: A belső energiája hajtja?

DM: A zene ott van a világban, abból nyerem az energiát, hogy mindenhova elmegyek. Múlt héten éppen Kubából jöttem, egy bigband lemezt vettünk fel. Két hetet voltam ott. Ez a legszebb lemez, amit valaha felvettem. A kubai zenészek csodálatosak. Nekem a lemezek csak meghosszabbításai annak, hogy emberekkel találkozom, a találkozások lenyomatai. Ha egy lemeztársaság vállalja, hogy mindenhova kövessen, akkor mindenféle emberekkel találkozhat rajtam keresztül. Én úgy tekintek erre, mint egy dokumentációra, az életem történetére. Különböző állomásokhoz érkezem, egy-egy CD egy-egy állomást mutat. Az életem ilyen szempontból nagyon érdekes, és a lemeztársaságom lehetővé teszi, hogy járjam az utamat. A Justin Time-től csak küldik a pénzt, bíznak bennem. Azt csinálom, amit akarok az életem végéig, ők készséggel dokumentálják.

G: Ezért nem is érzi a szükségét, hogy valamelyik nagy lemeztársasághoz szerződjön?

DM: Nem, ez nem foglalkoztat. Nekem ezek a cégek túl lusták, túl nagyok, túl lassúak. Egyszer talán felébrednek a kávéillatra, de most még túl lomhák.

„Már egy nappal korábban megérkezett, egyszerűnek mutatkozott, próbált vegyülni a tömeg között – persze nem sikerült neki. Eleinte sörrel, majd whiskyvel kezében figyelte a koncerteket, a kertben csevegett az emberekkel, éreztük, hogy a nagy nap valóban nagy lesz. Mesternek titulálta az öreg memphisi blues-gitárost, ő is sokat tanult a hasonló tapasztalt rókáktól, vagy ahogy mondta: igazából csak tőlük tanult. A hosszú élet titkának kérdésein túl másról nem esett szó, kiváltképp a zenéről nem, mert ami jelen van, amit mindenütt érezni, azt emelkedettségéből a földre visszatéríteni nem lehet. Vitte új barátjának hangszerét, csodálta Balogh Kálmánékat, megmártóztott abban a légkörben, ami szinte kizárólagosan alkalmas arra, hogy itt legyen velünk, közöttünk. Így megérthette, miért kivételes alkalom, hogy végre elérkezett hozzánk, a győri zsinagógába, a Művészetek Szentélyébe, a pontosan ilyen áhítatokra kitalált színhelyre. A zengő akusztika, az értő közönség, a tenorszaxofon és a basszusklarinét közös jelenlétének egyetlen eredője volt a kora nyári fülledt éjszakán: David Murray.”

Végső Zoltán

G: Az Ön ötlete volt, hogy Kubában nagyzenekari lemezt vegyen fel?

DM: Az enyém meg a feleségemé, mert a feleségem nagypapja kubai, az édesanyja pedig a Kanári-szigetéről való, az anyanyelve is spanyol. Részben az ő ötlete volt. Meg kellett győzőm, hogy erre tényleg szükség van, mert nekem úgy tűnt, hogy ez csak divat. Dizzy Gillespie óta mindenki csinált kubai lemezt. Amikor valami ilyen divattá válik, engem már meg kell győzni róla. De ő meggyőzött, hogy én biztos másképp csinálnám. A társproducerem, a tánczene-szerző Manolito Simonette segített szerződtetni a zenészeket. Hat szerzemény tőlem származik, egy tőle, és a fuvolás Luíz

Cortez is írt egy számot. Csodálatos zene született, sok mambo, cha-cha-cha, tango, különböző ritmusokban. Meg merem kockáztatni, bár szerénytelenségnek tűnik, hogy ez a legjobb, amit Dizzy Gillespie óta Kubában csináltak. Ismerem Roy Hargrove Crisol zenekarát, amit kubaikkal vett fel, az se rossz, de amit én csinálok, abban valahogy jobban benne van a személyiségünk. Űgy írunk a számokat, hogy a konkrét zenészekre gondoltunk és ők nagyon magas szinten hajtották végre a feladatot. A híres Changuito is játszik rajta egy percet.

G: *A koncerten olyan régebbi számokat is játszott, mint a Flowers for Albert, amik régi lemezein szerepelnek, visszatért a korábbi vonalához?*

DM: Sosem fordultam el tőle, mindig így játszottam. A free mindig része volt a repertoáromnak. Ez volt az egyik legfontosabb indítatásom. Ez a közönség nem volt meglepve, fel volt rá készülve. A mai koncerten olyan számokat kellett játszani, amiket gyorsan meg tudtam mutatni a zenészeknek. Azt hittem, csak a hollandokkal játszom, nem tudtam, hogy trióval lépek fel végül, így csak standardeket és a népszerűbb számaimat játszottuk. Nem hoztam magammal kottát, elég kottával bajlódtam a kubai bigband kapcsán. Néha a kotta is zavaró lehet. Ha látott engem koncerten, és hallotta a lemezeimet, én minden koncerten ugyanúgy játszom, sok energiával. Mindegy, hogy milyen együttessel játszom, hogy standardeket játszunk vagy eredeti szerzeményeket, én csak így tudok játszani. Manapság a visszafogottság a divat. De az engem untat, energia nélkül el sem tudom képzelni a zenémet. Nem akarok beállni valami unalmas bebop együttesbe. A bebop nagyszerű volt, amikor megszületett, de nem lehet újra és újra mindig ugyanazt játszani. Azt hiszem, az a probléma, hogy az emberek valami olyasmit akarnak feltámasztani, ami már elmúlt. Elszállt belőle a teremtő szikra. A szelleme kiürült, nem lehet már visszahozni. Új formákkal, új szerzeményekkel kell megpróbálkozni, tovább kell lépni.

G: *Lehet-e azt mondani, hogy az utóbbi évtizedekben a world music volt ilyen megtermékenyítő hatással Önre, mint régen a free játékmód?*

„Talán Coleman Hawkins kezdte meg, majd az ifjúkori példakép, Albert Ayler módosította és mélyítette el azt, amit feltehetően Archie Shepp még valamelyest egyértelműsített a fiatal David Murray számára saját, személyes zenei irányultságát illetően. Mondanom sem kell, hogy ez bizony nem a szorgalmasan pedálozó karrieristák irányra, hanem azoké, akikben a készítés mélyen belül ég – ha akarják, ha nem. Murray-nak a jazz csak iskola, amit ha kijár az ember, a szellemi szabadságnak olyan fokára juthat, amelyre joggal irigykedhet bárki. Murray kijárta. A győri koncert első perceiben ez nyilvánvalóvá vált; nem csupán a szaxofonosból sugárzó hatalmas, olykor extatikus energia miatt, hanem a legősibb – persze fekete – gyökerekhez kötődő, műfajoktól és divaktól független világos mondanója miatt is.”

Matisz László

DM: Igen, azt hiszem ezzel kapcsolatban a world music jó kifejezés. Jövő héten Szenegálba megyek, egy fiatal altszaxofonosnak készíték producerként lemezt. Ornette Coleman azt mondta, hogy a jazz a tanár, a funk a prédikátor (eredetiben: „Jazz is the teacher, Funk is the preacher”). Én ezt úgy értelmezem, hogy a jazzt el kell vinni mindenhová a világba, terjeszteni kell, mert ez a feketék intellektuális zenéje, és amit cserébe visszakapok, az a világzenében ölt formát, amiből szintén sokat lehet tanulni. Ez kölcsönös viszonyt jelent. A funk itt azt jelenti, hogy az a fiatalok zenéje, ahogy azt James Blood Ulmer is éneklé. A fiatalok zenéjére azért kell odafigyelnünk, mert eljut a szélesebb társadalmi rétegekhez is. A funk, vagyis az MTV helyett, vagy inkább mellett meg kell ismertessük a jazzt. A jazz komoly oldalát is, hiszen ez a feketék klasszikus zenéje. De senkit nem szabad kihagyni belőle, az egész emberiséget beleértem, és így sokféle világzenei hatás érheti a jazzt. Ez nagy gondolat, egy fontos mai jelenség, végül is globális szinten, minden egyes emberre és élőlényre gondolnunk kell.

Zipernovszky Kornél

(Köszönjük Szigeti Péter közreműködését)

A Rudy Van Gelder-sorozat legsikeresebb kiadványai a

Blue Note gondozásában!

Megjelenések 2007 júliusában:

Bud Powell
The Amazing Bud Powell Vol 1 & 2

J.J. Johnson
The Eminent Vol 1 & 2

Miles Davis
Miles Davis Vol 1 & 2

Dexter Gordon
GO

Herbie Hancock
The Prisoner

McCoy Tyner
The Real McCoy

Art Blakey
Mosaic

Miles Davis
Birth of the Cool

Jimmy Smith
The Sermon

Bővebb információ a kiadónál (216-9620 / 131), illetve a világhálón a www.bluenote.com címen.

2001.
augusztus 17-25.

X. Zempléni
Művészeti
Napok

Főtámogató:

antenna © hungária

ÚJRA EGYÜTT ZEMPLÉNBEN

Az idén tízéves jubileumához érkező Zempléni Művészeti Napoknak kezdetektől társaságunk a főtámogatója. E művészetpártolás számunkra azért is fontos, mert ezzel nemcsak az esemény létrehozását segíthetjük, hanem a csodálatos zempléni régió gazdasági és idegenforgalmi életének felpozíciójához, valamint a kulturális örökségek megőrzéséhez is hozzájárulhatunk. Országos vállalként gyakorlatilag minden megyében jelen vagyunk, ezért kiemelt feladatunknak érezzük segíteni azokat a régiókat is, amelyek – önhibájukon kívül – nem vehetnek részt hazánk kulturális életében. Az Antenna Hungária Rt. tevékenységében meghatározó szerepet játszik a távközlés, a kommunikáció és az emberek közötti párbeszéd elősegítése. A zene mindezekre kiválóan alkalmas. Közvetíthet érzéseket, gondolatokat, eszméket, függetlenül etnikai és kulturális határoktól. Ezért is köteleztük el magunkat a társadalmi szerepvállalás, a művészetek támogatása mellett. Most már számunkra is nyilvánvaló, hogy tíz évvel ezelőtt egy jó döntést hoztunk ennek a hagyománynak a megteremtésével, ugyanis így módon a Zempléni Művészeti Napok majd nem egyidős társaságunkkal. Az elmúlt években együtt átélt élmények nyomán sajátunknak érezzük, és büszkéek vagyunk a rendezvényre. Örülünk annak, hogy a zenét szerető közvélemény az Antenna Hungária Rt. nevét egy olyan kiemelkedő kulturális eseménnyel kapcsolja össze, mint a Zempléni Művészeti Napok. Az Antenna Hungária Rt. valamennyi munkatársa nevében kellemes pihenést és tartalmas kapcsolódást kívánok Önöknek az elkövetkező napokra.

Bielek Péter
kommunikációs igazgató
Antenna Hungária Rt.

„IDÉN NOSZTALGIÁZUNK”

ROLLA JÁNOS ÉS A LISZT FERENC KAMARAZENEKAR
FELLÉPÉSEI A 2001-ES FESZTIVÁLON

Az idei, tizedik Zempléni Művészeti Napok részben a nosztalgia jegyében telik. Ennek egyik magyarzata, hogy idén a nyitó- és a zárókoncertet is a Liszt Ferenc Kamarazenekar adja majd, hasonlóan a legelső fesztivál gyakorlatához. Az okokról Rolla Jánost, a Zempléni Művészeti Napok szellemi atyját kérdeztük.

„Amikor először játszottunk Zempléni-ben, elsősorban anyagi okok miatt nem tudtunk vendégművészt hívni. Igazság szerint akkor még nem is nagyon akartunk, hiszen annyira a vidék hatása alá kerülünk, hogy mindenképp szerettük volna kifejezni ezt az élményt a zenével is. Azóta persze eltelt jó néhány év, az Antenna Hungáriában kitartó támogatókra is találtunk, így

volt alkalmunk szinte valamennyi magyar szimfonikus zenekart vendégül látni. Idén azért „foglaltuk le” magunknak ismét a játék jogát, mert olyan művészek fogadták el meghívásunkat, akiknek a személye feltétlenül a fesztivál kiemelkedő időpontjaira kíváncsiak.

A nyitókoncerten Shlomo Mintz-cel találkozunk, akivel már természetesen régóta jó kapcsolatban vagyunk. Terveink szerint Beethoven hegedűversenyét fogjuk játszani. Nem lesz könnyű feladat, amire vállalkozunk, hiszen kamarazeneszerűen, karmester nélkül hangzik el majd a darab, ami meglehetősen szokatlan próbálkozás, hiszen Beethoven versenyművei igencsak összetett, koncentrált zenekari játékot igényelnek.

A zárókoncerten Raymond Leppard dirigál bennünket, akinek a személyében fiatalkorom nosztalgiája ölt testet. A hatvanas években, amikor még tanultuk a barokk repertoárt,

Filkeháza, görög katolikus templom

nagyon sokat okultam Leppard lemezeiből, aki akkor az Angol Kamarazenekarral rengeteg Händel- és Purcell-felvételt készített. Azt lehet mondani, hogy a régizene-mozgalomnak az előfutára volt. Pár évvel ezelőtt, amikor a Sony-nak készítettünk felvételeket, Mozartot játszottunk – Leppard irányításával. Meg kell mondom, hogy nem csalódtunk. Olyan stílust hozott a Mozart-előadásmódba, amit azóta is követendő értéknek tartunk, és azt hiszem, a közönség sem lesz közömbös az ő nagyon komoly egyénisége iránt.”

„TÍZ ÉV UTÁN BIZTOS ALAPOKON ÁLL A FESZTIVÁL”

MERÉNYI JUDIT
A ZEMPLÉNI MŰVÉSZETI NAPOK MŰLTJÁRÓL ÉS JÖVŐJÉRŐL

Telkibánya, kopjafás terület

Az idei évben szinte nincs olyan fesztivál, amelynek ne adna valamilyen aktualitást az új évezred. A zempléni régióban élők szemszögéből azonban egészen máshogy forog az idő kereke. A fesztivál számára is fontosabb az évszámnál az, hogy idén éppen tizedik alkalommal kerül megrendezésre. Hogyan valósult meg ez az itthoni viszonyok közt meglehetősen ritka sikertörténet? Erről kérdeztük a rendezvény főszervezőjét, az Óbudai Társaskör igazgatóját, Merényi Juditot.

„Nem hiszem, hogy az ezredforduló cezúráját von a Zempléni Művészeti Napok történetében, hiszen az ott lakó emberek életébe se hoz látványos és hirtelen változást. Annál fontosabb tény a fesztivál számára, hogy idén tizedik alkalommal kerül megrendezésre. Számunkra öröndetes és megnyugtató, hogy az Antenna Hungárián belüli személyi változások nem befolyásolták a céget abban, hogy a fesztivál mellett kiálljon, és támogatónk maradjon. Egészen különleges és ritka dolog, hogy egy ekkora cég immár tíz éve felvállalja egy elsősorban komolyzenével foglalkozó, de összművészeti fesztivál támogatását.

Nagyon fontosnak tartom, hogy miként bővült tíz év alatt a fesztivál, amely a romjaiban is nemes füzerradványi kastély iránt érzett elkötelezett rajongásunkból született.

Idén a rendezvény határai Szerencs és Kéked között helyezkednek el: összesen 28 település csatlakozott a fesztiválhoz. A dinamikus fejlődést sokban köszönhetjük a '98-ban bekapcsolódott Zempléni Településszövetségnek, illetve a szövetség elnökének, Kupa Mihálynak is. Másrészt idén – szerény mértékben – a megye is támogatja anyagilag a fesztivált. Új helyszín például Pálháza, Herceggút, Széphalom, a filkeházai görög katolikus templom, és „szomszédolunk” egy kicsit Telkibányán, Abaújban. A füzerradványi kastély felújítása minden évben egy kicsivel előbbre halad. A kastélyban harmadik éve rendezünk bálakat. Idén a füzerradványi bál rendezését a Vodafone is segíti, aminek köszönhetően pazar fényárba öltözködik majd a kastély.”

VISSZATÉRŐ VENDÉG

AUGUSZTUS 17., 19.30 – SÁROSPATAK, VÁRUDVAR

SHLOMO MINTZ
A FESZTIVÁL NYITÓHANGVERSENYÉN

Shlomo Mintz, az izraeli hegedűs-kola méltán elismert képviselője – aki az elmúlt években karmesterként is egyre aktívabb és sikeresebb – néhány hónap leforgása alatt már másodszer látogat Magyarországra. Tavasszal, a Miskolci Szimfonikus Zenekar Mesterbérlete keretében, a borsodi megyeszékhelyen vendégszerepelt emlékezetes sikerrel, augusztus 17-én, pénteken este pedig a tizedik, jubileumi Zempléni Művészeti Napok nyitókoncertjének vendégszólísta lesz a sárospataki várudvaron.

A fiatalabb generációhoz tartozó, negyvennégy esztendőes Mintz Moszkvában született, s mindössze két éves volt, amikor családjával együtt Izraelbe emigrált. Hamarosan csodagyerekként tűnt fel a világszínvonalú hegedűs mesteriskolával

büszkélkedő zsidó állam zenei életében: tizenegy évesen már zenekari szólóestet adott az Izraeli Filharmonikusokkal. Első tanára a legendás, magyar származású Fehér Ilona volt, akinek – mint ezt több interjúban is elmondta – rengeteget köszönhet. Talán ezzel is magyarázható, hogy zsúfolt koncertnaptára ellenére szívesen tesz eleget a magyarországi meghívásoknak. Tizennégy évesen, az American Israel Cultural Foundation ösztöndíjával az Egyesült Államokba került, ahol a patinás New York-i Juilliard School növendéke lett. Állandó tanára, Dorothy Delay mellett Isaac Stern is rendszeresen foglalkozott vele. Mintz a hetvenes évek közepe óta világszerte rendszeresen koncertezik, s többek között olyan karmesterekkel dolgozott együtt, mint Abbado, Barenboim,

Giulini, Mehta és Muti. Hanglemezfelvételeit a BMG, a Sony és a Warner-csoporthoz tartozó Erato felkérésére készítette, s három alkalommal elnyerte a Grand Prix du Disque nagydíját. Hegedűművészi karrierje mellett rendszeresen brácsázik is: a kritikusok gyakran kiemelik pompás hangszereit, 1700 körül épített Guarneri hegedűjét és Testore brácsáját. Karmesteri pályáját 1989-ben kezdte: négy éven át az Izraeli Kamarazenei tanácsadója volt, majd a Maastrichti Szimfonikusokkal dolgozott, későbbi turnéin holland, olasz és japán zenekarokat vezényelt. Az elmúlt években többször tartott mesterkurzust, s idén ő lesz az egyik legrangosabb nemzetközi verseny, a poznanai Wieniawski Hegedűverseny zsűrielnöke.

ReA

A SOKOLDALÚSÁG DIADALA

AUGUSZTUS 25., 19.30 – SÁROSPATAK, REFORMÁTUS TEMPLOM

RAYMOND LEPPARD
A ZÁRÓKONCERT VENDÉGMESTERE

Aki évek-évtizedek óta rendszeresen figyelemmel kíséri a Liszt Ferenc Kamarazenekar tevékenységét, tudhatja, hogy Rolla János együttese gyakran muzsikál együtt a világ legnagyobb szerűbb hangszeres szólistáival. Jean-Pierre Rampal, Maurice André, Isaac Stern, Msztyiszlav Rosztropovics – csak néhány név a tekintélyes listá-

ról, akik – ha elfoglaltságaik megengették – mindig örömmel tettek eleget Rollaék meghívásának. Most újabb élő legendával bővül a sor, de ez alkalommal – némileg rendhagyó módon – vendégkarmester érkezik az általában dirigens nélkül fellépő együtteshez. A Zempléni Művészeti Napok zárókoncertjét a brit-amerikai

karmestersztár, Raymond Leppard vezényli a sárospataki református templomban.

Az idén hetvennégy esztendőes Leppard nemcsak kitűnő, de meglepően sokoldalú muzsikos. Sikeres, szinte töretlenül ívelő karmesteri pályája mellett fontos szerepet tölt be életében a zeneszerzés, és hangszeres művészként, csembalisként is a legjobbak között tartják számon. Érdeklődése az európai kora barokktól az érett romantikáig terjed: őt tekintik a méltatlanul elfeledett XVII. századi velencei operarepertoár felfedezőjének, de bécsi klasszikusokat, illetve Schubert, Schumann, Mendelssohn és Brahms szimfonikus oeuvre-jét is stílusosan, választékosan dirigálja. 1959-ben a világhírű English Chamber Orchestra művészeti vezetőjévé nevezték ki, s e tisztségét tizenhét éven át megtartotta. Közben 1973-ban a BBC Filharmonikusokhoz

szereződött, akikkel hét éven át dolgozott együtt. A nyolcvanas évek végétől az Egyesült Államokban, az Indianapolisi Szimfonikusok zeneigazgatójaként éli másodvirágzását (ld. keretes írásunkat), miközben vendégkarmesterként New Yorkban, Bostonban és Chicagóban is lelkesen ünnepelték. Zeneszerzői életművéből kiemelkedik néhány egyéni hangú, érzelmegazdag filmzene (így az 1963-as Peter Brook rendezésében készült Legyek ura kompozíciói), amelyekkel ismét sokoldalúságát bizonyította. Az időközben a patinás Cambridge-i Egyetem tiszteletbeli doktorává avatott Leppard nevéhez – számtalan koncert és emlékezetes fesztivállépés mellett – több mint kétszáz lemezfelvétel fűződik, így ebben a vonatkozásban is előkelő helyen szerepel a karmesterek képzeletbeli toplistáján.

ReA

AZ INDIANAPOLISI CSODATÉVŐ

Raymond Leppardnak sikerült az a bravúr, amire csak nagyon kevés karmester képes: egy átlagos színvonalú, a világ élvonalától messze elmaradó zenekart alig néhány év alatt a legjobbak közé emelt, úgy, hogy közben az együttes személyi összetétele szinte változatlan maradt. A Decca és a Koss Classics számára készített lemezfelvételeikről elragadtatott kritikák jelentek meg a londoni Gramophone-ban, vagy éppen a világ vezető online hanglemezkritikái fóruma, a ClassicsToday.com lapjain. Májig legnépszerűbb lemezük az American Dreams (Amerikai álmok) című album, mely romantikus válogatás az Újvilág legszebb zenéiből. Leppard az egyik házigazdája az Eli Lilly presents Indianapolis On-the-Air (Eli Lilly élőben bemutatja Indianapolisist) című rádiós showműsornak, amelyet az Egyesült Államok harminchét államában 250 rádióállomás sugároz.

A CSEMBALÓ NAGYON BARÁTSÁGOS VELEM

AUGUSZTUS 23., 18.00 - TELKIBÁNYA, REFORMÁTUS TEMPLOM

Balog Zsolt a tavaly Budapesten megrendezett nemzetközi csembalóverseny első helyezettje a Zeneakadémián egyszerre végzi a zongora és a csembaló szakot. A párhuzamos hangszerválasztásban rejlő kihívásokról faggattuk a fiatal művészt.

Gramofon: A Budapesti Nemzetközi Csembalóversenyen elért siker után nem érezte úgy, hogy választania kell a két hangszer között?

Balog Zsolt: Ezt a döntésemet, amennyire csak lehet, igyekszem elodázní, bár tudom, hogy előbb vagy utóbb döntenem kell, ha az előadó-művészi pályán kívánok maradni.

G.: A két hangszer eltérő játéktechnikájából adódó nehézségek mellett vannak előnyei is a „kétlakáságnak”?

B. Zs.: Számomra nagyon fontos a zongorairódom, a romantikus repertoár és különösen a 20. század termése. Nagyon szeretek kamarafarmációkban zenélni. Erről a szenvedélyemről nem szívesen mondanék le. Kétségtelen, hogy az átállás az egyik hangszerrel a másikra nem könnyű feladat. Zongora mellől átülni csembalóhoz talán könnyebb, mint fordítva. Az igazi nehézséget azok a darabok okozzák, melyeket mind a két hangszeren szokás játszani. A csembalón kialakított hangzárkép

BALOG ZSOLT.

A 2000. ÉVI CSEMBALÓVERSENY GYŐZTESE

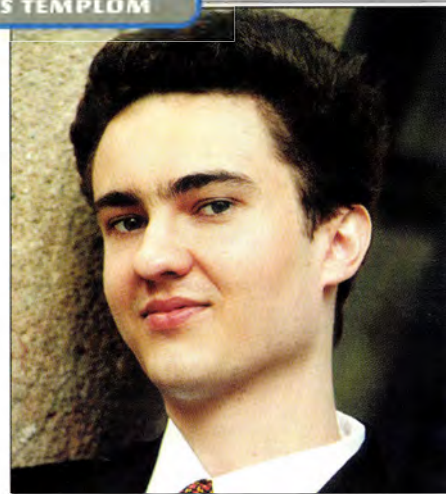
engem olyannyira befolyásol, hogy ezekben az esetekben számomra szinte lehetetlen a hangszerváltás. A helyzetet tovább nehezíti, hogy érzésem szerint a zongora nem igazán segítőkész, míg a csembaló kifejezetten kommunikatív, engedékeny és sokat segít abban, hogy valóban kifejezzem magam. Egyszóval a csembaló nagyon barátságos velem.

G.: A Tavaszi Fesztiválon adott hangverseny programjának és a Zempléni Művészeti Napokra tervezett műsorának közös vonása, hogy igen sokszínű. Milyen szempontok szerint állítja össze egy koncert anyagát?

B. Zs.: Az elsődleges szempont valóban a változatoság. Töreksem arra, hogy a koncerten a barokk különböző korszakai és a nagy nemzeti stílusok – az olasz, a francia és a német – legalább egy kompozíció erejéig jelen legyenek. A Tavaszi Fesztiválon Frobergertől, Couperintől, Johann Sebastian és Johann Christian Bachtól játszottam, most pedig Buxtehude-től, Muffattól, Scarlattitól, szintén J. S. Bachtól és a katalán Seixastól fogok.

G.: Minden korszak és stílus egyformán kedves?

B. Zs.: Ami a szívemhez a legközelebb áll, az a francia barokk. A melankóliája, a kifinomultsága, a befe-

léfordulása. És persze az is, hogy a francia repertoár a leginkább csembalószerű, számomra ezek a darabok mondják el a legtöbbet magáról a hangszerrel. Alkatomnak is ezek a legmegfelelőbb darabok.

G.: Ha a zempléni koncert előtt lehetne egy kívánsága, mi lenne az?

B. Zs.: A Tavaszi Fesztiválon a hallgatóság nyitottsága, érdeklődő, feszült figyelme számomra is meglepő energiákat szabadított fel. Szeretnék ugyanilyen közönséget akkor is.

Molnár Szabolcs

KIFINOMULT CSELLÓHANGOK

AUGUSZTUS 18., 19.30
SÁROSPATAK, VÁRTEMPLOM

BUDAPESTI CSELLÓEGYÜTTES

A Boldoghy Kummert Péter művészeti vezető és Déri György koncertmester nevével fémjelzett Budapesti Csellóegyüttes saját műfajában egyedülálló a világon. Az 1900-as évek elején a Berliini Filharmonikusok csellósólamának tagjai alapí-

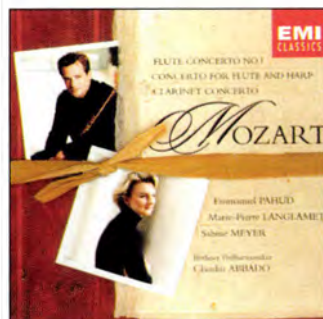
tottak ugyan egy csellóegyüttest, amely időnként ma is fellép, de nem nevezhető állandó zenekarnak; másutt pedig még hasonló kísérletek sem voltak. Boldoghy Kummert Péter szerint ez korántsem véletlen, mert a csellóegyüttes nagyon kényes és időigényes műfaj, mely rengeteg gyakorlást igényel, és a legkisebb

hiba is szembetűnő. „Együttesünk piaci körülmények között dolgozik, nem közpénzekből gazdálkodik. Ennek következtében nem engedhetünk meg magunknak egyetlen alacsony színvonalú koncertet sem, mert így elveszítenénk azt az igényes közönséget, ami nélkül az együttes csődbe jutna. Minden koncertre legalább tíz próbával és ötven-száz órányi előzetes gyakorlással készülünk fel, mert számunkra nem a mennyiség fontos, hanem a professzionalizmus és a megkérdőjelezhetetlen szakmai minőség” – magyarázza a művészeti vezető.

Az 1996-ban alakult Budapesti Csellóegyüttes eddigi valamennyi koncertjét rögzítette a Magyar Rádió és/vagy a Magyar Televízió. Pitti Katalin közreműködésével, emlékezetes sikerrel léptek fel a Fővárosi Nagycirkuszban, de szerepeltek a 2000-es szarajevói téli fesztiválon, valamint Pozsonyban és Berlinben is. **ReA**

PAHUD – AZ ÚJ NEMZEDÉK VARÁZSFUVOLÁSA

AUGUSZTUS 21., 19.30 – SÁROSPATAK, VÁRUDVAR

Emmanuel Pahud legújabb lemeze az EMI kiadónál

A nyugat-európai kritikusok által „a XXI. század Rampal”-jának titulált Emmanuel Pahud a fiatal előadó-művész-generáció egyik legmarkánsabb, legdinamikusabb személyisége. A francia-svájci származású fuvolaművész Genfben született, Rómában, Brüsszelben, Bazelben, majd a párizsi Nemzeti Zeneakadémián tanult, ahol 1990-ben kitüntetéssel diplomázott. Az elmúlt tíz évben több nemzetközi versenyt

nyert, megkapta a Yehudi Menuhin Alapítvány, valamint az UNESCO Fialtal Muzikusok Nemzetközi Szervezetének díját, Bazelben, Münchenben és Berlinben zenekari gyakorlatot is szerzett, mielőtt a kilencvenes évek közepén végleg szólólistapályára lépett. Azóta három kontinensen – Európában, Amerikában és Ázsiában – koncertezik, töretlen sikerrel. Fuvolahangjának hajlékonysága, tónusának természetes közvetlensége szinte utánozhatatlan, s mindez a barokk szvitekben éppoly nagyszerűen érvényesül, mint a bécsi klasszikus versenyművekben. Emmanuel Pahud visszatérő vendégnek számít a Zempléni Művészeti Napokon, ahol korábban Margit-Anna Süss-Schellenberger hárfaművésszel, Hansjörg Schellenberger oboaművésszel, valamint a Liszt Ferenc Kamarazenekarral hangversenyezett. Idei fellépésének különös aktualitást ad a közelmúltban

ANDALÚZ, FRANCIA,
MAGYARAUGUSZTUS 23.,
SÁROSPATAK, REFORMÁTUS
KOLLÉGIUM IMATERME

SNÉTBERGER FERENC GYÖKEREI

Snétberger Ferenc a mai magyar zenei élet egyik legnépszerűbb figurája. Technikáját és érdeklődését tekintve egyaránt világos és letisztult ambíciókkal rendelkező művész a Trio Stendhal nevű jazzformációval debütált a nagyközönség előtt. A zajos sikert azonban hátrahagyva, magának a jazznek a kereteit kezdte el feszegetni. A művész ízlésén összetéveszthetetlen nyomot hagyott roma származása, virtuóz zenészeket felsorakoztató családjának öröksége, de stílusán érezhetőek az andalúz és francia cigány hagyományok is. Igazi európai művész tisztelhetünk tehát benne, aki az európai örökségen belül is legfontosabbnak magyar zenei gyökereit tartja.

A Liszt Ferenc Kamarazenekar Snétberger felkérésének tett eleget, amikor közösen felvették a gitár-

ros első koncertóját „For the Memory of my People” címmel, mely a holokauszt roma áldozatainak állít emléket. A lemez a német Enja kiadónál jelent meg, és népszerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy Snétberger a megjelenés óta számos koncertet adott itthon ezzel a műsorral (a legutóbb a lemez másik szolistaójának, Markus Stockhausennek társaságában). „Ilyen próbálkozásunk egyszer volt már, a Vukán trióval játszottunk egy jazz műsort – nyilatkozik Rolla János a gitárconcertóban való részvételről. – Mostanság a hagyományos koncertjeink mellett mindenféle olyan műfaj felé is kirándulgatunk, amelyek új, kortárs művekkel árnyalják a kamarazene ma ismert repertoárját. A munka során az a meggyőződésünk alakult ki, hogy Ferenc műve a jeles teljesítmények közé tartozik. A felvétel után koncerten is játszottunk együtt, és az élmény talán még nagyobb volt számunkra, mint a stúdióban. Azt hiszem, hogy Snétberger mind zeneszerzői, mind színpadi hangszerezés kvalitásai alapján a legszigorúbb klasszikus normáknak is eleget tesz, és csak mint kimagasló művész jöhet szóba.” **hMK**

CHÁSZIDOK
EMLÉKEZETEAUGUSZTUS 23.,
18.00 – TARCAL, ZSINAGÓGAZSIDÓ DALLAMOK
MÁRAMAROSSZIGETRŐL

A magyarországi zsidó dallamok sokszínűsége már zeneszerző nagyjainkat is meghihlette: különleges, itt-ott keleties hangszorai, a magyar verbunkosokat idéző, pattogó ritmusuk a kultúrákat áthidaló crossover zene kedvelőinek is igazi csemegét kínál.

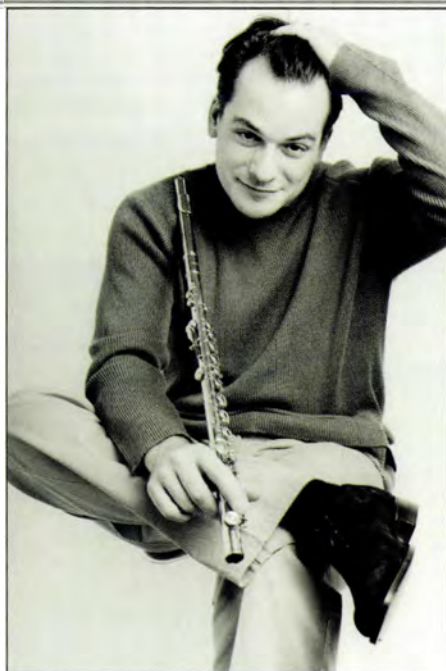
A fesztivál keretében most Eisikovits Miksa kolozsvári zeneszerző máramarosszigeti gyűjtéséből és feldolgozásaiból ad elő egy csokorra való Fekete László, akit zongorán Lukács Judit kísér.

Az 1938-39-es gyűjtésekhez persze hangulatos anekdoták is fűződnek. Az első bonyodalmakat állítólag rögtön a helyi rabbi vonakodása okozta, amikor a városi szegény zenész pénzért ajánlott fel a dallamokért cserébe. A fáma szerint azonban végül gyorsan sikerült nyelbe ütni az első hallásra szokatlan üzletet. A gyűjtés a történelem viharai miatt csak negyven évvel később jelenhetett meg „A mártírok dalai” címmel, ezzel is emléket állítva az erdélyi holokauszt áldozatainak, köztük a máramarosszigeti zsidók megtizedelt közösségének. **hMK**

A SÜLLYEDŐ HAJÓ ZENÉSZEI

AUGUSZTUS 20. 18.00 – FÜZÉRRADVÉNY, KÁROLYI-KASTÉLY
AUGUSZTUS 21. 22.00 – SÁROSPATAK, VÁRUDVAR

I SALONISTI EGYÜTTES

megjelent, világszerte élénk visszhangot kiváltó CD-je, amelyen Claudio Abbado vezényletével, a Berliini Filharmonikusok közreműködésével Mozart versenyműveit játssza. **ReA**

Bon Voyage (Decca); Tangos Argentinos (RCA Classics); Por Favor (Decca); Trans-Siberian Expressz; (Decca); Hej, cigány! (EMI): ez csak néhány azoknak a lemezeknek a sorából, melyeken az I Salonisti felvételei hallhatók. Nincs szükség sem a címek lefordítására, sem különösebb magyarázatokra. Igényes és népszerű muzsika csendül fel mindegyiken a világ legkülönbözőbb tájairól. A svájci zenekar tagjai – Daniel Zisman, Lorenz Hasler (hegedű), Szedlák Ferenc (cselló), Szedlák Béla (bőgő), James Alexander (zongora) – egyetlen velük készült riport során sem mulasztják el hangsúlyozni: számukra nincsenek műfaji vagy földrajzi korlátok, nem válogatnak a szerzők között sem, nekik az igazi értéket a zene játékával és hallgatásával együtt járó öröm és felszabadult boldogság jelenti. Repertoárjukon filmzeneszerzők művei éppúgy szerepelnek, mint Európa és Amerika klasszikus géniuszai: Sibelius, Kreisler, Piazzolla, Debussy, Gershwin, Bartók vagy akár Brahms.

Megkülönböztetett érdeklődéssel fordulnak a kortárs zene felé. A tekintélyes német Fono Forum című folyóirat kritikusa nagyra értékelte Enescu első rapszódiajának előadását, és számos más,

ma élő szerző ajánlotta már nekik új művét. Az igazi világhírnevet természetesen az amerikai rendező, James Cameron felkérése hozta el nekik: az óceánjáróval együtt a halálig kitarató és muzsikáló zenekarra mozinézők milliói emlékeznek a Titanic című filmből.

A szalonzenészek most Rolla János meghívására látogatnak el Zemplénbe: két magyar tagjukat, Szedlák Ferencet és Szedlák Bélát régi jó ismeretség köti a Liszt Ferenc Kamarazenekar vezetőjéhez. Az I Salonisti kedveli az olyan műsor-összeállításokat, amelyek egy-egy jól megragadható téma, mottó köré épülnek. Kíváncsian várjuk, mi ragadja meg őket a Zempléni Művészeti Napok festői környezetében. **hMK**

Kastély Koncertek

Kamarazenei Fesztivál Gödöllő 2001

SCHUBERT ÉS A XX. SZÁZAD

művészeti vezető: Szabadi Vilmos

Június 24. vasárnap 19.30h – Díszudvar

MENDELSSOHN KAMARAZENEKAR – CSABA – SZABADI
Respighi: Ősi Szent Táncok III.
Schubert: Rondo, A-dúr
Rózsa Miklós: Concerto vonószerekre op.17

Június 26. kedd 19.30h – Díszterem

CSABA – WESTPHAL – RIVINIUS – VARGA – GULYÁS
Schubert: Arpeggione szonáta
Kurtág: Hommage á R. Sch. op. 15/d
Schubert: Trió, Esz-dúr

Június 27. szerda 19.30h – Díszterem

CSABA – SZABADI – WESTPHAL – RIVINIUS – ONCZAY – GULYÁS
Schubert: Szonatina, a-moll
Orbán György: 3. Hegedű-zongora szonáta
Schubert: C-dúr Vonósötös

Június 29. péntek 19.30h – Díszterem

DMITRIJ BASHKIROV
Schubert: F-dúr variációk egy eredeti témára
Schubert – Liszt: 9 dal
Scryabin: 7 Prelüd
Scryabin: D-dúr poéma op. 32
Debussy: 7 Prelüd
Debussy: A boldog sziget

Július 1. vasárnap 19.30h – Díszterem

NEBOLSIN – SZABADI – WESTPHAL – RIVINIUS – GULYÁS – KERTESI
Schubert: Vonóstrió, B-dúr
Jennitz Sándor: Dalok
Schubert: Trió, B-dúr

Július 2. hétfő 19.30h – Díszterem

ERATO VONÓSNÉGYES – NEBOLSIN – KOSTYÁK
Sosztakovics: VII. vonósnégyes
Ravel: F-dúr vonósnégyes
Schubert: Pisztrángötös

Július 4. szerda 19.30h – Díszudvar

SZABADI – ONCZAY – GULYÁS – BÁRSONY – VARGA – TOMKINS
ÉNEKEGYÜTTES
Schubert: Coronach
23. Psalm
Gott in der Natur
Sáry László: Kánon a felkelő naphoz
Schubert: Ständchen
Kalmár László: Hora eins – részlet
Schubert: Das Leben
Klage um Ali Bey
Dohnányi: C-dúr Szextett

Július 5. csütörtök 19.30h – Díszterem

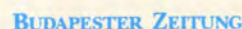
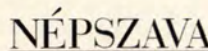
SZABADI – ONCZAY – NEBOLSIN – SCHOLZ – SZILVÁGYI – KERTESI – GULYÁS
Schubert: 5 keringő fuvolára és gitárra
Schubert: Dalok
Melis László: „Nyári durmollók”
hommage á Schubert
José Laborda: Al versus
Kodály: Szonatina
Shostakovitch: Zongoratrió

Július 7. szombat 19.30h – Díszudvar

ENGLISH CLASSICAL PLAYERS – BRETT – MESSITER
Elgar: Szerenád
Cimarosa: Oboaverseny
Walton: Két darab V. Henriktől
Bellini: Oboaverseny
Barber: Adagio
Schubert: V. Szimfónia

1116 Budapest, Vegyész u. 17-25.
T.: 382-9000, Fax: 382-9003

Német Nagykövetség

További információ és kedvezményes jegyrendelés a DELTACONCERT 437-0170-es telefonszámán.

www.zeneforum.hu/deltaconcert

DR. GÉMESI GYÖRGY
GÜDÖLLŐ VÁROS POLGÁRMESTERE

GÁBOR TAMÁS
A KASTÉLY KONCERTEK IGAZGATÓJA

SZABADI VILMOS
MŰVÉSZETI VEZETŐ

TISZTELT OLVASÓK!

Nagy öröm számunkra, hogy immár harmadik alkalommal rendezhetjük meg városunkban a Kastély Koncertek – Kamarazenei Fesztivált. Büszkék vagyunk arra, hogy egyre szépülő környezetben adhat otthont a város egy olyan rendezvénynek, amelynek keretében a hazai és nemzetközi zenei élet kiemelkedő művészei garantálják a közönség igényes szórakozását. A zenei, képzőművészeti és színházi előadóestek mellett helytörténeti és kortörténeti kiállításokra is invitáljuk a kedves érdeklődőket. A 25 éves Frédéric Chopin Zeneiskola tanáraiból és diákjaiból álló Városi Szimfonikus Zenekar, a Városi Fúvószenekar, az Arpeggio Gítárzenekar és a Castello Fúvósötös jelentős részt vállal Gödöllő zenei életében, előadásait hallgatva kellemes és maradandó élménnyel lehetünk gazdagabbak. Örömmel üdvözlöm a fesztiválon fellépő hazai és nemzetközi művészeket, és az előadásukat élvező kedves vendégeinket, akik idén Schubert és a XX. század zeneszerzőinek műveivel ismerkedhetnek meg közelebbről is. Bizva abban, hogy a koncerteken találkozunk, tisztelettel köszönti Önöket

Dr. Gémesi György polgármester

A Kastélykoncertek főszervezője, a DELTAConcert ügyvezetőjeként köszöntöm Önöket. Az idén harmadik alkalommal megrendezésre kerülő gödöllői kamarazenei fesztivál sikerei igazolták eddigi koncepciókat, miszerint minden évben egy halhatatlan zeneszerző életművét kapcsoljuk össze egy-egy huszadik századi szerző munkájával. Beethoven mellé Dohnányi Ernő, Brahms mellé Bartók zenéjét állítottuk. A párosítás célja aligha lehet az összehasonlítás, korszakok, vagy egyéniségek mérlegre állítása. Az a meglátásunk, hogy különböző zenetörténeti stílusok – a kontrasztok által – az egymásban található különböző esztétikai értékeket hangsúlyozzák. Koncepciókat igazolja a fesztivál iránt évről évre fokozódó érdeklődés: az esemény vitathatatlanul része lett a magyarországi nyár legszínvonalasabb kulturális eseményeinek, sőt híre a határokon túlra is kiterjed. Immár hagyomány-szerűen évente egy-egy hangversenyünk közönségébe Európa több mint tíz rádióadójának hallgatói is bekapcsolódhatnak.

Az idei fesztivál mottója eddigi vezérelvünket kicsit szélesebb keretek között kívánja megvalósítani. Úgy gondoljuk, hogy a 20. századot magunk mögött hagyva illő, ha a magunk módján igyekszünk összefoglalni az elmúlt időszak azon zenei teljesítményeit, amelyekre mi, magyarok is büszkék lehetünk, ám mégis mintha ezek éppen nálunk nem szereztek volna meg méltó elismerésüket. Ilyen például Rózsa Miklós szimfonikus életműve, amelyből idén, rögtön a nyitókoncerten szeretnénk átadni egy másorra valót – méltó művészek tolmácsolásában. Célunk, hogy rendezvény sorozatunk az európai zenei élet részévé váljék, melynek értelmében egyre több és rangosabb külföldi vendégművészt kívánunk meghívni. Reméljük, törekvéseink iránt a közönség sem lesz közömbös, amelynek soraiba nagy szeretettel várjuk Önöket is. Kedvcsinálóként mutatunk be a következő oldalakon ideai művészeink közül néhányat.

Gábor Tamás
DELTAConcert

A gödöllői Kastély Koncertek – Kamarazenei Fesztivált szervező DELTAConcert iroda fiatal gárdája, lelkesedésük sokszor anyagi forráshiányokat is pótolni képes ereje volt, ami miatt három évvel ezelőtt velük közösen folytattam a rendezvény művészeti irányítását. Bár zenével foglalkozom, tudom, mennyire sok szállal kapcsolódik a zene a többi művészeti ághoz. Ennek a kapcsolatnak az ápolására adhat teret a Gödöllői Királyi Kastély, ahol a zenei programok mellé képző- és iparművészeti tárlatok társulhatnak: a festmények miliójét felhasználva megpróbáljuk a magyar történelemben is beágyazni azokat a zenéket, amelyek a kastély udvarán elhangzanak. Szeretnénk például a zene és a társzművészetek segítségével felidézni azt a hatezer napot, amit Erzsébet királyné Gödöllőn töltött. A téma természetesen nem redukálódik egy ország zenei hagyományaira, hanem az Osztrák-Magyar Monarchia sokszínű nemzetiségei közül ragad ki párat. A témaválasztás aktualitását a jelen kor törekvése is erősítette: a közös Európába való integrálódás. The Last and Lost Golden Age (Az utolsó és elvesztett aranykor) – ezt a címet adtuk vállalkozásunknak, s tényleg úgy gondolom, a Monarchia volt a magyar kultúra szempontjából az utolsó aranykor.

Az ideai zeneszerzői paletta nagyon gazdag, Ottorino Respighitől Alekszandr Szkrjabinon át Rózsa Miklós itthon méltatlanul feledésbe merült vonóscsontójáig. És persze nem felejtve az olyan hatalmas géniust, mint Franz Schubert. Az újdonságként ható, elfeledett darabok felfedezése és a sok örökzöld, csodálatos remekmű egymásba ötvözése jellemzi a műsor szerkesztését, ahogy e duális törekvés hatja át a szólista-választást is. Közreműködőink között megtalálhatják, a már jól ismert nevek mellett, a még csak pályájuk elején tartó nemzetközi és hazai sztárokat is, remélhetőleg tökéletes harmóniát alkotva a tapasztalat és az ambíció kettőseiből. Új színfolt a nemzetközivé válásunkban a világ egyik legnagyobb és legjelentősebb fesztiváljával, a finnországi Kuhmói Fesztivállal való együttműködésünk. Gödöllőn azt szeretnénk elérni, hogy a legigényesebb, legösszetettebb zenei műfaj, a kamarazene – amely itthon furcsa módon még erősebb közönnyel, elutasítással találkozik, mint egy versenymű vagy egy szimfonikus darab – végre visszanyerje azt a rangot és presztízst, amit megérdemel.

Szabadi Vilmos

JÚNIUS 24., 26., 27. 19.30

Csaba Péter személyében a magyar hegedűművészet és kamarazene világszerte elismert, megbecsült reprezentánsát köszönheti a Kastélykoncertek közönsége. Az idén negyvenkilenc esztendő művész neve Magyarországon talán nem cseng annyira ismerősen, ami azzal magyarázható, hogy Erdélyben született, Kolozsvárott végezte tanulmányait, majd 1983-ban – Romániát elhagyva – Franciaországba költözött. Jelenleg a lyoni konzervatórium zenekari tanácskezelője és a besanconi szimfonikus zenekar művészeti vezetője, de szólistaként és karmesterként a világ több mint hatvan országában koncertezett, s rendszeresen dolgozik Skandináviában – mindenekelőtt Svédországban és Finnországban –

is. Régóta visszatérő vendég a finnországi Kuhmóban évről évre megrendezett hatalmas – több mint száz koncertet magában foglaló – kamarazenei fesztiválon, s megalapította a Kuhmói Virtuózok Kamarazenekart, amellyel rengeteget utazik. A hetvenes évek közepe óta rendszeresen fellép Budapesten és vidéki városokban, de mégsem épült be a hazai zenei intézményrendszerbe, sohasem vállalt állandó állást Magyarországon. „Az első időben ez a kivülállás abból adódott – vallja –, hogy sohasem a hivatalos magyar zenei élet – a Filharmónia, az Interkoncert vagy a hanglemezzgyár – hívott meg, hanem egy-egy muzikus. Kezdetben leggyakrabban Kocsis Zoltánnal játszottam együtt –

hamarosan személyes barátság is kialakult köztünk –, aztán az évek során a Zeneakadémián megismerkedtem Kurtág Györggyel, Mihály Andrással, Simon Alberttel, Ránki Dezsővel, Perényi Miklóssal, Jandó Jenővel és másokkal. 1989-től –

Kurtág javaslatára – hat-hét éven át tanítottam a szombathelyi Bartók Szemináriumon, de ez az együttműködés koncepcionális nézetkülönbségek miatt megszakadt.” Az elmúlt két évben Csaba Péter – jórészt a gödöllői fesztiválnak köszönhetően – ismét gyakrabban látogat Magyarországra. Szabadi Vilmostal közös lemezfelvételeket is készített a Hungarotonnal – először Spohr, később Bartók Béla és Terényi Ede duóiból –, amelyek külföldön is élénk visszhangot váltottak ki. Most a magyar szervezőkkel közösen azon dolgozik, hogy 2002-től minél szorosabb együttműködés alakuljon ki a Kastélykoncertek és az említett Kuhmói Fesztivál között.

ReA

A KASTÉLYKONCERTEK SZELLEMI HORDOZÓJA

JÚNIUS 26., 27.,
JÚLIUS 1., 4., 5.

GULYÁS MÁRTA, A KAMARAMUZSIKUS

Gulyás Márta immár hat esztendeje kezdeményezte egy új zenei fesztivál megrendezését. Az ötlet eredménye egy évről-évre színvonalasabb fesztivál lett Gödöllőn, amelyben a szervezők idén kiemelkedő szerepet jut-

Tusa Erzsébet irányítása alatt végezte, majd a moszkvai Csajkovszkij Konzervatóriumban Dmitrij Baskirov professzorhoz került. (Dmitry Baskirov az idei rendezvény egyik kiemelt vendége.) Az értékes tapasztalatokat mesterkurzusok keretében adja tovább világszerte: megfordult már Finnországban, Svédországban, Olaszországban, Spanyolországban, valamint minden évben a Keszthelyi Fesztivalkastélyban.

Az elmúlt években főleg kamarazenéléssel foglalkozik. Gyakori partnere, zongorakísérője Kertesi Ingridnek, akivel a mostani fesztiválon is több alkalommal közösen lépnek fel. A Hungaroton Classicnál eddig megjelent nyolc

lemez közül a legújabb is az ő kettesük felvételeit tartalmazza (Dohnányi-dalok, lásd kritikánkat a 35. oldalon). Gulyás Mártával június 26-án, 27-én, július 1-jén, 4-én és 5-én találkozhat a zenekedvelő közönség a Kastélykoncertek keretében. **hmk**

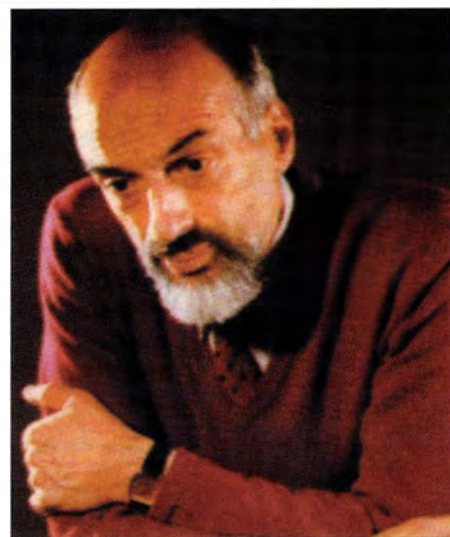
lemez közül a legújabb is az ő kettesük felvételeit tartalmazza (Dohnányi-dalok, lásd kritikánkat a 35. oldalon). Gulyás Mártával június 26-án, 27-én, július 1-jén, 4-én és 5-én találkozhat a zenekedvelő közönség a Kastélykoncertek keretében. **hmk**

SZKRJABIN ELLENTMONDÁSAIT BÖNÖLÖGATVA

JÚNIUS 29., 19.30

DMITRIJ BASKIROV
SZÓLÓKONCERTJE

Nem mindennapi tanulóévek birtokeként indulhatott el Dmitrij Baskirov a művészi pályán. Az 1931-ben született, grúz származású zongoraművész moszkvai tanára, Alekszandr Goldenweiser a századforduló orosz művészeti életének egyik emblematikus alakja volt. A zene mellett irodalommal és képzőművészettel is foglalkozó pedagógus olyan személyiségekkel oszthatta meg gondolatait, mint Szergej Rahmanyinov, Alekszandr Szkrjabin, vagy az akkor már vidéki magányában csupán megkülönböztetett barátait fogadó, az ország szellemi atyjának tartott író: Lev Tolsztoj. Baskirov máig hű maradt tanárai generációjához, hiszen az elsősorban XIX. századi romantikus szerzők műveiből felépülő repertoárja mellett számtalan koncertjén hangzik fel a századforduló említett orosz szerzőinek egy-egy műve is. A Kastélykoncertek június 29-ei hangversenyén a többi között Szkrjabin néhány zongoraművét hallhatjuk előadásában. Az op. 32-es D-dúr poéma a romantikát a XX. századdal összekötő szerző egyik jellegzetes műfaját képviseli. Szkrjabin szólóhangszerre és szimfonikus zene-

karra egyaránt írt poémákat, amelyeket sokszor egy-egy szimbolikus témára épített fel. A misztikus és rövid életű zeneszerző-zongoraművész bizonyára a kor divatos francia lírai lízlesének igyekezett megfelelni, hiszen 3. szimfóniája, mely az „Isteni poéma” nevet viseli, kb. egy időben készült el az op. 34-es szólószólinga-darabbal, a Sátáni poémával. A gesztus alighanem a francia szimbolista költő, Paul Verlaine botrányos házására kontrázz rá, aki könnyfakasztó istenes verseivel szinte egyidőben írt kénköszagú sátáni költeményeket.

Szkrjabin művészetének ezúttal tisztább zenei vonalait, innovatív harmóniáit és remek ritmikai összetettséget élvezheti a gödöllői közönség. **hmk**

SZÁMŰZÖTT PRÓFÉTA...

JÚNIUS 24., 19.30

CSABA PÉTER RÓZSA MIKLÓS
CONCERTÓJÁRÓL

„Az 1943-ban született darab szerzőjének egyik legérdekesebb és legjobb műve. Megírásában Bartók Divertimentója ihlető szerepet játszhatott: a Concerto vonószekarra is háromtétéles, s ugyancsak a szólóhangszerek – hegedű, brácsa, cselló – és a tutti zenekar dialógusára épül, ám a Divertimentóban fellelhető „concerto grosso” stílust már nem követi. Az I. tétel ritmikus és hangsúlyos témaira előbb a szép és rapszodikus brácsaszólam kantilénája, később pedig a hegedű expresszív szólója felel, s ez az ellentét egyre intenzívebbé fokozódva végül rövid, frappáns kódához vezet. A II. tétel szabad és kifejező rubatóit melankolikus brácsaszóló, valamint a hegedű és cselló bús, honvágygal átítatott dallamai szakítják meg, míg e párbeszéd egy megnyerő és eredeti harmónia üveghangjain el nem nyugszik. A III. tétel egy ördögien virtuóz tánc népies hangulatú örvénylésével indul, amit egy fugato beiktatásával a komponista még változatosabbá tesz, majd a mű – valamennyi témájának rövid visszaidézése után – nagyszabású, tömör, színpadias effektusokban is gazdag fináléval ér véget.”

Nemcsak a könyveknek van meg a maguk sorsa, hanem a zenéműveknek is. Például a magyar származású amerikai komponista, a három Oscar-díjjal – és számos egyéb dekórummal – kitüntetett Rózsa Miklós op. 17-es vonószekari concertója (egyébként számos egyéb versenyműve mellett) soha nem lett repertoárdarabja hazai koncertéletünknek, így a szerző szülőhazájának zenekedvelői voltaképpen mit sem tudnak róla. Persze Rózsa többi darabjáról sem, legfeljebb nagyrítván megszólaló legendás filmzenéit ismerik föl már az első hangok után is tévedhetetlenül a korosabb mozi-rajongók. Áruklodó tény, hogy az 1999-es Budapesti Tavasz Fesztivál keretében másorra tűzött Rózsa-féle Zongorakoncert szölistájának, a francia Danielle Laval személyében, vendégművészt kértek fel annak

idején a Miskolci Szimfonikusok... S aligha véletlen, hogy most a Franciaországban letelepedett Csaba Péter hegedűművész-dirigens vezényli azt a programot, melynek második felében helyet kapott Rózsa Miklós vonószekari Concertója. A veszprémi Mendelssohn Kamarazenekar fogja előadni június 24-én, vasárnap este fél 8-kor kezdődő estjén, a Gödöllői Kastély Koncertek ünnepi nyitóhangversenyén. A mű a komponista vonós múltjának talajából nőtt ki: Rózsa Miklós (Budapest, 1907 – Kalifornia, 1995) Berkovits Lajos osztályában végezte hegedűtanulmányait a Liszt Ferenc Zenakadémián. Négyéves korában ismerkedett meg a hangszerrel, valószínűleg édesanyja kívánságára, aki igen

Widor és Clara Haskil, de négy év múlva továbbutazott Londonba. Ott eleinte balettegyüttesekkel dolgozott, majd Korda Sándor felkérésére megírta első filmzenéjét (Négy toll, 1937). Az átütő siker további megrendeléseket hozott: Rózsa Miklós neve már a világháború előtt és alatt is kultuszfilmek stábjlistáján szerepelt (Bagdadi tolvaj, Lady Hamilton, Dzsungel könyve, Öt lépés Kairó felé stb.). Hollywoodban 1940-től másfél évtizeden keresztül a Metro cég állandó munkatársa volt, 1945-től tanított amerikai egyetemeken. Első Oscar-díját 1945-ben kapta, César-díjat 1978-ban nyert, miközben alkotói tevékenysége a zeneművészet más műfajaiban is meleg fogadtatásra talált. Thema, Variations and Finale című zenekari szerzeménye például Leonard Bernsteinnek hozta meg első karmesteri babérjait, egy izgalmas bostoni beugrás eredményeként. Az eseményre Rózsa Miklós mindig szívesen emlékezett: „Én is hallgattam aznap a rádiót Kaliforniában, és (...) a szívverésem is elállt, amikor a bemondó bejelentette, hogy Bruno Walter betegsége miatt az asszisztens-karnagy, Bernstein fog vezényelni. A név előttem teljesen ismeretlenül csengett és a legrosszabbra voltam elkészülve. Annál nagyobb lett azonban meglepetésem és örömöm, amikor a darabot a legbriliánsabb előadásban hallottam. (...) Másnap a bostoni Science Monitor háromhasábos cikkben üdvözölte az első világháború utáni amerikai karmestert. A jóslat bevált...”

Kerényi Mária

TÜZES ÉRZELEMGAZDAGSÁG – JEGECES OBJEKTIVITÁS

JÚLIUS 7., 19.30

„Igazi párbeszédet akarok megteremteni a szerző és a közönség között” – hangoztatja Jonathan Brett, a fiatal angol karmesternemzedék egyik figyelemre méltó tagja. Az ars poeticának is beillő mondat ékesen jellemzi az English Classical Players művészeti vezetőjének zenei alázatát, médiumként való önrértékelését. Az igazi cél szellemek találkozása a zenén keresztül, amelyhez egy felkészült és összehangolt együttes szolgálhat a legnemesebb eszközként.

Jonathan Brett patinás angol főiskolák növendéke volt, közülük a londoni Királyi Konzervatóriumnak az ösztöndíjában is részesült. Tanulóévei során a karmester szak mellett három hangszert – brácsát, harsonát és zongorát is – felvett. 1984-ben kitűnő eredménnyel zárta tanulmányait, és ezt követően több mesterkurzuson is részt vett. Ezek közül bevallottan a legjelentősebbnek a Jurij Szimonovnál szerzett tapasztalatokat tartja, amelyek egész eddigi ízlésére, művészi hitvallására meghatározó befolyást gyakoroltak. Rendszeresen részt vett a mester magyarországi kurzusain – előbb mint hallgató, később mint társelőadó –, melyeket a Miskolci Szimfonikus Zenekar közreműködésével tartottak. Jonathan Brett Szimonov ajánlására – és természetesen saját kvalitásai eredményeként is – már a Belga Nemzeti Zenekar vendégzeretét is élvezhette.

JONATHAN BRETT ÉS AZ
ENGLISH CLASSICAL PLAYERS
MŰVÉSZI HITVALLÁSA

Gyakorlati szakmai tapasztalatokat elsőként a Surrey Kamarazenekar élén kapott, amelynek 1986 és '92 között művészeti vezetője volt. Itt szerezte az első elismeréseket, és hamarosan a bécsi klasszika hívatott tolmácsolójaként terjedt el a neve a szakma köreiben.

Jonathan Brett 1990 óta irányítja az English Classical Players kamarazenekart. Első lemezük 1991-ben készült: Mozart és Schubert egy-egy szimfonikus művét tartalmazza, és a kritika üdvözlő hangjait hozta magával. Érdekes, hogy míg az angol Gramophone magazin kritikusa a zenekar pontos és fegyelmezett játékából származó friss, életteli interpretációt méltatja, addig a CD Review az érzelemgazdag és meleg kifejezőerőt tartja az együttes és dirigense elsődleges erényének. Ezek alapján az itthoni közönség talán most átélheti azt az élményt, amikor egy előadó az emocionális töltést a hajszálpontosan kimért objektivitás művészi eszközeivel közvetíti felénk. Jó alkalmat kínál minderre a zenekar sokszínű, a preklasszikus Cimarosától a XX. századi posztromantika népszerű amerikai szerzőjéig, Samuel Barberig ívelő másora.

hmk

KÁRPÁTIA

ÉTTEREM ÉS SÖRÖZŐ

Egy hely a Belváros szívében, ahol Mózes Péter konyhafőnök alkotókedve és gondos szakértelme által új életre kelnek a hagyományos magyar ételek. A fogásokkal legjobban harmonizáló, legszebb borokat Magyarország történelmi borvidégeiről Bíró István bormester válogatta össze. A Kárpátia Étterem és Söröző tökéletes harmóniába olvasztja a századforduló patinás hangulatát és az ezredforduló friss ízeit. Ebben a környezetben a kézzel festett falak arról árulkodnak, hogy itt 120 éve csak egy királyt ismernek, kinck vendég a neve.

1053 Budapest, Ferenciek tere 7-8.

Telefon: (06-1) 317-3596 Telefax: (06-1) 318-0591

E-mail: restaurant@karpattia.hu Weboldal: www.karpattia.hu

VILÁGGAZDASÁG

ÜZLETI NAPILAP ♦ MEGJELENIK ÖTSZÖR EGY HÉTEN

Zöld út a pénzhez.

MEXICO 17.00 NEW YORK 18.00 SANTIAGO 19.00 RIO DE JANEIRO 20.00 AMMASSIVIK 21.00 AZORI-SZK. 22.00 LONDON 23.00 BUDAPEST 24.00/00.00 CAPE TOWN 01.00 MUQDISHO 02.00 MASZKAT 03.00 ISLAMA 04.00

AZ 1969-BEN ALAPÍTOTT VILÁGGAZDASÁG az üzleti, gazdasági élet egyik legfontosabb hírforrása. A Zöld Újság Rt. kiadásában hétfőtől péntekig megjelenő napilap a hazai és külföldi gazdasági hírek, elemzések, kommentárok mellett naponta több oldalon közöl pénzügyi, árupiaci és tőzsdei információkat, magyar és külföldi vállalatokról szóló híreket.

A LAP RENDSZERES heti és havi, valamint eseményekhez kapcsolódó tematikus MELLÉKLETEKKEL bővítve, 18 000–20 000 közötti példányban jelenik meg. Az országos terjesztésű napilap átlagosan 24 oldalon, B/3-as formátumban jut el az olvasókhoz.

Megújult formában, többlétszolgáltatásokkal bővített honlapunkon a főlapban és a mellékletekben közölt szerkesztőségi anyagok folyamatosan elérhetők.

Címünk: www.vilaggazdasag.hu

Kiadó:
Zöld Újság Rt.

1016 Budapest,
Naphegy tér 8.

Telefon: 375-6722/2007
Fax: 375-4191

Előfizethető:

- a Kiadónál:
telefon: 375-6722/2047
- Budapesten az LHI
ügyfélszolgálati irodáinál
és a kézbesítőknél
- Vidéken a területileg illetékes
helyi Postahivatalokban és a kézbesítőknél

„A Janus sorozat olyan műveket tartalmaz, amelyeket a zeneszerző többféle változatban megkomponált” – közli a Hungaroton új kollekciónak vezérelvét, nem csekély szerkesztői leleményről és önbizalomról adva számot a lemezkiadók utóvédharcait regisztráló üzleti világban. Feltűnő az is, hogy az eddig három lemezből álló, de jóval terjedelmesebbre tervezett ciklus előadói listáján üdítő változatossággal bukkannak fel patinás nevek – Zempléni Kornél, Erdélyi Miklós, Lehel György stb. – és a fiatal előadó-

HUNGAROTON CLASSIC
 LISZT FERENC: B-A-C-H PRELÜDIUM ÉS FUGA
 B-A-C-H FANTÁZIA ÉS FUGA
 „WEINEN, KLAGEN, SÖRGEN, ZAGEN” VARIÁCIÓK
 ORGONA- ÉS ZONGORAVÁLTÓZAT
 KIRÁLY CSABA – ORGONA, ZONGORA

prelúdiumot / fantáziát és fűgát, valamint a Weinen, Klagen-variációkat játszhatta lemeze (a felvétel tavaly nyáron készült a Hungaroton stúdiójában és a kalocsai székesegyházban).

A CD persze nemcsak programja miatt érdekes, noha első pillantásra kétségkívül műsorösszeállí-

tásában rejlik egyedi vonzereje; csakhamar kiderül azonban, hogy az interpretáció minősége szintúgy megkülönböztetett figyelemre méltó. Király Csaba előadásában az orgonán felzengő B-A-C-H prelúdium és fuga – amivel a CD indul – fenséges, mint egy katedrális (bocsánat a közhelyért, de a hasonlat autentikus). Utána pedig, a zongorklavírián életre kelő B-A-C-H fantáziát hallgatva az az érzésünk támad, mintha a művész ugyanazt a konstrukciót másféle nézőpontból vetítené lelki szemünk elé: a mennyek meghasadt kárpitja helyett meghitt tájakra látunk, s megrendültségünket szelíd tünődés, elmélyült szemlélődés váltja fel. A fuga természetesen a zongoraváltóban is grandiózus, s plasztikus kibontakozását ragyogó színekkel ecseteli a pianista, aki elképzeléseit magabiztosan és meggyőzően valósítja meg. Király Csaba képes rá, hogy bámulatosan virtuóz megoldásaiban is megőrizze előadásának magasrendű átszellemültségét – a Variációk egy Bach-témára úgy szólal meg zongoráján, hogy billentéskultúrájának csiszoltsága, technikájának makulátlansága kizárólag a zenei kifejezés eszközeként hat, még véletlenül sem válik soha öncélú magamutogatássá. A Weinen, Klagen-variációk orgonaváltózatával meg CD-je művészi csúcspontjához kalauzol el bennünket a játékos, fölemelő élményünkkel avatva a Bach-kantáta zárókorálját Liszt tittel, erővel, szépséggel teli hangján („Was Gott tun, das ist wohlgetan” – Mit Isten teszen, jól vagyon téve...). Király Csaba lemeze hologram, amelyen körbejárható a Liszt lelkében élő Bach-képmás, a két géniusz szellemiségéhez méltó interpretáció közvetítésével.

Kerényi Mária

BRANFORD MARSALIS - CREATION

SONY CLASSICAL
 ERIK SATIE: 3. GYMNOPÉDIA
 CLAUDE DEBUSSY: RÉSZLETEK A GYERMEKKUCKÓBÓL
 DARIUS MILHAUD: A VILÁG TEREMTÉSE, BRAZÍLIA VÁROSAI
 GABRIEL FAURÉ: RÉSZLET A REQUIEMBŐL
 JACQUES IBERT: CONCERTINO ALTSZAXOFONRA ÉS ZENEKARRA
 BRANFORD MARSALIS – SZAXOFON
 ORPHEUS CHAMBER ORCHESTRA

Marsalis a párizsi d'Orsay pályaudvar üres csarnokában áll. Vonatokat és siető utasokat nem látunk. Úgy tűnik, hogy az impozáns pályaudvart bezárták. Talán átépítik. Elegáns és híres múzeum, kiálltótér lesz majd a helyén (Musée d'Orsay). A gyűjtemény centrumában a 19. és a 20. századi francia festészet és grafika áll majd. A fenti kép (a lemezborító) természetesen mon-

tázs, egyfajta hamisítás. Marsalis még azt sem tudta, hogy mi a szaxofon, amikor a párizsi városatyák döntöttek a pályaudvar sorsáról. Ennek ellenére (vagy éppen ezért) a képi ötlet zseniálisan fejezi ki Marsalis új CD-jének koncepcióját – igazán kár, hogy a kísérőfüzetben a fotós és designer nevének kívül semmit sem tudunk meg a képről, a képen látható épületről. Egy nép, egy

város és egy korszak jelenik meg ezen a tablón, és az a viszony, ami egy száz évvel később élő jazz szaxofonost ehhez a néphez, ehhez a város-hoz és ehhez a korszakhoz köthet. A pályaudvar az elindulás és a visszatérés metaforájaként jelenik meg. A jazz-szaxofonos számára az indulás (honnan?) egyben a jazz ágasbogas gyökérezetének egyik szála, ahová (a gyökerekhez) újra és újra vissza kell térni. Tisztelgés a nagy elődök előtt, s tisztelgés azon elődök előtt, akik zenéjükben integrálni tudták az új zenét, a jazzt (Debussy, Ravel, Milhaud). A koncepció koherenciájának és izlées megvalósításának záloga Marsalis zseniáltsága. Nem akar különösebben jazzesen játszani, mintha nem is a jazz világból érkezne Fauré, Ibert vagy Satie zenéjéhez: stílusosan, franciásan, elegánsan, klasszikus frazeálással muzsikál. A zenekar is kitűnő, egyedül az átíratókat készítő Ronnie Bauch munkáját érzem sablonosnak, helyenként pedig „tudálékosnak”.

Molnár Szabolcs

PAUL TORTELIER - CHOPIN, RAHMANYINOV, FAURÉ, MENDELSSOHN

Paul Tortelier
SONATES POUR VIOLONCELLE & PIANO

EMI CLASSICS

Chopin
Rachmaninov
Fauré
Mendelssohn

A kitűnő csellisták számát tekintve az EMI igen jól áll. Casals, Rosztropovics, Jacqueline du Pré, újabban Han-Na Chang és persze a '60-as, '70-es évek nagy egyénisége, Paul Tortelier gazdagítja felvételeivel az archívumot. Tortelier régi interpretációinak ismételt kiadásával az EMI, szemben néhány

EMI CLASSICS

FRÉDÉRIC CHOPIN: G-MOLL SZONÁTA, OP. 65
SZERGEI RAHMANYINOV: G-MOLL SZONÁTA, OP. 19
GABRIEL FAURÉ: G-MOLL SZONÁTA, OP. 117; D-MOLL SZONÁTA, OP. 109
FÉLIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY: B-DÜR SZONÁTA, OP. 45; D-DÜR SZONÁTA, OP. 58
PAUL TORTELIER – GORDONKA
ALDO CICCOLINI, ERIC HEIDSIECK, MARIA DE LA PAU – ZONGORA

kiadó teljesen érthetetlen stratégiájával, valóban hiányt pótol: a 2 CD-s válogatás olyan felvételeket tesz hozzáférhetővé, melyek már nem szerepelnek a katalógusban, és napjaink válogatás-lemezeinek többségétől merőben eltérő módon nem átiratokat, népszerű darabokat, slágereket tartal-

maz, hanem a hangszer számára komponált szonátákat. Olyan szonátákat, melyek a hazai koncertpódiumokon viszonylag ritkán hangzanak el, és amelyek többsége egy-egy előadás alkalmával ismeretlenségével és kuriozitásával kelt feltűnést. Tortelier kiérlelt, formátumos, elsőrangú és fontos művekként tolmácsolja az egyes darabokat. Egyenletesen intenzív és dús tónusa soha nem válik dagályossá, ám komolysága és eleganciája gyakran nem nemesíti, inkább elszürkíti a zenei anyagot. Finoman vibrált, távoli csellóhangja nosztalgiai áraszt, az indulatok, szenvedélyek pillanatnyi átélésétől, az érzelmek improvizációjától tartózkodik. Ezt legtöbbször átengedi zongorakísérőjének, tegyük hozzá: sajnos. Egy kevésbé magas, stílusában kiérleletlenebb hang birtokosa, ha igazi kamarapartner, nem feltétlenül él a kapott szereppel. Inkább illedelmesen megköszöni, és tisztelettel visszautasítja.

Molnár Szabolcs

NIKOLAUS HARNONCOURT - BACH

BACH
MATTHÄUS-PASSION
PRÉGARDIEN GOERNE, C. SCHÄFER, RÖSCHMANN, FINK
VON MAGNUS, SCHADE, M. SCHÄFER, HENSCHHEL, WIDMER
ARNOLD SCHOENBERG CHOR, WIENER SÄNGERKNABEN
CONCENTUS MUSICUS WIEN
NIKOLAUS HARNONCOURT

ENHANCED CD
WITH FULL AUTOGRAPH SCORE (MAC/PC)

DAS ALTE WERK

TELDEC-WARNER

JOHANN SEBASTIAN BACH: MÁTÉ-PASSIÓ BWV 244
CHRISTOPH PRÉGARDIEN, MATTHIAS GOERNE, CHRISTINE SCHÄFER,
DOROTHEA RÖSCHMANN, BERNARDA FINK, ELISABETH VON
MAGNUS, MICHAEL SCHADE, MARKUS SCHÄFER,
DIETRICH HENSCHHEL, OLIVER WIDMER
WIENER SÄNGERKNABEN
ARNOLD SCHOENBERG CHOIR
CONCENTUS MUSICUS WIEN
NIKOLAUS HARNONCOURT

Hogy mennyire furcsa és ellentmondásos dolog az, amit jobb kifejezés híján előadástörténetnek nevezünk, arra Nikolaus Harnoncourt most megjelent új – ha jól számolom, sorrendben már a harmadik – Máté-passió felvétele kapcsán újrará kell döbbsennie a hallgatónak. Harnoncourt annak idején az egész historikus mozgalom egyik szellemi alapvetéseként rögzítette első ízben a művet, melynek egyetemes jelentőségét nem szívesen méltatnám e helyt (nemigen találván rá illő szavakat). Akkor még csellistaként (no meg vitathatatlan zenei irányítóként) működött közre a stúdióban. Azóta sok idő, legalább fél emberöltő telt el, s a 2000. „Bach-év” május hónapjában elkészítette harmadik verzióját is. Énekesei most jobbak, mint valaha: világsztárok egész sora állt Harnoncourt rendelkezésére, s nemigen okoznak csalódást. Valószínűleg felülmúlhatatlan Christoph Prégardien és a zseniális Matthias Goerne Evangélista-Jézus párosa, de ugyanilyen élményt jelent Dorothea Rösch-

mann vagy Michael Schade szinte minden tak-tusa is. Már némiképp megszokott módon egyedül az osztrák karmester lánya, Elisabeth von Magnus lóg ki a sorból: annál jobb énekes, hogy tönkregye a felvételt, de semmiképpen sem állja ki az összehasonlítást mondjuk Röschmannal, vagy éppen hangfaj-társnőjével, Bernarda Finkkel. Harnoncourt saját együttese, a Concentus Musicus hozza szokott formáját: e zenekar hangzását még életemben talán soha egy pillanatra sem tudtam szépnek mondani, de mindig (most is) hallatlanul kifejezően játszik, ha vezetője áll a dobogón. Lassan-lassan belenyugodtam már a bécsi Arnold Schoenberg Kórus jelenlétébe is – e felvételen feltétlenül jobbak, mint ha mondjuk Purcellt vagy Monteverdit énekelnének: Harnoncourtnak hála, a legjobban sikerült tételekben még egy-két izgalmas karaktert is hallunk tőlük. A zenei koncepció az, ami engem személy szerint sokszor zavarba ejt (s itt érzek vissza nyitó gondolatomhoz): karmesterünk

igazán jó és kreatív muzsikusként igyekezik mindig újat lelteni a darabban. Ez sikerül is, csak paradox módon eközben néha egyértelműen ellentmondásba látszik keveredni Bach zenei instrukcióival. Hadd említsek egy példát. Az első rész tenoráriáját megelőző *accompagnato* („O Schmerz! hier zittert das gequälte Herz”) fantasztikusan kezdődik lemezünkön. Az itt faggottal is megerősített *continuo* (igazán *à la Harnoncourt*) olyan remek *forte* e *marcato* effektussal indít, amely mindenkit (engem is) óhatatlanul hatása alá von. Ugyanakkor mit írt Bach saját kezűleg e tétel kezdetére? *Pianissimó!* Interpretációs fejlődés-e, ha ellentmondunk Bachnak, akiről tudjuk, hogy ragaszkodott utasításai pontos betartásához? Nem tudom a választ, de lelkiismeretem megnyugtatóására közölnöm kellett fenti kételyeimet. Ezeket, valamint Harnoncourt korál-előadasmódja iránti személyes ellenérzéseimet leszámítva a megjelent albumot kiválónak és gondolatgazdagnak tartom; sokkal értékesebb, mint Herreweghe nemrég napvilágot látott második, meglehetősen sápadt olvasata. Könnyen lehet, hogy ez az elmúlt 4-5 év legjobb Máté-passió lemeze: aki szereti Harnoncourt stílusát, nem fog csalódnai.

Vashegyi György

VERDI: REQUIEM

PHILIPS – UNIVERSAL
 RENÉE FLEMING – SZOPRÁN
 OLGA BORODINA – MEZZOSZOPRÁN
 ANDREA BOCELLI – TENOR
 ILDEBRANDO D'ARCANGELO
 – BASSZUS
 KIROV ZENEKAR ÉS KÓRUS
 VEZÉNYEL: VALERIJ GERGIEV

Tavaly nyáron, nyilván a Verdi-centenáriumra készült a Requiem ezen exkluzív felvétele, amely kiállításában valóban különlegesen elegáns. A fellépő művészek között sztárnak számít Fleming, Gergiev és Bocelli is, bár ez utóbbit a popszakma emelte karrierjének csúcsára. Persze lassan fel sem tűnik, ha egy-egy énekes átjárhatóvá kívánja tenni a két, egymástól gyökeresen különböző irányzat közötti szakadékot. Súlyos milliókért ácsolják a hidat, remélvén, hogy egyszer majd a Kánaán-

RUBINSTEIN – HEIFETZ
– PIATIGORSKY –
FEUERMAN

RCA-BMG
 MENDELSSOHN: D-MOLL TRIÓ, OP. 49
 BRAHMS: H-DÜR TRIÓ, OP. 8
 ARTHUR RUBINSTEIN – ZONGORA
 JASCHA HEIFETZ – HEGEDŰ
 GREGOR PIATIGORSKY, EMANUEL FEUERMAN
 – GORDONKA

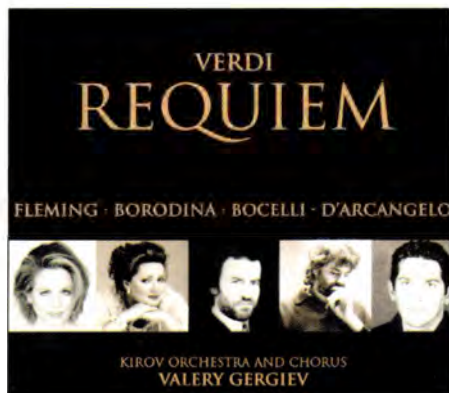
Arthur Rubinstein és Jascha Heifetz triója Emanuel Feuermann korai halála miatt Gregor Piatigorskyval egészült ki, majd a Rubinstein és Heifetz közötti feszültségek miatt 1950-ben megszűnt. Triójukkal kevés, ám igen jelentős felvétel maradt fenn. Kissé zavaró, hogy az 1941-ben készült Brahms-bejátszás elé került ezen a lemezen az 1950-es Mendelssohn-felvétel – sajnos mindkettő hangminősége gyenge. A Brahms-műben nem érvényesül együtt a három instrumentum hangja,

GUSTAV MAHLER:
DAL A FÖLDRŐL

DEUTSCHE GRAMMOPHON-UNIVERSAL
 VIOLETA URMANA – ALT
 MICHAEL SCHADE – TENOR
 BÉCSI FILHARMONIKUSOK
 VEZÉNYEL: PIERRE BOULEZ

Húsz-harminc éve világszenzáció lett volna, ha Boulez Mahlert vezényel, s a produkciót hanghordozón is megjelentetik. A kritikusok és a zenerajongók izgatottan találgatták volna, hogy a XX. század második felének forradalmi hevületű, karizmatikus zeneszerző-karmestere tiszteletben tartja-e a századfordulón élt nagy elődöt, akinek tevékenysége a maga nemében a reveláció erejével hatott, s aki dirigensként ugyanolyan maradó életművet hozott létre, mint komponistaként. 2001-ben már a hetvenhat esztendő Boulez is kövületnek számít, akiről a fiatalok inkább elnéző mosollyal,

ban kezdet ad egymásnak a könnyű- és a „szomorú zene”. Mindezekig mi, itt a síralomvölgyben kénytelenek vagyunk hallgatni e vállalkozásokat, legyen szó Domingo jazz-kirándulásairól, vagy Bocelli requiem-béli szárnypróbálgatásairól. Sajnos ez utóbbi nem több részvétellel hallgatható törekvésnél. Bocelli hangja ugyanis elűt a többiekétől (Fleming tiszta és hajlékony énekétől, Borodina tragikumától, vagy D'Arcangelo igazi operabasszusától): testetlen, karcos és nehézkes. A felvétel másik nagy gyengéje a kórus produkciója. Az orosz énekesek artikulációja hiányos, a szöveget és a darabot kívülről nem ismerő hallgató csak nagy nehezen követheti például a Dies Irae tétel szövegét, Celanói Tamás himnuszát. Gergiev szuggesztív egyénisége lehet, hogy élőben „átjön”, itt azonban csak azt halljuk, hogy a dirigens a hanganyag „látványos” szélsőségeire koncentrált. Ez a lemez ajándéknak elegáns, zenei kvalitását tekintve azonban csak kuriózumként emlegethető.

Böszö Ádám

az egyik elnyomja a másikat, s a Mendelssohn-felvételnek sincs megfelelő tere. A hangzás gyengesége azonban nem von le az előadások zenei értékéből. Bár mindkét nagy csellistának jellegzetes, saját hangja volt, inkább árnyalták a hangzást, stíluson alapvetően nem váltottattak. A triónak mindkét esetben egységes stílusa volt, s ez az, ami ma is érdekessé teszi a bejátszásokat. Ha összevetjük egymással a három szólamot játszó művész karakterét, azt találjuk, hogy technikájuk makulátlan, s igazából nem térnek el egymástól zenei megközelítés tekintetében. A négy muzsikussal művészetének kimagasló volta nem egy-egy mű sajátos megközelítésében rejlik elsősorban, hanem zenélésük természetességében és tökéletességében. A két fogalom egyszerre él: nem törekszenek öncélú perfekcionizmusra, hanem odaadóan muzsikálnak. Úgy adják elő a két darabot, hogy nem váltanak zenei koncepciót. Bizonyos vonatkozásokban egy kaptafára játsszák végig a műveket, s a csodálatos az, hogy ez egyáltalában nem válik az interpretáció hátrányára. Az előadás a játékból következik, s játéktól független meggondolásnak nyoma sincs.

Zay Balázs

mintsem félelemmel vegyes tisztelettel beszélnek, s akiről előszeretettel bizonyítják be, hogy merész sajtónyilatkozatai szöges ellentétben álltak valódi tevékenységével. Mahler pedig? Felesége, Alma asszony csapodársága ma már hálásabb téma, mint az egykori budapesti operadirektor felbecsülhetetlen oeuvre-je. Mahler zenéjét is csak az olyan megszállottak tartják életben, mint Fischer Iván, aki a Fesztiválzenekekkel Mahler-specialistává nőtte ki magát.

Boulez és Mahler randevúja mégis nagy találkozás: két öntörvényű és gigászi művész csatája, viaskodása, mely végül döntetlennel végződik. Egyik félnek sem kell feladnia saját akaratát, s bár az előadás teljesen más, mint a hagyományos osztrák-német iskola Mahler-interpretációi, azt még Boulez bírálói sem mondhatják, hogy megszenstelenítette volna Mahler művészetét. A boulezi koncepció, az öt tétel sajátos dramaturgiájának felépítésében a karmester segítségére volt a szép tónussal éneklő Violeta Urmann és Michael Schade, valamint a honfitársnak méltó emléket állító Bécsi Filharmónikusok.

Retkes Attila

(A recenzió teljes terjedelmében a Magyar Hírlap 2001. május 15-ei számában jelent meg.)

KODÁLY VONÓSNÉGYES

NAXOS

BEETHOVEN: B-DÚR VONÓSNÉGYES OP. 130, NAGY FÚGA OP. 133

FALVAY ÁTILA – I. HEGEDŐ
SZABÓ TAMÁS – II. HEGEDŐ
FEJÉRVÁRY JÁNOS – BRÁCSA
ÉDER GYÖRGY – CELLÓ

Régi és gyümölcsöző az a kapcsolat, ami a Kodály Vonósnégységet a Naxos kiadóhoz fűzi. Debussy, Ravel, Haydn és Schubert vonósnégységei – általában magas színvonalú – felvételei jelzik az eddig megtett utat, amelynek legújabb állomása a Naxos Beethoven-összkiadásának nyolcadik CD-je, rajta az op. 130-as B-dúr kvartett és a Nagy fűga. Két olyan kompozíció tehát, amelyek kivételes helyet foglalnak el a vonósnégysé műfaj történetében és Beethoven oeuvre-jében egyaránt. Megfigyelhetjük bennük, hogy az idősebb zeneköltő miként szintetizálta az európai barokk és a bécsi klasszika örökségét, s hogyan épített fel egy stíláriskategóriákba

DOHNÁNYI ERNŐ DALOK

HUNGAROTON CLASSIC

KERTESI INGRID – SZOPRÁN
GULYÁS MÁRTA – ZONGORA

Amikor rendre jelennek meg egymás után a Dohnányi-műveket tartalmazó hangfelvételek, mind jobban érezzük az életmű szinte kimeríthetetlen gazdagságát. A dal műfaja csupán periférikus jelentőségű az oeuvre szempontjából, mégis az összes zongorakíséretes dal végighallgatása könnyen beláttatja az érdeklődővel, hogy a három ciklus és az opusz-szám nélküli dal sokszínűségében árnyalja a szerzőről kialakult képünket.

Nyilvánvaló, hogy a daltermésen belül két német nyelvű ciklus képviseli a maradandó értéket (Op. 14: Victor Heindl verseire, valamint op. 16: Conrad Gomoll költeményeire); az Erdei tündérke című további Heindl-megzenésítés marginális helyet foglal. Az 1905 és 1907 között komponált művekhez képest egészen más az

gyakorlatilag besorolhatatlan zenei világot, amit nevezhetünk ugyan a romantika előfutárának, de valójában annyira öntörvényű, hogy egyetlen definíció keretei közé sem szorítható be. A B-dúr kvartett és a Nagy fűga előadása hatalmas próbatétel minden vonósnégysé számára. Egyrészt – oly sok izgalmas, figyelemre méltó interpretáció után – nehéz újat mondani a beethoveni szólamzövésről és motívikáról, másrészt – s talán ez a fontosabb szempont – a két mű annyira sokrétegű és részletgazdag, hogy az előadók többsége elvész a részletek szépségében, és nem képes koherens egészet felépíteni. Nos, ez a Kodály Vonósnégységek sem sikerült igazán. Falvay Attila, Szabó Tamás, Fejérváry János és Éder György bármennyire is szépen, stílusosan, technikailag korrekten játszik, hiányoznak a töretlen dallamívek, a nyugodt levegővételek, s előadásuk tételekre, sőt még inkább formarészekre esik szét.

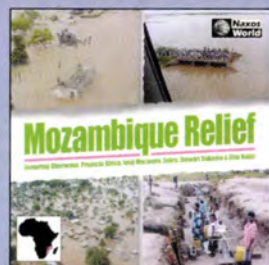
Retkes Attila

1922-es Magyar népdalok énekhangra zongorakísérettel hangütése. Kertesi Ingrid és Gulyás Márta felelősségük teljes tudatában vállalkoztak a műsorból világelső felvétel készítésére – más kérdés, hogy nem mindegyik ciklus érintette azonos mélységben őket. Kertesi Ingrid sokoldalú énekesnő, a népies műdalra emlékeztető népdalok világa mégis távol áll egyéniségétől. Ez magyarázza, ha megformálása alkalmanként mesterkéltnek hat, és ezért fordulhat elő, hogy változatos hangszínkáláján nem talál mindig adekvát megoldási lehetőséget. Gulyás Márta, aki jobbára hangszereseket kísér, érzékenyen próbál alkalmazkodni az énekesnőhöz. Biztonsági megoldás részükről, amikor lemondanak kívánczó tagolásokról, máskor túldrámatisztálnak érződik az interpretáció, több indulattal töltik meg, mint amennyit a dalszövegek indokolnak. Jobban magukra találnak mindketten az igényesebb, technikailag is nehezebb ciklusokban. Telitalálat például a romantikus ballada-tónust idéző „König Baumbert” interpretálása a Heindl-sorozatból – de talán még közelebb áll Kertesi és Gulyás zenei világához a Gomoll-dalok ciklusa, melynek első darabja (Fernes Klingen) e zenei igényesség szép mintapéldája.

Fittler Katalin

Újdonság: NAXOS WORLD

KAPHATÓ
A NAGYOBB CD BOLTOKBAN,
VALAMINT MEGRENDELHETŐ
AZ INTERNETEN

www.cd-city.hu

A NAXOS kizárólagos terjesztője
Magyarországon a
B and T PHOENIX STUDIO
2049 Diósd, Kőbányai út 1387/2
Tel.: (23)381-965, fax: (23)380-856
e-mail: phoenixst@matavnet.hu

KOCSIS ZOLTÁN

PHILIPS-UNIVERSAL
BARTÓK BÉLA MŰVEI

A Philips fennállásának ötvenedik évfordulóját ünneplő, grandiózus hanglemezsorozatáról tavaszi számunkban – Rosztropovics és Richter Beethoven-felvételeit elemezve – már megemlékeztünk. A ciklus egyik – számunkra legáltalábbis – legkedvesebb darabja az a Bartók-album, amelyen Kocsis Zoltán zongorázik: az eredetileg 1992 és 1997 között megjelent felvételekből válogató CD-n a Szonáta, a Szonatina, a Szabadban című ciklus, a Tizen-négy bagatell, a Három csikmegyei népdal és Két román tánc hallható. A Szonáta és a Szabadban interpretációjáról londoni „nagy testvérünk”, a Gramophone azt írta, hogy „minden kétséget kizáróan a háború utáni időszak legnagyobb zongorista-teljesítményei közé tartozik.” Ha egyszerűen csak azt mondjuk, hogy Kocsis ragyogó Bartók-játékos, valószínűleg nem tudjuk visszaadni játékának utánozhatatlan atmoszféráját. Érdemes meghallgatni.

KADOSA PÁL

HUNGAROTON CLASSIC
ZONGORAMŰVEK

A XX. századi magyar zene nagy formátumú, évtizedeken át meghatározó jelentőségű személyiségének, a zongoraművészként, zeneszerzőként és pedagógusként egyaránt elismert Kadosa Pálnak (1903-1988) állít emléket a Hungaroton millenniumi hanglemezsorozatának újabb darabja. A többek között Kurtág Györgyöt, Kocsis Zoltánt, Jandó Jenőt, Ránki Dezsőt és Schiff Andrást „felnevelő” Kadosa zongoradarabjait – 1970-ben, illetve 1976-ban készült felvételek digitalizált újrakiadásában – maga a szerző, valamint Kocsis, Ránki, Szabó Csilla és Zempléni Kornél játssza; a zongorára és zenekarra írt Concertino kíséretét a Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara szólaltatja meg, Erdélyi Miklós vezényletével. Az album három és fél évtized zeneszerzői terméséből ad keresztmetszetet: a legkorábbi darab (I. zongoraszonáta) 1926-ban, a legkésőbbi, a Négy Caprichos 1961-ben keletkezett.

JURIJ SZIMONOV

CENTURION MUSIC /
TIM-H & H '92
CSAJKOVSKIJ MŰVEI
THE ROYAL PHILHARMONIC
ORCHESTRA

Örömmel tapasztaljuk, hogy az idén hatvanesztendő, nemzetközi híru orosz karmester, a jórészt Moszkvában és Brüsszelben élő, de Magyarországot második otthonának tekintő Jurij Szimonov hanglemezfelvételei itthon is mind jelentősebb számban hozzáférhetőek. Szimonov a Royal Philharmonic Orchestra élén nagy honfitársa, Csajkovszkij közismert kompozícióit, a Diótörő-szvitet és A hattyúk tava-szvitet dirigálja egy 1993 őszi, Londonban készült felvételen, amelyet eredetileg a Centurion Music adott ki, majd bekerült a német TIM (The International Music Company) nemzetközi terjesztőhálózatába. Bár Szimonov igazi specialitása Liszt és Wagner muzsikája, Csajkovszkij zenéjét is mély stílusismeretről tanúbizonyságot téve, szuggesztíven, dinamikus vezényli. Szimonov magyar rajongóinak polcáról sem hiányozhat a 32 bites digitális technikával készült, nagy-szerű hangminőségű felvétel.

ANTONÍN DVOŘÁK
IX. SZIMFÓNIA „AZ ÚJVILÁGBÓL”
VIII. SZIMFÓNIA
Budapesti Fesztiválzenekar, vezényel: Fischer Iván
PHILIPS – CD 464640-2

LUDWIG VAN BEETHOVEN
SZONÁTÁK GORDONKÁRA ÉS ZONGORÁRA
Msztyiszlav Rosztropovics - gordonka
Szvjatoszlav Richter - zongora
„PHILIPS 50” – 2 CD 464677-2

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL
VÍZI ZENE – TÚJÁJÉTEK ZENE
English Baroque Soloists
vezényel: John Eliot Gardiner
„PHILIPS 50” – CD 464706-2

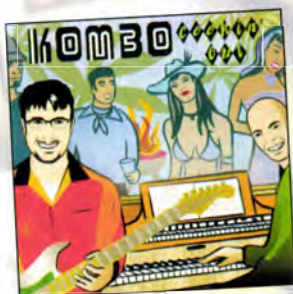
LISZT FERENC
ESZ-DÚR ZONGORAVERSENY
A-DÚR ZONGORAVERSENY
BEETHOVEN: 3 SZONÁTA
(Op.14 No.2; Op.49 No.1,2)
Szvjatoszlav Richter - zongora
Londoni Szimfonikusok, vezényel: Kirill Kondrasin
„PHILIPS 50” – CD 464710-2

BARTÓK BÉLA
VÁLOGATOTT ZONGORAMŰVEK
(Szonáta; Szabadban; 2 román tánc;
3 csikmegyei népdal; 14 bagatell stb.)
Kocsis Zoltán - zongora
„PHILIPS 50” – CD 464676-2

GIOACHINO ROSSINI KANTÁTÁK II.
(Le nozze di Teti e di Peleo;
Il pianto d'Armonia sulla morte di Orfeo)
Cecilia Bartoli, Elisabetta Scano,
Daniela Barcellona, Juan Diego Flórez,
Luigi Petroni, Paul Austin Kelly
Milánói Scala Filharmonikus Ének- és Zenekar
vezényel: Riccardo Chailly
DECCA – CD 466328-2

KOMBO – Cookin' Out
A stúdiók világában ismer kifizettek valamit... A Cookin' Out című album igazi meglepetés! A Kombót két főállású muzsikuss alkotja: Ron Pedley a Hammond C-3-as orgonáért felelős, míg Jon Pendel a gitárokért. Így jön létre az egyszerűen csak „Kombonium”-ként emlegetett hangzás. Smooth-jazz és groove az USA-ból importálva.
GRP 549418-2

LUCKY PETERSON – Double Dealin'
Lucky Peterson valóban szerencsés csillagzat alatt született. Mindössze három éves volt, amikor először színpadra lépett edesapjával. Később Jimmy Smith segítette kibontakozását, ami olyan jól sikerült, hogy ma már a blues legújabb királyának nevezik. Új albumán izeltől kapunk zenei sokszínűségeiből: magabiztosan játszik Hammond-orgonán, gitáron, és természetesen énekel is.
Blue Thumb Records 549 475-2

ROSSINI-NYITÁNYOK

VIRGIN CLASSICS-EMI
LONDON CLASSICAL PLAYERS,
ROGER NORRINGTON

„A régizene-játszás ugyan sokat változott, fejlődött az utóbbi bő évtizedben, de Kujikenék felvétele minden szempontból időtálló” – írtuk tavaszi számunkban a La Petite Bande Bach-albumáról, amely az EMI-csoporthoz tartozó Virgin Classics retrospektív sorozatában (The Classics) látott napvilágot. Nos, ugyanez elmondható a ciklus egyik következő CD-jéről, a Roger Norrington vezényelte London Classical Players eredetileg 1991-ben kiadott Rossini-lemezéről is, amelyen a legnépszerűbb nyitányok (köztük a Selyemlétra-, A tolvaj szarka- és a Tell Vilmos-nyitány) szerepelnek. Arról persze megoszlanak a vélemények, hogy Rossini vérbő muzsikája mennyire illeszthető bele a „régizene” fogalmkörébe, de a historikusok egyik vezéralakja, Norrington felkészültsége, alaposága, stílusismerete felől nem lehetnek kétségeink. Rossini-rajongóknak, a klasszikus zenével most ismerkedőknek és kikapcsolódni vágyóknak egyaránt ideális zenei csemege.

LEONARD BERNSTEIN

SONY CLASSICAL
JOSHUA BELL (HEGEDŰ),
PHILHARMONIA ORCHESTRA,
DAVID ZINMAN

Fiatal, jöképű, sikeres, sőt ma már túlzás nélkül világsztárnak nevezhető hegedűművész; megbízható, egyenletesen jó teljesítményre képes zenekar, s ráadásul populáris, szórakoztató, leginkább a szimfonikus könnyűzene fogalmkörébe tartozó kompozíciók. Joshua Bell (hegedű) és a David Zinman vezényelte Philharmonia Orchestra új Bernstein-lemezén minden tényező adott a sikerhez. Az eredmény nem is marad el: bár az új CD aligha vonul be a hanglemezkidás történetének aranykönyvébe, színvonalas, stílusos, élvezhető produkció született. A válogatást a West Side Story-szvit nyitja – melyet David Brohn írt át hegedűre és zenekarra –, majd a Lonely Town, a Make Our Garden Grow, a több mint félórás Szerenád, s végül a New York, New York következnek. Aki szerette Bernstein stílusát, tévéelőadásait vagy Budapesten személyesen is látta-hallotta a mestert, bizonyára élvezettel hallgatja majd a bő egyórányi, felhőtlenül felszabadult muzsikát.

DAVID POPPER

NAXOS
MARIA KLIEGEL (CSELLŐ),
NIKOLAUS ESTERHÁZY
SINFONIA, GERHARD MARKSON

Ismét egy magyar vonatkozású album, részben magyar közreműködéssel, a világ pillanatnyilag legeredményesebb klasszikus zenei kiadója, a Naxos gondozásában. A Budapest környéki Phoenix stúdióban, Tóth Ibolya zenei rendezői és Bohus János hangmérnöki közreműködésével készült felvételen David Popper – vagy ahogy itthon polgárjogot nyert: Popper Dávid – virtuóz, romantikus csellódarabjai hallhatók, zenekari kísérettel. A lemez szólistája a német Maria Kliegel, aki nemcsak 1693-ban épített Stradivarijáról híres, hanem játékaival is elkápráztatta a nyugat-európai közönséget és kritikusokat. A Drahos Béla által alapított, a Naxos felkérésére Haydn összes szimfóniáját lemezre játszó Nikolaus Esterházy Sinfonia ezúttal is precíz, megbízható kíséretet nyújt a száz évvel ezelőtti budapesti Zeneakadémia legendás tanáregyénisége, Brahms és Hubay Jenő kamarapartnere, Popper alkotásaiban.

THOMAS TOMKINS

HUNGAROTON CLASSIC
BUDAPESTI TOMKINS
ÉNEKEGYÜTTES

A Budapesti Tomkins Énekegyüttes működésének eddigi huszonhárom éve alatt elévülhetetlen érdemeket szerzett az európai vokális irodalom magyarországi megismerésében. Dobra János együttesének rendkívül széles repertoárja az angol reneszánsz és barokk kompozícióktól a bécsi klasszikán és a romantikán át a XX. századi magyar kompozíciókig terjed – jó néhány ősbemutató és magyarországi premier fűződik nevükhöz. Legújabb CD-jükön visszatértek a gyökerekhez: névadójuk, az angol Thomas Tomkins (1574-1665) művészetéhez. Négy-, öt- és hatszólamú madrigálok hallhatók a lemezen, egy 1622-ben befejezett sorozatból. Háromszáznolcvan év távlatából is aktuális, szép és izgalmas, sokrétű és elgondolkodtató zene ez, melyhez stílusosan kifogástalan, széles érzelmi-dinamikai skálán mozgó interpretáció társul. Dobra és Tomkins az új évezredben is versenyképes.

RENEZÁNSZ
BORDALOK

HARMONIA MUNDI – KARSY ÉS TSA
ENSEMBLE CLÉMENT JANEQUIN,
DOMINIQUE VISSE

Zene és gasztronómia. E két, látszólag távoli, de az európai kultúrtörténetben valójában szervesen összekapcsolódó területet hozza közös nevezőre a Harmonia Mundi kiadó újdonsága, amelyen az 1978-ban alapított, jól ismert Ensemble Clément Janequin (Dominique Visse irányításával) a francia és a flamand reneszánsz ételekhez-italokhoz (leginkább nemes borokhoz vagy esküvői lakomákhoz) kapcsolódó dalaiból válogat. A szerzők között megtalálhatók ismert mesterek – köztük Gombert, Sermisy és Clemens non Papa –, akiknek vokális művésze ma is rendszeresen helyet kap a kórusok repertoárjában, de olyan komponisták is, akiket a hálátlan utókor gyorsan elfeledett, s életművük hosszú évszázadokon át könyvtárak mélyén lappangott. Bár a francia és a flamand stílus dallamvezetésében, ritmikájában, harmonizálásában is élesen elkülönül, a közös (és kellemes) téma feledtetni a stílus különbségeket: a színvonalas album koherens egységet alkot.

JOSEPH BENGRAF

HUNGAROTON CLASSIC
FESTETICS VONÓSNÉGYES

Legutóbb a Symphonia Hungarorum című millenniumi kiállítás mutatta meg, mennyire keveset tudunk az 1800 előtti magyar zenetörténetről. Most itt az újabb bizonyíték: a Magyarországhoz ezer szállal kötődő német muzsikusként, Joseph Bengraf (1745-1791) életműve, s azon belül is hat vonósnégyses, amelyeket eddig feltehetően még a muzikológusok sem ismertek, s amelyeket most a Festetics Vonósnégyes rögzített lemezre. Kertész István, Petőfi Erika, Ligeti Péter és Pectorini Rezső hosszú ideje, tiszteletre méltó következetességgel próbálja meghonosítani a historikus kamarazenei előadói praxist – Haydn-felvételeik külföldön is élénk visszhangra találtak. Bengraf kvartett-művésze persze nem mérhető nagy kortársra, Joseph Haydn vonósnégyseséhez, de a hat műből mégis felkészült és tisztességes mesterember alakja rajzolódik ki.

SZENTHELYI MIKLÓS

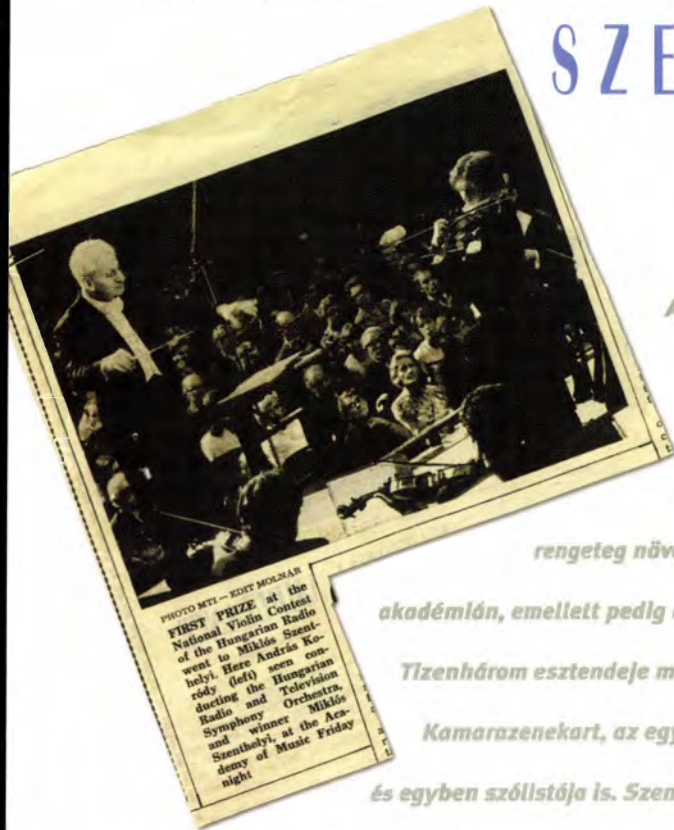

PHOTO MTI — EDIT MOLNÁR
FIRST PRIZE at the National Violin Contest of the Hungarian Radio went to Miklós Szenthelyi (left) seen conducting the Hungarian Radio and Television Symphony Orchestra. Miklós Szenthelyi, at the Academy of Music Friday night

A virtuóz hegedűművész

a muzsika számos oldala

érdekl. Nemcsak hang-

szerének mestere, hanem

rengeteg növendéket is felnevelt a Zene-

akadémián, emellett pedig életre hívott egy együttest.

Tizenhárom esztendeje működött a Magyar Virtuózok

Kamarazenekart, az együttesnek művészeti vezetője

és egyben szólóistája is. Szenthelyi Miklós 1951. január 24-én

született Budapesten és már tizenhét esztendősen korábban felvételt nyert

a Zeneakadémiára, ahol Kovács Dénes növendéke lett. Huszonkét esztendősen nővérével,

Szenthelyi Judittal megszerezte a Welner Leó kamaraverseny első díját, két évvel

később pedig a Rádió hegedűversenyén első helyezést ért el. Huszonhárom esztendősen

az Országos Filharmónia szólóistája lett, ezt követően pedig bejárta a világot, koncer-

tezett a legnevesebb hangversenytermekben. Ezzel szinte párhuzamosan épült

a pedagógusi karrierje is, hiszen ahogy megszerezte a diplomáját, máris tanársegéd

lett a Zeneakadémián. Öt esztendő elteltével adjunktussá nevezték ki, 1989-től

pedig egyetemi docens. Szenthelyi

Miklóst Liszt- és MSZOSZ-díjjal

valamint a Magyar Köztársaság

Tisztikeresztjével is kitüntették,

s az évek során tizenöt lemeze jelent meg.

MUZSIKA SZIGETEN, VÁRUDVARON

Itt Jurij Szimonovval és az Állami Hangversenyzenekarral muzsikálok Martonvásárott. Körülbelül tizenöt esztendősen ez a felvétel, s azt a hangversenyt örökíti meg, amelyen Beethoven Hegedűversenyét játszottam. Sokat muzsikáltam egyébként ezen a szigeten, amely különleges szépségű, egyedi helyszín, de be kell valljam, két önző szempont miatt nem szeretem különösebben. Az egyik az, hogy Martonvásár nagyon párás, s ez nem

tesz túl jót a hangszernek, másrészt pedig szörnyű a rendszeres időközönként felhangzó vonatfütyty. Igazán kedvelt szabadtéri helyszínem a Vajdahunyad vára, amelynek udvarán évek óta muzsikálunk a Virtuózokkal. Mára már kialakult a saját törzsközösségünk, egy olyan publikum, amely akár esőben is kitart mellettünk. A Vajdahunyadvárának udvarán idén nyáron is várnak ránk felépések.

JUBILEUMI EST A SZÁZADIK SZÜLETÉSNAPON

A felvétel 1975-ben készült, amikor a Zeneakadémia a 100. születésnapját ünnepelte. Óriási megtiszteltetés volt számomra, hogy ezen a jubileumi koncerten én is muzsikálhattam, Bartók Hegedűversenyét adtam elő, s az esten a másik szólóista Schiff András volt.

BBC-FELVÉTEL

LANTOS ISTVÁNNAL

A képen Lantos István, Szenthelyi Judit és Kodályné társaságában állok, az egyik koncert végén ugyanis, amelyen Kodály-művek is felhangzottak, a zeneszerző élvezte bejött hozzánk gratulálni. Lantos István egyébként régi kedves partnerem, s egészen nagyszerű muzsikus. Vele még Londonban a BBC-nél is készítettünk felvételt.

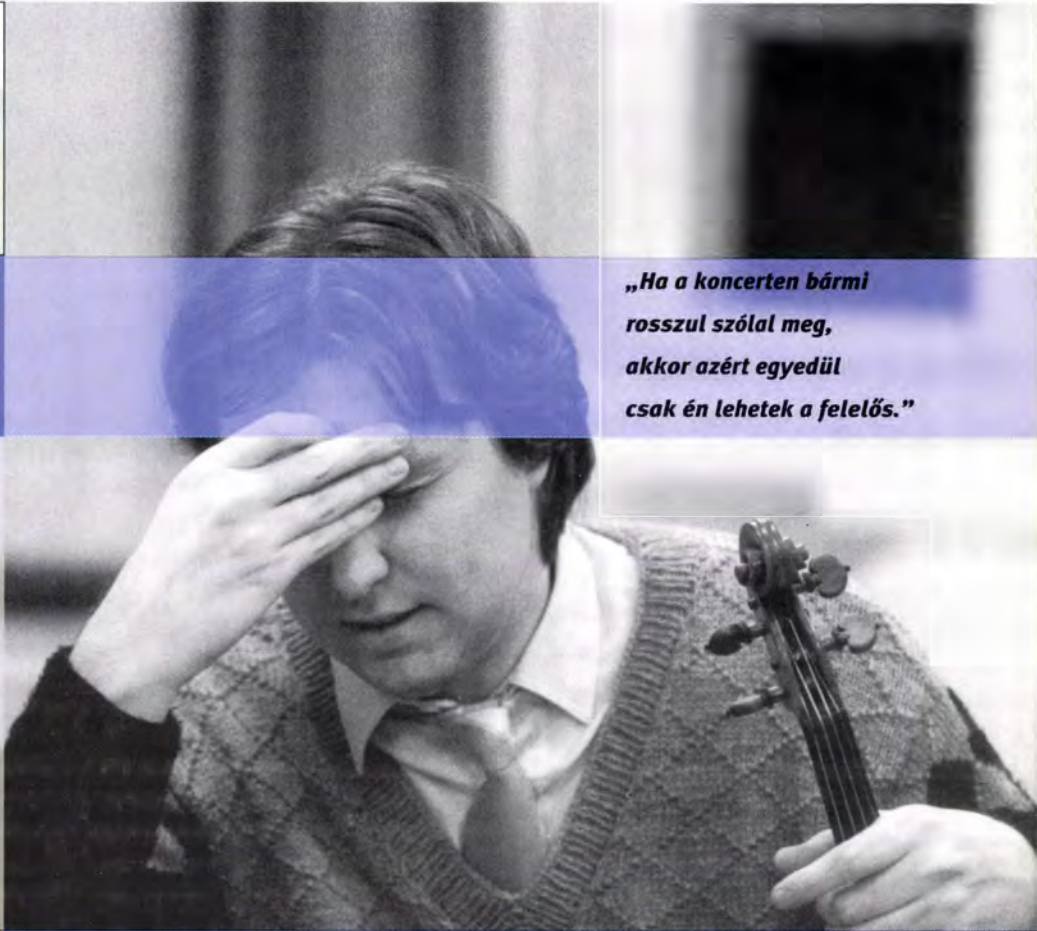
Az est a Fészekben volt
 Andor est a Fészekben
 Egy alakításról • Merelyi
 A Seherezáde új szereplőkkel

rendezett idős országos kamarazenei versenyeket ki. A szonátaverseny előzetes felkészítését és Schiff Andorral együtt a díjkiosztó koncertjén a hegedű-zongora szonátájával a hónapjában (Mihályi) a kitéjező készségük. egymáshoz idő-

JUDIT, A CESELLŐMŰVÉSZ FELESÉG ÉS A KÉT „GAZFICKÓ”

A feleségem Faludi Judit csellóművész a két, imádnivaló „gazfickóval”, a három és fél éves Krisztiánnal és a másfél éves Kristóffal, akik mellett bizony nem egyszerű megoldani a napi rendszeres gyakorlást. Judit egyébként az Operaház zenekarának a tagja, emellett játszik a Magyar Virtuózoknál is, sokszor koncerttünk már együtt. S hogy a két kicsiből zenész lesz-e, nem tudom, mindenesetre nem szeretném, hogy csak azért, mert muzikuscsaládban látták meg a napvilágot, mindenképpen a zenét válasszák hivatásukul. Majd kiderül, mihez van tehetségük.

„Ha a koncerten bármi rosszul szólal meg, akkor azért egyedül csak én lehetek a felelős.”

CIGÁNYPRÍMÁSOK ÉS A MAGYAR VIRTUÓZOK

Ez számomra egy nagyon kedves koncertet megőrkítő kép, hosszú éveken át ugyanis jótékonyági hangversenyeket adtunk, s a bevételt a leukémiás gyerekek kapták. Itt éppen a három cigányprímással, köztük ifj. Sánta Ferenczel muzsikáltak. Az est műsorán klasszi-

kus kompozíciók, többek között Vivaldi és Kreisler darabok szerepeltek, s a vendégeink igazán kiválóan játszottak. A kíséző a Magyar Virtuózok Kamarazenekar, az együttesem, amelyet azzal a céllal alapítottam, hogy legyen végre egy olyan szakmai műhely, amely azok-

nak a növendékeknek biztosít lehetőséget, akik többre vágnak annál, minthogy egy nagy szimfonikus zenekarban végrehajtok legyenek. A kamarazenekarunkban mindenki művészi jelenléte nagyon fontos, s az egyéni hangok is hallatszanak.

CSEH GYÁRI HEGEDŰBŐL GUARNIERI

Itt látható a negyedszázados muzsikustársam, a csodaszép hangú Guarnieri-hegedűm. Akkor kaptam, amikor megnyertem a Rádió hegedűversenyét. Onczay Csaba és én egy hétre elutazhattunk hangszert válogatni magunknak, s akkor találtam rá erre a Guarnierire. Addig egy cseh gyári hegedűn muzsikáltam, azzal jártam versenyekre is. A mesterhangszer persze állami tulajdonban van, de én muzsikálhatok rajta. A baj csak az, hogyha a koncerten bármi rosszul szólal meg, akkor azért egyedül csak én lehetek a felelős.

Lejegyezte: Réfi Zsuzsanna

A HONVÁGY SANZONJAI

CESARIA EVORA ÉS A „SZERETETT FÖLD”

Talán még soha semmi nem hozott ekkora népszerűséget a Zöld-foki-szigetek számára, mint a világszerte ünnepezt énekesnő, az olthatatlan kíváncsiságú utazó művész, rajongói számára csak a „mezítlás diva”: Cesaria Evora. Előző lemezéből, a *Café Atlantico*-ból csak Franciaországban 300 ezer darab fogyott – kétségtelenül itt a legnépszerűbbek édesbús melankóliával átitatott dalai, ha nem is feltétlenül a francia sanzon-hagyományból táplálkoznak. Vajon honnan jön hát az egyre inkább testet öltő, és nálunk is egyre népszerűbb Cesaria Evora jelenség? Mi a története a pár szigetből álló Cabo Verde sajátos, műfajok közé nemigen sorolható zenéjének?

CESARIA EVORA: SÃO VICENTE DI LONGE

LUSAFRICA/RCA-BMG

híve...) Legújabb lemezén a művésznő a tőle megszokott és elvárt színvonalon énekel. Jellegzetesen fátyolos hangjával, végtelenül egyszerű, kissé rezignált, ugyanakkor meggyőző előadómódjával az általa jól kitaposott úton halad. Munkabírása tiszteltreméltó, nála csak a „Buena Vista” öregurainak vitalitását csodálom jobban e műfajban. (Tényleg, melyikben is? Maradjunk annyiban, portugál, érzelmes dalok, főleg *mornák* hangzanak el.) A lemez újdonsága nem is az ének, hanem a hangszerelés, Cesariát itt ugyanis – karrierjében először – páratlanul nagy, több mint hatvanfős zenészgárda kíséri. A vonós- és fúvósok jelenléte, a már-már szimfonikus hangzás eltér az eddig megszokott kamaragyüttesek intim világától, néhol inkább grandiózus filmzene benyomását kelti. A vendégművészek közül kiemelném Chucho Valdest, a Negue című brazil örökzöldben előadott tökéletes zongorakíséretéért. Sajnos a lemez többi számában hasonlóan változatos, invenciózus muzsikálást nem nagyon lehet fölfedezni, még a kubai Orquesta Aragón egyéni hangzását is sikerült ellaposítani a generálvonósokkal. Nem az a baj, hogy az „egy dal – egy hangulat” elve érvényesül (ez természetes is a sanzon világában), hanem az, hogy a számok első tíz másodpercében azok minden ötlete, jellegzetessége elhangzik, azután már csak ismételtetés az egész. Ezzel a „kávéházi háttérzene” jelleg erősödik. Úgy vélem, hogy bátrabb zenei megoldásoknak is teret engedhetek volna a lemez alkotói, és a fiatalabb korosztály érdeklődőit is elérték volna néhány frissebb, lendületesebb számmal. Sajnálatos, hogy a minőségi szempontok elé ismét a mennyiségieket helyezték.

Cesaria Evora immár tizenhárom éve ontja lemezeit, meglepő volna, ha idén nem rukkolna elő újjal. Az Afrikához közeli Zöld-foki-szigetéről származó diva ma már ünnepezt sztár Európa és Amerika koncerttermeiben. Ennek ellenére hazaszeregete, honvágya nem lankad, legújabb albumának címe („São Vicente a távolból”) is szülővárosa előtti tisztelgés. Elég furcsának, sőt bizarrnak tartom, hogy a CD fotói kopár, kihalt tájnak mutatják az imádott anyaföldet. Vajon a '92-es „Miss Perfumado” igényes, szintén São Vicente-i felvételei után nem találtak egy szép épületrészletet, vagy pálmafát a szigeten? (Miközben persze én sem vagyok a kozmetikázás

Cesaria majdnem minden dalában hangot ad a Zöld-foki-szigetek iránt érzett olthatatlan szeretetének, nosztalgiajának. „Cabo Verde, terre estimada” – szól az egyik leghíresebb dalának refrénje. Nehéz elképzelni, hogy a szeretett földön alig több mint ötszáz éve élnek emberek: a portugálok 1456-os első kolóniai előtt a szigetcsoport lakatlan volt. A mai emberek többsége kreol: gyarmatosítók és rabszolgáik közös leszármazottja. A kopár, vulkáni szigetek lankáin nincs túl sok látnivaló, másrészt a csupán huszonöt éve független kisköztársaság területén egyelőre nem túl szívesen látott vendég a fehér ember. Így aztán a turizmus nem jellemző az itt-ott trópusi flórával is tarkított vidékre. A helyiek érzelmeiről árulkodik Cesaria néhány dalszövege, amelyekben a maga dísztelen, mégis magával ragadó énekmodorában nevezi a hátizsákos fiatal egyetemista turistalányt szakának, aki jobban teszi, ha visszamegy, ahonnan jött, neki nincs itt semmi érdekes. A sivár, kietlen tájat nem hogy nem szégyelli, hanem bátran a hallgató szeme elé tárja CD-borítóin a művésznő. Ez lenne az olyannyira áhított, édes anyaföld? Igen, ez az a hely, amire mindig vágní fogok – hirdetik a dalszövegek. Mit sem csorbít ez népszerűségén, ellenkezőleg: a holdbéli táj látványa igazolja és kissé melodramatikussá varázsolja számunkra a művésznő tiszta és őszinte érzelmeit hazája iránt. Talán ez a dalaiban is felszínre törő, érdek nélküli és lobogó szeretet az, ami miatt főleg a latin országokban – Franciaországban, Kubában és Brazíliában – feltétlen népszerűségnek örvendenek lemezei és koncertjei. A Zöld-foki-szigetek fiatal zenei műfajain természetesen erőteljes portugál hatás, a fado hagyományainak lenyomata tapasztalható. Az itteni tehetséges és érdeklődő zenészek azonban gyorsan magukba szívják a távoli rokon latin-amerikai hagyományokat is, és emiatt igencsak gyorsan fejlődik a zene erre felé. A három fő műfajra egyként jellemző, hogy a legfontosabb szerepe a rendkívül esztétikus, első hallásra is magával ragadó dallamvezetésnek van. Különösen a *morna*, ez a lassú tempójú daltípus az, ahol a szöveg mellett a melódia is kulcsszerepe van a legtöbbször rezignált érzelmek kifejezésében. A *coladeira* dinamikusabb ritmikája mögött már az öröm hangjai is felcsendülnek, míg a *funaná*, ez a nagyon gyors, erőteljes lüktetésű műfaj már egyenesen a fiestát idézi. Mégis, aki már hallotta Cesaria művészetét, az tudja: a legnagyobb vidámság hangszere trilláiba, a legvérszédítőbb kongaszólóba is belevegyülnek az értékvesztettség, a keserűség glissandói. São Vicente, Cesaria szűkebb hazája Cabo Verde második leglakottabb szigete. A művésznő most megjelent, nyolcadik albuma erről a szigetről kapta a címét.

Pödör Bálint

H. Magyar Kornél

PÁTRIA MAGYAR NÉPZENEI GRAMOFONFELVÉTELEK

FONÓ RECORDS

CD-ROM

KISZTA FORRÁS!

Az 1930-as évek végén egyedülálló népzene-kutató vállalkozás indult Magyarországon. A kor technikai lehetőségei szerint gyűjteni-rögzíteni kezdték az egész magyar nyelvterület népzenejét (énekes világi-vallásos, hangszeres), és népmese-kincsét. Az ötletgazda természetesen Bartók, Kodály és Ortutay Gyula volt. A gyűjtés még a második világháború után is folytatódott, de az anyag nagy része máig publikálatlan maradt.

A Fonó Records jóvoltából eljött az ideje, hogy mindenki számára hozzáférhető legyen a „Pátia archívum” egy három CD-ROM-ot tartalmazó dobozban. Mert nem csupán a zenei anyag megjelentetéséről van szó, hanem (Bartók elképzelései szerint) a felvételekhez tartozó meglévő teljes dokumentáció közléséről is. Ez jelenti az adatköz-

lőkről fennmaradt adatok, fényképek, a gyűjtők adatainak és nem utolsósorban a már elkészült kottalejegyzéseknek a közzétételét is. (Sajnos a mesékre nem jutott hely, idő, pénz. Kivéve a Molnár kutyái címűt a dunántúli részből.)

A CD-k mindegyike tartalmazza az előbb említettek kivételével Sebő Ferenc szerkesztő bevezetőjét, és egy „bibliográfiát” a megjelent tanulmányokról, ami teljes szövegeket vagy részleteket jelent. A tájékozódást segíti két kereső, amelyekben dal-szöveg, származási hely, adatközlő neve, a felvétel azonosító száma, vagy az előadásmód (éne-

kes, hangszeres, zenekar stb.) alapján kereshetjük a különböző dallamokat.

A három CD-ROM a hagyományos magyar népzenei dialektusterületek szerint csoportosítja az anyagot. 1. CD Dunántúl, 2. CD Alföld, Felvidék, 3. CD Erdély, Moldva, Bukovina. Az anyag hatalmas nem csak méretében, de jelentősége miatt is. A lehető legautentikusabb előadásmódban hallhatjuk a budapesti zenekarok közvetítésével megismert népzeneit. Például a Kolinda által is feldolgozott „Szerelem, szerelem...” kezdetű somogyi népdal Káplár János adatközlő jóvoltából hosszúfuruglán is megszólal. Ez a (sípjának szerkezete, hangsora és a játékmód miatt) különleges furulya mára eltűnt eredeti környezetéből. Vagy eredetiben hallhatjuk a budapesti táncházmozgalom indulásakor nagy szerepet kapó Szék falu (Mezőség) tánczenéjét is a két nagyszerű primás Ádám István „Icsán”, és Ferenczi Márton „Zsúki” előadásában.

Azt azonban fontos megjegyezni, hogy a kiadványra ne átlagos népzenei „lemezként” tekintsünk, mivel „általános” zenehallgatásra nem alkalmas. A felvételek egy része technikai értelemben rossz minőségű (bár ezen a digitalizálás közben finomítottak). Azt hiszem, főleg a szakmai közönség fog örülni ennek a kiadványnak. De mindenkinek ajánlom, akit a népzene kommersz feldolgozásokon túl is érdekel, és majd együtt gondolkozhatunk azon, miért nem így énekeltük az iskolában az ismert népdalt: „Haj Dunáru! fu! a szél, / Feküdj mellém majd nem ér.”

Kárpáthegyi Bálint

Tradicionalis, avagy klasszikus rágák szólnak meg Pandit Ravi Shankar legújabb CD-jén, amely azért kapta a „Full Circle” (a kör bezárul) címet, hiszen a ma 81 éves mester először 1938-ban koncertezett New York patinás koncerttermében.

Ravi Shankar, az indiai klasszikus zene kiemelkedő mestere, akit életművének elismeréseképpen éppen az elmúlt hónapban ütöttek lovaggá, az elmúlt években nem adott ki új albumot, legalábbis olyan felvételt, amely friss, napjainkban lezajlott hangverseny felvétele lett volna. Az ok minden bizonnyal egyértelmű és persze érthető is, hiszen az idős mester rendkívül meggyengült egészségi állapota példának okáért 2000 áprilisában még azt sem tette lehetővé, hogy a nyolcvanadik születésnapját ünnepelni hívatott koncertet megtartsák az indiai fővárosban.

A mester azonban azzal a szívóssággal lett úrrá saját fizikumán is, amellyel több mint öt évtizeden át igyekezett India klasszikus zenéjét megismertetni a Nyugat zenehallgatói előtt. Két súlyos szív műtét és egy zenésnek oly fájdalmas műoperáció után, korántsem a régi gyakorisággal, de ismét fellép, jöszérén azzal a céllal, hogy most húszéves lányának, Anoushkanak éppen induló karrierjét személyes varázsával alapozhassa meg.

RAVI SHANKAR FULL CIRCLE

ANGEL RECORDS-EMI

Az indiai zenében oly lényeges precizitás vagy virtuozitás már nem várható el ugyan egy több mint nyolcvanéves muzsikustól, azonban Shankar minden hangján érződik az az elmélyülés és alázat, amellyel egész életében igyekezett zenéjét élővé és megismételhetetlenné tenni. Mivel két olyan rága szólal meg a felvételen (Kaushi Kánada és Mishra Gáira) amelyeket már korábban is kiadtak hanghordozón, egészen biztos, hogy nem ez a koncert lesz az, amelyet India zenéjének szerelmesei a leggyakrabban hallgatnak majd. Mindazonáltal dokumentumértékű felvétel ez is, amelyen Anoushka Shankar is közreműködik szitáron, valamint a szokástól eltérően nem egy, hanem egyszerre két tablast hallhatunk kíséretként Vikram Ghosh és Tanmoy Bose személyében.

Kozma András

A CD is erről tanúskodik, hiszen Ravi Shankar szitárjátéka nem hasonlítható azokhoz a felvételekhez, amelyeket a hatvanas évektől egészen a kilencvenes évek elejéig készített – általában a tavaly elhunyt legendás tablastjátékos, Ustad Alla Rakha társaságában.

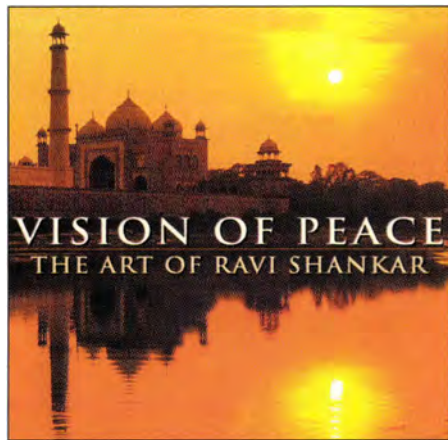
RAVI SHANKAR

VISION OF PEACE

DEUTSCHE GRAMMOPHON-UNIVERSAL

Gondolom, azért adta a kiadó a „The Art of Ravi Shankar” alcímet ehhez a dupla lemezhez, mert egy közel két és fél órás zenei anyaggal akarták bemutatni a ma élő legnagyobb indiai klasszikus mester művészetét. Valamiért erre a legalkalmasabbnak olyan 1978 és '81 közötti felvételeket találtak, amelyeknek az egyik felén japán zenészek működnek közre... Azt gondolom, ezek a projektek sok szempontból hasznosak és érdekesek voltak, az életműben ekkora zenei jelentőséggel mégsem bírnak. Nem megfelelő választás a Ravi Shankar művészetét bemutató lemez nyitányának a legelső, „Padhasapa” szolmizációs fantáziánévvél ellátott szerzemény Susumu Miyashita kotóművész tolmácsolásában. Ezt követi az azóta már elhunyt Alla Rakha tabla-kompozíciója, majd a Hozan Yamotoval közös shakuhachi-tabla-szítár improvizáció. Ezek a darabok érdekesek,

sőt Ravi Shankar is játszik néhányban, természetesen gyönyörűen és tökéletesen, de úgy gondolom, az első CD első fele nem felel meg a cím által sugalmazott tartalomnak. Sokkal inkább így: A part of the art... Ezt a tévedést szerencsésen ellensúlyozza a lemez utolsó darabja, a Raga Hemant, Alla Rakha tablakíséretével. A második lemezen a Jogeshwari Raga ötvenperces előadása, és egy körülbelül fele ilyen hosszú Raga Hameer kapott helyet. Számomra különös a kivitelezésben, hogy az első raga még tételenként számozva, a második már egyben került rá a lemezre. Ugyanilyen értelmezhetetlen az is, hogy a gat tétélek (raga előadások ritmikus részei) ciklusai a második lemezen fel vannak tüntetve, míg az első nem. Sajnos még jó pár ezekhez hasonló következetlenség van a lemezen, amit egy ilyen nagy nevű kiadó nem engedhetne meg magának. Ezeket a kalózlemezre emlékeztető kuszaságokat leszámítva a kiadvány szép, a tartalom pedig vitathatatlan értékű. Ravi Shankar és Alla Rakha a műfaj legkiemelkedőbb előadói párosa volt. A tartalom nagy része ezúttal is több, mint öt pontos, ám a lemezpiacon létezik ennél gondosabban kezelt, kidolgozottabb kiadvány is Ravi Shankar művészetének bemutatására.

Grillusz Sámuel

ROZANEH

ERATO-WARNER

„Rozaneh” perzsául azt jelenti: reménység. Bizonyára megvan az oka annak, hogy ezt a címet adta lemezének egy iráni női zenekar. Vajon miben reménykedhetnek? Költői a kérdés, és a választ is maga a költészet adja meg, ugyanis megzenésített versek hallhatók ezen a lemezen. A női zenekarok léte az iszlám országokban a férfiak és a nők évszázados elkülönülése miatt szinte logikusnak gondolható. Törvényeik szerint férfi nem hallgathat női éneket (fordítva sem szokás), mert ez úgy mond bűnös vágyak ébresztője lehet mindkét nem kebelében. Egy olyan CD megjelenése, amelynek borítóján leplezetlen női arcok láthatók, teljességgel elképzelhetetlen lenne egy síta országban. Ennyi előzmény alapján feltételezem, hogy a hölgyek valahol Nyugat-Európában élnek. Az elzárt közösség pedig gyakran megtermi a maguk igazgyöngyeit is.

A két énekesnő, Parvin Javdan és Zohreh Bayat az Avaye Doost ensemble kíséretével a tradicionális és a kortárs iráni népzene rejtelseibe vezeti be a hallgatót. Három instrumentális szám kivételével minden kompozíció híres arab költők versére készült. Rumi (IX. század) és Aragi (XIII. század) a klasszikus iszlám költészet óriásai, míg Sayeh, akinek itt csupán egyetlen verse szerepel, kortársunk. Csodálatos, emelkedett hangú költeményeik az Istennel való végső találkozást, a beteljesülést vetítik előre metaforák segítségével. A zenét illetően szintén a klasszikus hagyományok továbbvitelét figyelhetjük meg: amelyik szám nem tradicionális, hanem saját kompozíció, azokban is a hitelesség és a tisztelet jegyében nyúltak a témákhoz. Bár a pengetős setar hangolása miatt minden szám ugyanarra az alaphangra épül, mégis változatossá tették a lemezt azal, hogy a meditatív, „állóvíz” jellegű kompozíciókat minden esetben ritmikusabbak, dobközpontúbbak követik. A két énekesnő tónusa, intonációja, szövegfestése tökéletesen összehangolt, duóban, szólóban egyaránt kiváló. Briliáns technikájukra jó példa az arabos, sajátos elcsukló hangú vibrato, amelyet magától értetődő könnyedséggel és mindig zeneileg indokoltan alkalmaznak.

Pödör Bálint

YIM HOK-MAN

POEMS OF THUNDER:

THE MASTER CHINESE PERCUSSIONIST

NAXOS WORLD

A kínaiak annyira sokat tudnak a zene alapjairól, hogy hiba volna a részünkről mindezt lebecsülni. Hadd ragadjam meg az alkalmat, hogy leközöljem az egyik nagy kínai zenetudós, a Kr. e. III. században élt Lü Pu Vej immár magyarul is megjelent sorait: „A zene eredete (...) a mértékből keletkezik és a nagy Egyben gyökerezik. Ha béke van a világban, ha minden nyugalomban van, s változásai a felsőbb parancsokat követi, akkor a zene tökéletes... Természetesen a hanyatló államok sem nélkülözik a zenét, de az ő zenéjük nem derűs. Minél harsányabb a zene, annál komorabbak lesznek az emberek, annál nagyobb veszélyben forog az ország... Ezért egy jó, rendet tartó országban a zene nyugodt és derűs, a kormányzás pedig egyenletes. Egy nyugtalan országban a zene izgatott és dühös, és a kormányzás

a feje tetejére áll.” E figyelmeztető sorok után talán kijelenthetem: nekünk is szükségünk van a kínai zenére. A mostani kiadvány akár jó alapot is szolgáltathat az ismerkedésre: az ütőhangszeres Yim Hok-Man bejárta a világot, és megismerkedett jó néhány tájé – többek között Európa – klasszikus ütőzési technikáival, miközben tanulta és ápolta saját hagyományait is, köztük például a kínai opera műfajában meghatározó ütőhangszeres karaktert. Yim lemezén elsősorban ebből a klasszikus hagyományból mutat be néhány részletet, de a kínai népi eredetű zenékből, többek között a legendás szecsuaní tartomány szájhagyományából is kiválasztott pár dalt, és azokat saját feldolgozásában adja elő. A sokszor hangulatfestő, konkrét életképeket ábrázoló darabok itt-ott tiszta ütőhangszeres előadásban peregnek le előttünk, de a lemez jó alkalmat nyit arra is, hogy megismerkedjünk a jellegzetes hangzású kínai vonós és fúvós hangszerek harmóniáival. A Naxos lemezkiadó új, világzenei kiadványai magas színvonalukkal heroikus vállalkozásnak bizonyulnak – igazolván a kiadó piaci sikereit, vállalkozó kedvét és egyre növekvő minőségi igényességét.

H. Magyar Kornél

TONINO BALIARDO

ESSENCES
COLUMBIA – SONY

A Gypsy Kings alapító tagja, Tonino Baliardo igazi meglepetést okoz most megjelent szólólemezővel. A flamenco kommersz változatával világhírt szerzett gitáros zenekar tagjairól eddig is feltételeztük, hogy jó nevű zenészcsaládok ifjú sarjai, akik csupán produceri parancsszóra csuszítják le saját zenéjüket. Baliardo talán az első közülük, akinek igazi alkalma nyílik bizonyítani képességeit. Kísérleteit bátran ajánlom mindenki figyelmébe: minden szám egy-egy barangolás zenei tájakon. Az egyik bossa novás, a másik swinges, a harmadik fadós, de a koherenciát ebben a sokszínűségben is képes fenntartani Baliardo személyisége, igényes gitárszólói. Azért persze az igazi flamenco-lüktetés sem marad el, aki erre vágyik, annak a Gitanito című darab lehet különösen kedvére. Tonino Baliardo bevallottan példaképének tartja Paco de Lucía művészetét és tartását. Egy ilyen mester kötelez: Baliardo igyekszik meg is felelni ennek képességei szerint, zenéjének egyik alapmotívuma az elődök iránti alázat. Az eredmény egy üdítő zenei anyag, szellemes hangszerelésű darabokkal és sok egyéni színnel.

MANUEL BARRUECO

NYLON AND STEEL
EMI

Négy eltérő egyéniségű művész egyenrangú produkciója: erről szól a kubai származású Manuel Barrueco lemeze. A partnerek: Al Di Meola, Steve Morse és Andy Summers. Érdekes módon a duókban éppen Barrueco marad partnerei mögött a háttérben! Ez különösen Meola számaiban észlelhető, aki erőszakosabb gitározásával eléggé elnyomja a kubait. Nincs ez így a második duóblokkban, annak ellenére, hogy a rock-orientált Steve Morse elekromos gitáron, Barrueco pedig akusztikusan játszik. A Villa Lobos-etűdben megszólaló torzított gitár improvizáció annyira lenyűgözött, hogy ezt a számot ítéltém a lemezen a legszellemesebbnek, a legátütöbberűnek. Andy Summerst (akit legtöbbször a Police-ből ismerhetünk) elsősorban kreatív zeneszerzői teljesítményéért emelném ki, Crow at midnight című kompozíciójában roppant egyéni, disszonáns harmóniakra figyelhetünk fel. Talán az ő stílusvilága és gitársoundja áll legközelebb Barruecoéhoz, és ez a lemez többszöri meghallgatása után teljesen egyértelművé válik.

P. B.

BRAN

AGANCSERDŐ
FONÓ RECORDS

Igazán pozitív jelenségnek mondható, ha olyan zenekarokkal lehet találkozni, amelyek egy-egy divathullámtól meglovagolva, majd azt túllépve emelkednek egyre magasabb művészi szintre. A Bran zenekarról talán még ennél is többet lehet mondani: Császár Róbert, Kis Sándor, Kovács Gáborján, Szolár Péter érdeklődése a kelta kultúrkör iránt talán már a kezdetektől több volt divatok gerjesztette fellángolásnál. Legújabb, Agancserdő című lemezük ennek a harmonikus ívű fejlődésnek egy újabb állomása. Az íhletet továbbra is az ír-kelta zenei hagyományból és mondanakörből merítik, ezúttal is eredeti tündérmesék története köré építik saját zenei szövetüket. Muzsikájuk azonban egyre bátrabban szakad el a hagyományos lejegyézések szigorú és hű felidézésétől, és válik összehangoltan és igen magas színvonalon üzött kamarazenévé. A Fonó Records kiadónál működő csoportok nem titkolják egymásra gyakorolt művészi hatásukat, ami a kiadó műhely jellegét erősíti. Nem lehet eléggé méltatni ezt a jelenséget, hiszen mai zenei világunk egyik fájó hiányosságát igyekeznek pótolni ezzel immár évek óta.

Fantasztikus világzenei kiadványok

Orlando Cachaito Lopez

Cachaito
a Buena Vista Social Club
basszistájának első szólóalbuma

Cesaria Evora

São Vicente Di Longe
a morna királynőjének
új stúdióalbuma

Kaphatók CD-n!

BMG
BMG ARIOLA HUNGARY

APPALACHIAN JOURNEY

SONY CLASSICAL

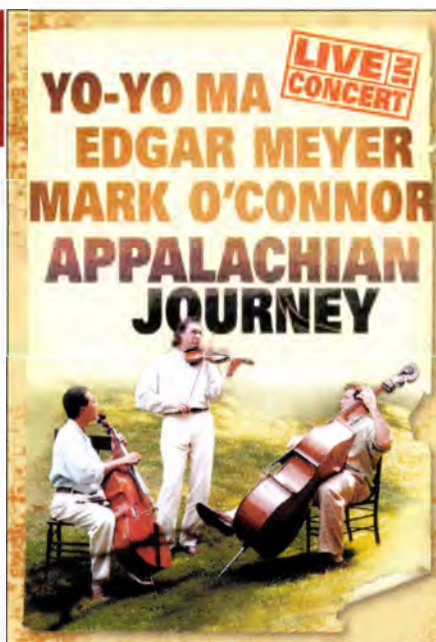
YO-YO MA – GORDONKA
 EDGAR MEYER – NAGYBŐGŐ
 MARK O'CONNOR – HEGEDŰ
 KM.: ALISON KRAUSS – ÉNEK
 JAMES TAYLOR – GITÁR, ÉNEK

Amikor olyan zenét hallgat az ember, mint az Appalachian Journey, akkor döbben rá, hogy mennyire tipikusan amerikai találmány a crossover. Nem az Appalachian Journey az első, amely alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a crossover az amerikai show műfajának egyenes ági leszármazottja. Senki más a világon nem képes a showbiznisz produkcióit olyan színvonalon megszervezni, mint ahogy az amerikaiak. A show zseniális érzékkel és ízléssel egyensúlyoz a magasabb szellemi régiók és a fogyasztói igények között, létrehozva ezzel egy színgazdag, sokoldalú, igényes, ám nem túl elmélyült produkciót. Az Appalachian Journey most DVD-n kiadott koncertfelvételét két másik lemez előzte meg a három zenész előadásában. Az első, az Appalachia Waltz feltűnő sikereket ért el az Egyesült Államokban, amit a második, az Appalachian Journey stúdióanyaga követett, tetézve az első sikereket egy Grammy-díjjal. A most megjelent videoanyag a CD-t követő turné egyik koncertjén készült a New York-i Avery Fisher Hallban. A szkepticusokkal ellentétben én jótékonyan „hiszem” a színvonalas és hangzás szempontjából is első osztályú videofelvétel kiadását, hiszen úgy gondolom, a látvány az élmény egészére hívja fel a figyelmünket, ami elejét veheti a háttérzene szomorú és degradáló jelenségének. (Egyébként különös kegyetlenség jellemzi a felvétel vezető operatőrét, aki kifejezetten kedvezőtlen fényviszonyok között mutatja be a három művészt a pódiumon.)

A lemez és a koncert anyagát az előbb említett kellemesen ízléses szerkesztés jellemzi: az ír gyökerű, észak-amerikai táncmelódiaik igényes trióhangszereléssel és tökéletes hangminőségben hallhatók. Az egyes hosszabb szakaszokat néhány dallamos countryszám lazítja a két vendégénekes, James Taylor és Alison Krauss előadásában. Kiemelkedőnek érzem a bőgős Edgar Meyer szerzeményeit (1B; Shizoozy; Druid Fluid), amelyek többszöri meghallgatás után is tartogatnak újdonságot.

A három vonós közül Yo-Yo Ma, mint a zene majd' minden területén, ezúttal is fantasztikus. Nagy beleéléssel, a sajátos ritmikai nüanszokat is ki-

A KOZMOPOLITA TRIÓ

A sztártrió zenei érdeklődése meglehetősen szerteágazó. A kínai szülőktől Párizsban született Yo-Yo Ma például nemcsak saját nemzetének taoista zeneelméletével ismerkedett – hosszú időt töltött egy buszman családnál a Kalahári sivatagban, hogy a xhosa éneklő nyelvet és ritmust tanulmányozza. Edgar Meyer és Mark O'Connor is vallja, hogy zenéjükbe szabadon beengedik a világ legkülönbözőbb tájairól származó hatásokat.

csak itt hallhatók hamiskás hangok a hegedűművész játékában: a műfaj jellegzetes, összetéveszthetetlen off-soundjai helyett sokszor zavaróak az előadó pontatlanságai. Érdekes viszont, hogy Meyer és O'Connor egyaránt mennyire érzi az itt-ott megjelenő jazzes lüktetést. Az Indecision című szám gyors bebop-betétjében például mindketten a legjobb formájukat adják – Yo-Yo Ma itt nagyon elegáns gesztussal a háttérbe vonul, bár nem vagyok benne biztos, hogy a „mindenevő” zenész ebben a műfajban ne tudna valami meglepőt mutatni. A három muzsikos ugyanis remekül egymásra talált, mindhármuk érdeklődése ugyanolyan sokoldalú, és közös játékkukra a kivételes összehangoltság jellemző.

H. Magyar Kornél

RANDY BRECKER

Hangin' in the city

Jazz újdonságok

az **E.S.C.**
 és a **Piranha**
 kiadóktól

Magyarországon forgalmazza
 Varga István

MILES DAVIS ON THE CORNER BIG FUN GET UP WITH IT

Km: Miles Davis – trombita, David Liebman, Carlos Garnett, Steve Grossman, Wayne Shorter, John Stubblefield – szaxofon, Bennie Maupin – basszusklarinét, Sonny Fortune – fuvola, Lohm McLaughlin, David Creamer, Pete Cosey, Reggie Lucas, Dominique Gaumont – gitár, Herbie Hancock, Chick Corea, Harold „Ivory” Williams, Lennie Smith, Joe Zawinul, Larry Young, Cendric Lawson – billentyűs hangszerek, Wally Chambers – harmonika, Michael Henderson, Ron Carter – bőgő, Harvey Brooks, Dave Holland – basszusgitár, Colin Walcott, Khalil Balakrishna – szitár, Billy Hart, Jack DeJohnette, Al Foster, Billy Cobham, Bernad Purdie – dobok, Aírto Moreira – ütőhangszerek, Badal Roy, Bihiri Sharma – tabla, James „Mtume” Forman – afrikai ütőhangszerek.

A közel harminc éve rögzített három album Davis életművének máig legvitatottabb része. Már a popartos borítók sem ébreszthettek túl sok bizalmat a mögötte lapuló lemezek iránt – ahogy most sem –, az alkotó pedig eleve úgy bocsátotta útjára akkori zeneműveit, hogy előre figyelmeztette régi rajongóit: utálni fogtok, de tényleg! És lőn: a vajt fülű jazzisták nagy része – beleértve a korabeli kritikusokat is – valóban felháborodottan kikérték maguknak, hogy egy élő bálvány, egy Davis ilyesmivel akarja megetetni őket. A szó szoros értelmében záporoztak a kritikák, különösen a didaktikus észjárású jazzkedvelők irányából, és a zenekedvelőknek is csak egy vékony, kultúr-liberál beállítottságú rétege volt hajlandó szimpatizánsként részt venni a Davis által provokált szellemi kalandban. Ehhez persze ifjúnak kellett lenni; lélekben, vagy ténylegesen.

Ma sincs ez másképp. Tehát semmi értelme kritizálni ezeket a felvételeket. Megkockáztatom, hogy a nagyközönség ma is hasonlóan rezonál majd, mint a '70-es évek első felében – a mítosz-

hívókkal, a bálványimádókkal és az azóta képződött sznobréteggel együtt.

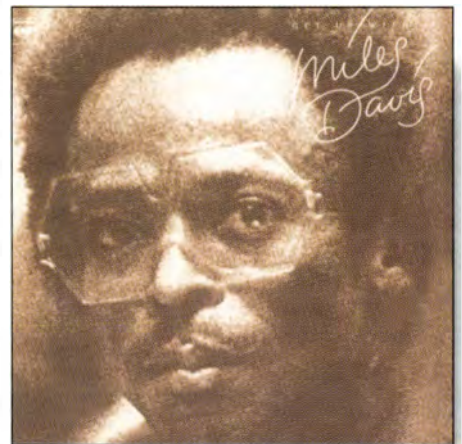
Csak a rend, és persze a kincskereső fiatalok kedvéért jegyzem meg, hogy nem jazzlemezekről van szó. Maga Davis sem annak szánta ezeket; saját meghatározása szerint: fekete zene. Ez akkor – a hangfelvételek tanúsága szerint – azt jelentette, hogy basszusgitárral, dobokkal, és más ütőhangszerekkel képeztek egy afro-, de inkább rockos ritmikára épülő ostinato alapot, melyet már akkor is groove-nak neveztek (ma ezeket nagyobbrészt szintetikusán állítják elő, és lehet kapni a boltban). E fölött egy nagyon egyszerű témából kiindulva különböző hangszeres szólisták improvizáltak: szaxofonokkal, trombitával és nagyon gyakran elektromos gitárral – akár a végtelenségig. Különbőféle egzotikus, illetve azokat is jól kiegészítő elektronikus hangszerekkel, például valamilyen villanyorgonával színesítették, dúsították, „effektezték” mindezt, miáltal olykor még harmóniák is keletkezhetek, de csak másodlagos jelleggel, a szólistához alkalmazkodva – és nem fordítva, mint a mainstream jazzben.

Nos, ez így elég hervasztónak tűnhet. Különösen, ha olyan gyanúnk is támad, hogy a kiadó egy nagy név húzóerejében bízva három ócska remixszel akar kaszálni. Csakhogy ez nem egészen így van (még ha ez utóbbi feltételezés valószínű is), mert valójában nem három, hanem öt terjedelmes CD-ről van szó: vagyis most a '72-ben megjelent *On the Corner* mellett a '69-'74 között rögzített *Big Fun* és *Get Up With It* egy-egy újra kevert és dupla CD-albumra írt teljes anyagát spejzolatják be a gyűjtők.

Ami pedig ezeknek a felvételeknek az értékét illeti, azt bárki könnyen letesztelheti magában. Aki ismeri Davist, jól tudja – még ha mástoktól is –, hogy ez az ember nem egy a többi híres jazzzenész közül. Belsőleges, nem kevesek részéről szabályos érzelmi viszonyulás tapasztalható Davis művészetére, és azon keresztül személye iránt. Akik csak az előbbi összetevő önmaguk számára komfortos, az ingerküszöbükön könnyedén átjutó Miles Davist engedik magukhoz, soha nem fogják érteni (másoknál sem) az egy, és teljességében érvényes lélek és az abból fakadó metakommunikáció között lévő szoros összefüggést; jelen esetben a soundból érzékelhető emberi lényegét. Egy Géniusz lényegét.

Persze erre is mondhatja bárki: és akkor mi van...?

Matisz László

RALPH TOWNER

ANTHEM

ECM – MusicDome

Ralph Towner – 6- és 12-húros klasszikus gitár

Towner a legnagyobbszerebb gitárosok egyike. A hozzáértők számára ez nyilvánvaló, de a szélesebb közönség számára talán nem. Bécsben tanult klasszikus gitárt és zeneszerzést. A gitár irodalma nem túl régi és legfőképpen nem végtelenül gazdag; talán ezért fordult Towner az improvizatív zenék felé. Saját darabjait klasszikus zenészi agilitással komponálja és adja elő. Tág fekvésű akkordokat használ, négy-öt szólamú harmóniak váltásánál képes ellenszólamokat alkotni. Ne feledjük: a gitáron hat húr van, még a tizenkét húros gitáron is (a másik hat ugyanis csak oktáv, illetve prím kettőzés)! Gismontit már láttam klasszikus gitár le-

mez programjaként Villa-Lobossal, Piazzollával együtt, kíváncsian várom, mikor lesz Towner is része a klasszikus repertoárnak.

A szólóhangszeres előadás mindig kicsit a grafikákra vagy a fekete-fehér fényképekre emlékeztet. Towner most egyszer sem kettőzte meg magát a felvételen, nem is kozmetikázta az anyagot – nem mintha az bűn volna. A puritán felvétel sokkal nagyobb technikai felkészültséget igényel; ennek dacára kevésbé látványos a kész mű, de a cserébe kapott spontaneitás mindenért kárpótol. A szólóhangszeres előadások – akárcsak a grafikák – első ránézésre könnyen egyhangúnak

tetszhetnek, ezért mindig érdemes őket egy kicsit közelebbről megvizsgálni. Towner az első és az utolsó két darabban használ tizenkéthúros gitárt. Mivel emblematikus tizenkéthúros játékos (rendszerint ezt említik meg Townerrel kapcsolatban) ez nem meglepő, de a közbülső kilenc dalt klasszikus gitáron adja elő, ami azt sejteti, hogy az utóbbit tartja a legméltóbb eszköznek gondolatai közléséhez. Az első dal orgonaponttal és tág akkordjaival szimfonikus zenekari hatást kelt. Richard Strauss-szerűen hangzik, ami igen meglepő az egyik legintimebb hangú hangszerrel. A második dal (Anthem) címéhez hűen himnikus. Towner először a témát mutatja be egy szólamban, majd a két alsó szólamot, utána a teljes négyszólamú darabot, majd improvizál a témára, és megfordítja a témák sorrendjét. A harmadik dal a modern tangó dallamát idézi, de nem használja annak ritmikáját és erős bitonális akkordokat alkalmaz. Innen kezdődnek az Oregon-os hatású dalok, bár ez valószínűleg egyezik a Ralph Towner-es hatású dalokkal. Érdekes a Four Comets című kis négyteteles skicc, amelyben először egy egyszólamú dallamot játszik a legmaga-

Sarah Vaughan's finest hour

SARAH VAUGHAN'S

FINEST HOUR

VERVE – UNIVERSAL

Sarah Vaughan – ének, saját együttese

és stúdiózenekarok kíséretében, az együttesek

vezetői: Quincy Jones, Hugo Peretti, Hal Mooney,

Kirk Stuart, Joe Lipman, Ray Ellis és mások

Számomra mindig Sarah Vaughané volt a modern jazz legemblematikusabb női hangja, amennyiben a kedves olvasó elfogadja ebben a műfajban a második világháborút követő évtizedek fősodráját a modern jazz meghatározásaként. Sarah Vaughan, szigorúan technikai szempontból, lehet, hogy nem ütötte meg azt a mércét, mint Ella Fitzgerald, de legkommerszebb felvételein is dzsesszesebb volt, mint imént említett nagyvetély- és pályatársa. Tévedhetetlen időzítése, a drámatól a dögös érzékiségen át egészen a kislányosig terjedő érzelmi skálája és háborzongatóan vibráló hangja valami megmagyarázhatatlan

hatodik zenei érzékkel vegyült, ami általában a jazz óriásainak sajátja.

A Verve által kiadott album, gyűjtőcímében, bőlcsezen megkerüli a szokásos „best of” kategóriát. A válogatás, nyilván anyagi okokból, az egykori MGM, EmArcy, és Mercury cégér alatt készült felvételekre szorítkozik és csak az 1954-től 1964-ig terjedő évtizedre.

Sarah Vaughan már 1943-ban Earl Hines zenekarával énekelt, egy évre rá pedig Charlie Parker és Dizzy Gillespie kísérte, akikkel már akkor egyenrangúnak bizonyult. Pályafutásának – szerintem – egyik legjobb albumát (Live in Japan) 1973-ban,

a másikat pedig (Crazy and Mixed-up) 1982-ben vette fel. Ennek ellenére nagyon sok csemegét tartalmaz ez a szelekció, amely Sarah életének legtudatosabban kommersz szakaszát is felöleli. Van rajta néhány ballada, amelytől a legérdeesebb jazz-rajongó is minden átmenet nélkül telesírná a whiskeys poharát. Erroll Garner klasszisa, a Misty, a Lover Man vagy az It Never Entered My Mind ebbe a kategóriába sorolható. A válogatásra egyébként áll az angol megjelölés: „from the sublime to the ridiculous”, vagyis a fenségestől a röhejesig terjed, ami egyben megadja a lemez pikantériáját. A kifogástalan jazz-pedigrével rendelkező és Gershwin Summertime-ján alapuló Shulie a Bop vagy a laza scat-vokált művészi szinten hozó Sassy's Blues mellett fellelhető például a szörnyűséges Broken Hearted Melody, ami jobban illetet volna Connie Francishez, mint a jazz-vokál koronázatlan királynőjéhez, de Vaughan valószínűleg annak idején ilyen lemezekkel finanszírozta kevésbé kifizetődő jazztevékenységét. Ez a szám kislemezen ugyanis 1959-ben még a brit slágerparádé hetedik helyére is felkerült és

JOE LOVANO FLIGHTS OF FANCY (TRIO FASCINATION 2)

sabb regiszterben, egyet a legmélyebben, egyet közepén, végül egy háromszólamú atonális darabka következik, amelyben a három regiszter tisztán elkülöníthető. Két jazz standardet játszik: LaFaro Gloria's Step-jét, és Mingus Goodbye Pork-pie Hat-jét, talán csak véletlen, hogy mindkét szerző bőgős volt, de minden bizonnyal nem véletlen, hogy mindkét standard a kompozíciós szempontból érdekes dalok közül került ki. Towner játszik egy Bill Evans parafrázist Very Late címen, utalva zeneileg is Evans Very Early című dalára.

Towner lemeze könnyen adja meg magát, de mégsem az „első pillanatra elolvadunk tőle” kategóriába tartozik. Viszont biztos, hogy nagyon hosszú ideig társunk lehet nyugalomkereső óráinkban anélkül, hogy unalmassá válna.

Luhász Gábor

A magukat jazzkedveinek vallók közül változatlanul kevesen szeretik Joe Lovanót – bár számuk folyamatosan gyarapszik. Sokan fárasztónak, nyugtalanítóan tartják a zenéjét, vagy nehézkesnek – ami feltehetően összefüggésbe hozható a szaxofonos küllemével is. Továbbá az is baj lehet vele, hogy nem sima, semmilyen tekintetben: a frazeálása, a soundja... De ha magasabbról nézzük, be kell látni, hogy esztétikai és lélektani szempontból is valóban nehezen fogyasztható Lovano zenéje. Miért van mégis ez a felhajtás körülötte? Bizonyára azért, mert teljes lényével jelen van – vagyis a közelsége miatt (amit persze nem kötelező szeretni). Viszont ez a közelség nem csupán abban nyilvánul meg, hogy több lemeze jelenik meg évente – általában leaderként –, hanem abban is, hogy a hangfelvételeken keresztül is közel kerül a lelkekhez; vagyis nem lehet nem rezonálni rá. Így nem is olyan logikus, hogy sorra nyeri a vezető amerikai jazzmagazinok kritikusaiknak díjait – most két koronát kapott a Downbeattól (tenorszaxofon, év lemeze). Partnerei szinte kizárólag a világ élvonalából kerülnek ki; a legutóbbi lemezekon Greg Osby, majd Elvin Jones és Dave Holland, ezt követően pedig Jim Hall társaságában készült felvételével találkozhattunk. A mostani lemez puszta adatai is meglehetősen szokatlanok, de a fentiek alapján talán nem annyira meglepőek. Lovano kísérőszövege szerint ebből a zenéből pontosan megtudhatjuk, ki is ő valójában. Úgy válogatta össze a pro-

BLUE NOTE – EMI

Trio #1:

Joe Lovano – tenor- és altszaxofon, altklarinét

Cameron Brown – bőgő

Idris Muhammad – dobok

Trio #2:

Joe Lovano – tenor- és szopránzsaxofon, basszusklarinét, gong, ütőhangszerek

Billy Drewes – szopránzsaxofon, altfuvala, ütőhangszerek

Joey Baron – dobok

Trio #3:

Joe Lovano – tenor- és szopránzsaxofon, gong, dobok

Toots Thielemans – harmonika

Kenny Werner – zongora

Trio #4:

Joe Lovano – tenor- és szopránzsaxofon, gong, dobok

Mark Dresser – bőgő

Dave Douglas – trombita

dukció zenei alkotóelemeit, hogy a végeredmény a lehető legpontosabban tükrözze mindennapi életét. Lovano nyolc legfontosabb személyes és hangszeres partnerével vette fel az anyagot, akikkel négy különböző, ráadásul „szabálytalan” trió-formációt alkotnak. Az inspirációt a már említett Holland-Jones féle triómunka adta a szaxofonosnak. Ez után határozta el, hogy készít egy olyan felvételt, amelyen a hozzá legközelebb álló hangszerekkel is megismétli a másfél évvel korábban megélt varázslatot. A tapasztalat és az azt követő koncepció szerint ilyen bensőséges, közel azonos intenzitású alkotóerő a feltétele annak, hogy az egyenlő partneri viszonyban zenélő három ember mellett egyensúlyban legyen a megírt téma-harmónia-kompozíció váz, a spontán helyzet szülte improvizáció, és a muzikusok közötti zenei kommunikáció is. Ehhez évek alatt megszilárdult bizalom szükséges, továbbá a zenészeknek nagyon kell ismerniük egymás észjárását, lelki-világát, hangszerét és zenei nyelvét. Ahogy a szellemi vezető mondja: első az ember és csak utána következik a hangszer és a zene. Az ötletek, a rezdülések, a hangulatok, az érzelmek és a tudás együtt kell, hogy érvényesüljenek – ahogy ezek az összetevők jellemzik igazi személyiséget is. Tehát ez lenne Lovano „technikája”. Figyelem, koncentráció a partnerre, a hallgatóra – még ha kissé feszeng is az ember az ilyen nyílt, őszinte megnyilvánulásoktól.

az Egyesült Államokban feltehetően még nagyobb sikert aratott. Ezzel az erővel bevehették volna másik nagy nemzetközi kislemezsikerét, a Billy Eckstine-nal 1957-ben készített Passing Strangerst is. A jazzkedvelők szempontjából annak is megvan a maga komikumuma. Komoly panaszra azonban nincs ok. Én még nem hallottam olyan Sarah Vaughan albumot, amit ne hallgattam volna szívesen. A Finest Hour is tartalmaz néhány osztályon felüli jazz-vokált, de még több olyan számot, ahol Sarah Vaughan egyszerűen felül-emelkedik a szirupos kíséretre, a sablonos produceri koncepción és a leghetetlenebb zenei körülmények között is ékesszólóan indokolja, hogy miért illtek rendszeresen a kritikusok a „divine”, vagyis mennyei jelzővel.

Pallai Péter

Matisz László

SCOTT HAMILTON JAZZ SIGNATURES

CONCORD – KARSAY ÉS TSA.

Különös jelenség a jazz világában az amerikai tenorszaxofonos Scott Hamilton. Erőteljes mainstream zenéjével huszonevesen jelent meg a színen, a hetvenes évek közepén, amikor szinte mindenki a jazz-rock, vagy a free-jazz irányzatainak hódolt, de Hamilton mély meggyőződéssel Ben Webster és társai követőjévé szegődött. Azóta is ezen az úton jár, immár negyed évszázada. Tempós szvingeket, melodikus balladákat és bossa-novákat játszik igényes válogatásban, hozzá hasonló felfogású muzsikusok társaságában. A Jazz Signatures című lemezen partnere a kitűnő zongorista, John Bunch. A tíz kompozíció szinte kivétel nélkül jól ismert, igazi jazz-örökzöld olyan szerzőktől, mint Billy Strayhorn, Dave Brubeck, Fats Waller, Benny Carter és hasonlók. Mint Hamilton lemezei általában, úgy a maga nemében ez is tökéle-

RANDY BRECKER HANGIN' IN THE CITY – INTRODUCING RANDROID

ESC RECORDS – VARGA

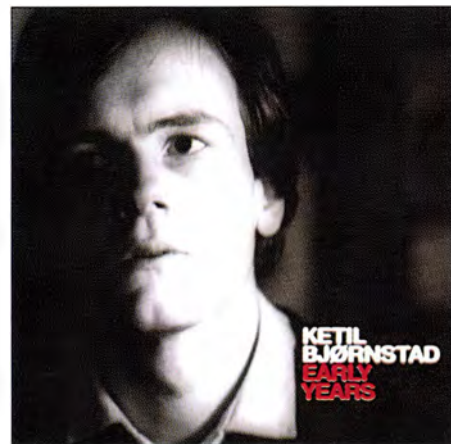
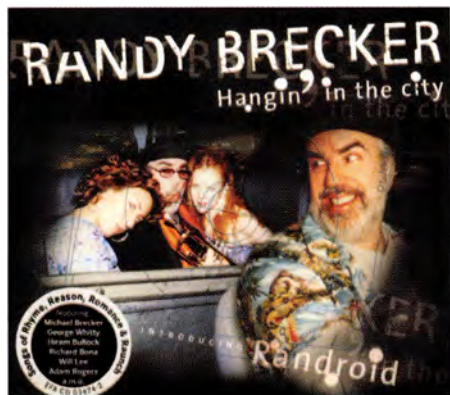
Napjainkban, midőn még sok egykori free avagy avantgarde jazzmuzsikus is közérthetőbb artikulációkban, harmóniákban és ritmusképletekben fogalmazza meg mondandóját, semmi meglepő nincs abban, hogy Randy Brecker új CD-jén igen könnyen megjósolható-kiszámítható értékek köré építi üzenetét: populáris groove-ok és szövegtemák, rap-es történetmondás vegyítése elektromos ritmusalappal és a Brecker-fivérek régebbi produkcióin már megszokott fúvóskórusokkal. Az efféle zenei világhoz tulajdonképpen jól illik az egyébként határozottan giccses borító is, mely a trombitás macho vonásait erősíti fel. Csupa-csupa olyan jel, melybe ügyesen bele van építve a biztos eladhatóság. Brecker a győzelem érdekében sok vokális darabot helyezett el a leme-

KETIL BJORNSTAD EARLY YEARS

EMÁRCY – UNIVERSAL

Hogy kicsoda Ketil Bjørnstad? Hogy nem cseng ismerősen a neve? Pedig a negyvenkilenc éves norvég zongorista már több mint harminc lemezt jelentetett meg, köztük az elsőt még 1969-ben vette fel az oslói filharmonikusokkal. A hosszas klasszikus zenei tanulmányok és a rövid komolyzenei karrier után viszont elég volt számára meghallgatni Miles Davis In a Silent Way-ét, hogy pályát módosítson, és jazzt kezdjen játszani. A 70-es években hat albumot rögzített a Philips kiadónál, többek közt Arild Andersen bőgőssel és Jon Christensen dobossal; az Early Years ezekről a már szinte beszerezhetetlen lemezekről válogat. A tizennégy darab – egytől egyig Bjørnstad szerzeményei – legtöbbször igen hasonló karakterű, ezért jól megférnek egymás mellett ezen a korai

tes, hibátlan zenei műalkotás, amelyben az első hangtól az utolsóig minden a helyén van. Hamilton tenorszaxofon interpretációja csak a legnagyobbakhoz hasonlítható. A jazzre jellemző szabadság minden muzsikus számára magánügyvé teszi, hogy valaki mely stílusirányzathoz csatlakozik, így legfeljebb különös, hogy egy rendkívüli tehetségű szaxofonos ma következetesen a negyvenes-ötvenes évek zenéjét játssza a legmagasabb színvonalon. Hamilton soundja a legmélyebb fekvéstől a legmagasabbig eszményien tiszta. Minden szólója rendkívül érzelmgazdag. Partnerei kitűnőek, a zongorista John Bunch kísérőnek, szólistának egyaránt ideális. A bőgős Dave Green, illetve a dobos Steve Brown kevés szólószerephez jut e felvételeken, de ez nem okoz hiányérzetet a hallgatónak, olyan motorjai ők az együttesnek, akik lendületesen, „egyenesen” viszik a produkciót előre. Rendkívül sok lemezét ismerem Hamiltonnak, véleményem szerint számára a kvartett formáció a legtökéletesebb. Amellett, hogy a négy ember teljes összhangban érzi a swing feszültségét, zenéjükben csak a legnagyobb művészekre jellemző nyugalom árad. **Deseő Csaba**

zen, és e dalok, meg kell mondani, deklamálás szempontjából igen változatosak. Míg az I Talk To The Trees-ben, ahol csupán szaval, vagy a rappelő-funkys, a távoli jövőből a jó öreg Brecker Brothers-időkre visszakacsintó címadó számban a trombitás-énekes érezhetően otthon érzi magát, s a refrént alkalmanként Zappa ironikus nyújtásaival ejti ki, addig például a Never Tell Her You Love Her-ben Brecker mint énekes bizonytalanodik; a dallam nyilvánvalóvá teszi, hogy ezt a számot Michael Franks-szel kellett volna elénekeltenie. Brecker a mikrofon mögött: nagy melléfogás maradt. Biztos lesznek velem együtt sokan, akikben Randroid, az idősebb Brecker fivér humoros alteregója csak könnyű, futó emléket hagy, és szívesebben idézik fel azokat a lemezeit, amelyekben hangszeres képességeit csillogtatja, akár Lakatos Tony, akár más, amerikai és európai nagyságok társaságában. Nagy művész, és ez is jól áll neki, de a trombita még jobban.

Máté J. György

„best of” gyűjteményen, ettől eltekintve felismerhető, melyik készült az évtized elején, illetve végén. Különös ismertetőjele a '73-ból és '74-ből származó számoknak, hogy kissé túltengenek bennük a Keith Jarrett hatására utaló jegyek (nagyon könnyen „beugrik” pl. a '74-es Treasure Island), míg a későbbiek, melyek közt rockosabb is előfordul, már egyénibb hangzásúak. Bjørnstad előképzettségének köszönhetően ragaszkodik a kompozícióhoz, a rögzített vázhoz, ezért a szólók némileg behatároltak. Vonzódik a sima, romantikus, sőt néha naiv dallamvezetéshez, ez utóbbi jelző azonban nem elítélő, mert nem a kifundáltság bujkál mögötte; a népdalokra jellemző őszinteség egyszerűség találkozik a zongorista lelkiületével. S hogy mi történt Bjørnstaddal a későbbiekben? A 90-es években négy lemezét adta ki az ECM lemeztársaság, melyeken többek közt Terje Rypdal gitáros, David Darling csellista és Jon Christensen kapott szerepet, de nemcsak mint muzsikus vált ismertté: eddig tizennégy regényét olvashatja a nagyrődemű.

Bércesi Barbara

**LOUIS ARMSTRONG
THE REAL 100TH
ANNIVERSARY BIRTHDAY
EDITION**

TIM RECORDS - H&H '92

30 órányi zene, plusz egy remek, részben életrajzi, részben pedig zenei elemzéseket tartalmazó Armstrong könyv egy dobozban! Louis Armstrong majd minden saját neve alatt, 1925 és 1950 között készített stúdiófelvétele. Armstrong minden idők legnagyobb jazzmuzsikusa, nélküle ma minden zene más lenne. Az itt hallható felvételek a kreativitása csúcán lévő muzsikust mutatják be nagyjából 25 és 50 esztendő között. A darabok jó kétharmada remekmű. A gyűjtemény annyiban nem teljes, hogy bár minden Armstrong stúdiófelvétel megtalálható rajta a jelzett időből, bizonyos darabok több változatban készültek el, legtöbbször énekes, és ének nélküli változatban egyaránt. Ezek az alternatív változatok sajnos hiányoznak a sorozatból. A 15 CD-tok mindegyikében két lemez van. Az egyik az ere-

deti, Armstrong által játszott történeti felvételek, a másikon pedig Kenny Baker és zenekara előadásában ugyanazok a darabok ugyanabban a változatban, csupán Armstrong énekét hallhatjuk az eredeti felvételekről. Kenny Baker angol trombitás és Armstrong-rajongó, amióta először hallotta játszani. 300 darab, 15 óra felvétel sztereóban, digitális minőségben. Anthony King, 40 esztendő tapasztalattal bíró hangszerelő készítette a transzkripciókat – jó fél év munkájával. A nyolcvanas évek végén természetesen más az életérzés, mint 40, ill. 65 esztendővel korábban, de a muzsikuskok mindent megtesznek, hogy az eredeti felvételek szellemében ugyanazokkal a szólókkal, maximális tisztelettel eljátszák ezeket a remekműveket. Heroikus vállalkozás ez, csak a legnagyobb dícséret illetheti meg Baker, King és a többi résztvevő muzsikuskok fáradozásait. Sajnos a 11. CD Kenny Baker-es változatán a West End Blues egyszerűen hiányzik, valamint az egész kiadvány nyomdai kivitelezése a vállalkozás színvonalától messze elmarad, pedig sokkal szebbet érdemelne, a CBS vagy a Verve archív összkiadásaihoz hasonlókat.

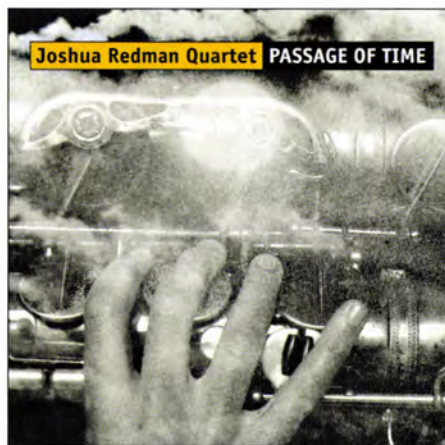
Friedrich Károly

**JOSHUA REDMAN
PASSAGE OF TIME**

WARNER

Nagy tenorosok nemcsak voltak, vannak is. Coltrane vagy Rollins nimbuszával nem lehet könnyű felvenni a versenyt, de azért van Marsalis és van Redman. Őt először úgy tíz éve láttam Jack DeJohnette zenekarában, egy koppenhágai jazzklubban. Ma napig emlegetem azt a koncertet. Aznap a zenekar másik tenorosa, az akkor még szintén teljesen ismeretlen Gary Thomas sokkal modernebbül, érthetlenebbül játszott, mint Redman, és ez a modernség akkor rendkívül imponált. Joshua Redman éppen azért nagy zenész, mert nem játszik semmi olyat, amit nem ért. Ezen a lemezen már igen bonyolult harmóniai rendszereket, skála szegmenseket bont ki, de éppolyan természetesen, mint ahogy zsíros Kansas City-beli blues glisszandókat játszik. Coltrane

nagysága, morális kikezdetlensége nem abban áll, hogy komoly munkával feljutott a csúcsra, hanem abban, hogy miután kis szerencsével feljutott, nem sajnálta a munkát, szellemi erőfeszítést, hogy eleget tegyen a követelményeknek, sőt messze meghaladja azokat. Redman folyamatos épülése hasonló kvalitást mutat. A lemez anyaga szvitszerű összefüggést sejtet (pedig a dalok nincsenek konceptuális rokonságban), pusztán azért, mert a számok között szünet helyett mindig egy szólóhangszer mutatja meg magát. A szóló mindig a következő darab előzménye, de az utolsó két dal kivételével az előző trackhez tartozik, nyilván azért, hogy a track indításakor egyből a dal szólaljon meg. Ez a folyamatosság azt az érzetet kelti, mintha a zenészek egy nekifutásra vették volna fel az albumot, még az sem lehetetlen, hogy így történt. Redman Village Vanguard-beli koncertlemezének varázslatos természetességével győzött meg nagyságáról, ezzel a lemezzel hitelem csak megerősítette.

Juhász Gábor

**MARCUS MILLER
LEGÜJABB ALBUMA
A DREYFUS JAZZ
GONDOZÁSÁBAN**

ECM NEW SERIES

**Zehetmair Quartett:
Bartók, Hartmann**

**Zehetmair, Camerata Bern:
Verklärte Nacht
(Schönberg, Veress, Bartók)**

**Schiff András:
Janáček - Recollection**

**FORGALMAZZA A MUSI CDOME
Cím: BUDAPEST XIV.
FOGARASI ÚT 5.
TEL: 273-2472**

BILL CHARLAP TRIO WRITTEN IN THE STARS

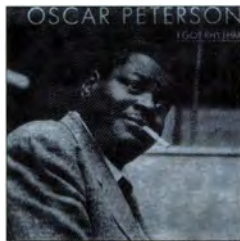
BLUE NOTE – EMI

Bill Charlap és két társa minden modernkedést mellőzve játszik. A trió úgy megszólalásában – teljesen akusztikus hangzás, bőgő mikrofonnal felvéve –, mint repertoárját tekintve a 60-as évek elejét idézi. Itt nem érezhető semmiféle forradalmár hangulat, Oscar Peterson trióját juttatja az ember eszébe. Charlap felkészült zongorista, igazi erényét mégis abban látom, hogy külsőségek nélkül, a legegyszerűbb játékkal ragad magával. Persze meglepő modulációkban is részesülünk, szellemesek a darabok feldolgozásai, de mindez természetesen, erőltettség nélkül történik. Bill két társa, Peter (bőgő) és Kenny Washington (dob – csak névrokonok), szintén ebben a szellemben muzsikál, szinte észre sem vesszük őket, egyszerűen jól, a nagy cél szolgálatában, minden hivalkodás nélkül játszanak.

F. K.

OSCAR PETERSON I GOT RHYTHM

PAST PERFECT/TIM

– HeH '92

Oscar Peterson 1945–49 közötti, még Kanadában készített 32 felvétele közül 16 hallható ezen a CD-n, 20 esztendő volt a legkorábbi felvételek idején. Lenyűgöző zongoratechnikája már itt megjelenik előttünk, csodálatos billentésével és elképesztő gyorsaságával. Peterson ezeken a felvételeken egy csiszolatlan gyémánt benyomását kelti. A darabok nagy részében fergeteges boogie woogie elemek jelennek meg. Érdemes megjegyezni, hogy két későbbi zongorista példaképe, Art Tatum és Nat King Cole hatása még nem annyira hallhatók játékaiban, inkább Teddy Wilson-elemek fedezhetők fel. Peterson a huszadik század második felének egyik legnagyobb jazz pianistája. Nem érdektelen e zseniális muzsikus legkorábbi, még a század első felében készített felvételeit megismerni.

F. K.

JOHN SCOFIELD WORKS FOR ME

VERVE – UNIVERSAL

Scofieldot sokféleképp próbálták már értékelni, azt is mondták már, hogy Hendrix futamainak és Coltrane harmóniai érzékének egyaránt birtokában van. Egy olyan robbanékony és mégis elmélyült gitáros, mint ő, nehezen kartertelhető. Társai sem nagyon: Kenny Garrett altós, Brad Mehldau zongorista, Christian McBride bőgős és Billy Higgins dobos – akiket Scofield egyszeri és visszahozhatatlan álomegyüttesének nevezett. Most már tudom, miért. (Az álomegyüttes legidősebb, leginkább példakép tagja, Billy Higgins május elején elhunyt, az ő régebbi felvételei jártak Scofield eszébe, amikor elképzeltte ezt a zenét.) Az állítólag egy próbával felvett, elsőre összejárt számok egyszerűen pazar, impozáns, elbűvölő együtt-játékot, odafigyelést, közös teremtest hoztak. Nekem jó? Dehogyan, mindenkinek, aki képes meghallani, meglátni a szépséget.

Z. K.

ESP GROUP NIGHT SOUND

BUDAPEST MUSIC
CENTER RECORDS

Zongora-bőgő-dob, egy rezes szólistával – látszatra ez az ESP felállása. De az Erdélyi Péter szintetizátoros témáit játszó zenekar ennél sokkal több: új lemezéből minden eddiginél világosabb, hogy – nevéhez híven – az érzékenyen túl is akar hatni, ahogy korábban színek, most éjszakai hang(ulat)ok, képek, felidézésével – a könnyen fogyaszthatóság határain túl nem lépve. A trió alapvetően a jazzrockból indul ki, Gőz László is ebbe a stílusba illeszkedően vezeti át harsonájának hangját a mixolid és egyéb effektet produkáló voiceprism berendezésen. Szólói azonban vissza-visszaidezik a hangszer mainstream hagyományát. A harsona hangjai derűs, lendületes, izgalmas éjszakai világot elevenítenek meg, a zenekarvezető szintetizátorainak, valamint Gyenge Lajos precíz dobolásának és Studniczky László („Zsatyi”) változatos basszusgitár-játékának segítségével. A műfajnak elismerést és népszerűséget, a rajongók minden érzékzervének pedig emlékezetes élményt adhat ez a lemez.

Z. K.

MOZDULATLAN UTAZÁS: DRESCH QUARTET

NOVEMBER MUSIC –
FONÓ RECORDS

A Dresch Quartet lemeze a harmadik abban a sorozatban, amelyet (Pallai Péter ösztönzésére) a londoni November Music adott ki a magyar etnojazz három generációjától. Szabados György illetve a Dél-alföldi Szaxofonegyüttes lemezéről már tavaly írt a Gramofon, a Mozdulatlan Utazást viszont itthoni licenckiadásban a Fonó Records tette most hozzáférhetővé. Dresch „Dudás” Mihály (Kovács Ferencsel, Szandai Mátyással és Baló Istvánnal) a csúcson van: felszínre hozza a mélyből az ő-s-tudást (W. S. szavával). A kvartett játékaiban sokan élnek át annak a katarziszt is, hogy ennek a tudásnak a felismerése milyen erkölcsi imperatívuszokkal jár. Ehhez egyébként nem kell a hallgatónak Dreschékkel közös etnikai/kulturális háttere legyen: a Downbeat májusi számában olvasható, áttörést jelentő, négycsillagos kritika szerint a szaxofonos egyenesen az ég-re tör, és az „együttes lenyűgöző összhatása mámorító cseppeket adagol”.

Z. K.

JOE JACKSON NIGHT AND DAY II.

SONY CLASSICAL

A stílusokat mindig szívesen kevergető Joe Jackson énekes-dalszerző most sem lett hűtlen önmagához, vonósnégyestől kezdve Lyle Lovettig új lemezén is rengeteg zenei hatás érvényesül, de azért ez egy rock/pop lemez, ami elsősorban a felnőtt közönségnek szól. A Grammy-díjas Jackson már többször kacérkodott a társműfajokkal (a Symphony 1-ről írt is a Gramofon), és a rockzene kereteit szétfeszítő ritmusok és akkordfellevesek, futamok itt is szép számmal hallhatóak. Talán, mert Amerikában élő angolról van szó, Jackson szövegeit és címeit ellentétpárokból alkotja, a lemez gondolatvilágát azért főleg a nagyvárosi éjszaka határozza meg. Prozádiája nem mindig tökéletes, szövegei viszont mindig ambiciózusak, úgyhogy a lemez 18-20 év alattinak tényleg nem ajánlott. Hogy magyarazzuk meg egy tinédzsernek, hogy miért érdekes például Marianne Faithful szerepeltetése a Kurt Weill-es Love Got Lost-ban?

Z. K.

BMC**Budapest Music Center Records**

www.bmcrecords.hu
info@bmcrecords.hu

Keresse a kiadó állványait az alábbi helyeken:

Antikvár Könyvesbolt
9700 Szombathely, Fő tér 35.

BMC-lemezbolt
1093 Bp. Lónyay u. 41.
(http://cdshop.bmc.hu)

CD Bár
1108 Bp. Krúdy Gyula u. 6

CD Bár – Buda
1027 Bp. Vitéz u. 9.

Célpont üzletház – Violin zeneshop
8800 Nagykanizsa, Zrínyi M. u. 15.

Diamond Records & Movie Star – Mammút
1026 Bp. Lövház u. 2-6.

Fotex Records – Virgin Megastore
1138 Bp. Váci út 178. (Duna Plaza)

Fotex Records – 1. számú bolt
1052 Bp. Szervita tér 2.

Fotex Records – 2. számú bolt
6720 Szeged, Kelemen u. 8.

Fotex Records – 8. számú bolt
4025 Debrecen, Piac u. 23.

Írók Boltja
1061 Bp. Andrásy út 45.

Líra és Lant Rt. – Kodály Zoltán Zeneműbolt
1053 Bp. Múzeum krt. 21.

Líra és Lant Rt. – Rózsavölgyi Zeneműbolt
1052 Bp. Szervita tér 5.

MCD Amadeus Zene Szalon
1051 Bp. Szende Pál u. 1.

MCD Campona Zeneáruház
1222 Bp. Nagytétényi u. 35-37.

MCD Zeneáruház
1066 Bp. Jókai u. 40.

MCD Zene Szalon
1051 Bp. Vörösmarty tér 1.

Művész Mozi
1066 Bp. Teréz krt. 30.

Ticket Express – Központi Jegyiroda
1061 Bp. Andrásy út 18.

Unicus Antikvárium
9400 Sopron, Szt. György u. 14.

Új Színház
1061 Bp. Paulay Ede u. 35.

Vince Kiadó
Műcsarnok Könyvesbolt
1146 Bp. Dózsa György út 37.

Violin 2000
1094 Bp. Ferenc krt. 19-21.

Violin – Westend
Bp. Westend City Center

Zeneakadémia
1061 Bp. Liszt Ferenc tér 8.

A BMC Records újdonságai:

BMC CD 050
ESP GROUP – Night Sounds
Előadók:

Göz László – harsona, Erdélyi Péter – billentyűs hangszerek
Studniczy László „Zsati” – basszusgitár, Gyenge Lajos – dob
„Előző lemezeikhez viszonyítva kiforrottabb, letisztultabb lett a szerzemények stílusa, arculata (...) A dzsessz-rockos alapokban könnyen nyomon követhető a Weather Report és az izlandi Mezzoforte hatása; még akkor is, ha ezek a párhuzamok sohasem túl közvetlenek.” (Retkes Attila – Magyar Hírlap)

BMC CD 051
TRIO YENGBARJAN – Tango Passion
Előadók:

David Yengibarjan – harmonika, Juhász Gábor – gitár,
Barcza Horváth József – nagybőgő
Ezen az albumon kilenc darabot játszik a David Yengibarjan trió: öt saját szerzeményt, három Piazzollát és egy örmény népdalfeldolgozást. Hogy melyik melyik, nem biztos, hogy kitűnik a hallgatónak, de ez éppen így van jól. Azonos hőfokon, azonos érzékenységgel nyílik meg a „tangó szenvedélye”!

BMC CD 009
LISZT FERENC – Prometheus; Mazeppa; Tasso, lamento e trionfo, Les Preludes
Előadó: A Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar
Zeneigényel: Hamar Zsolt

„...a ritkán hallható Prometheus valóban impresszív olvasata... Hamar a kotta imponzáns értelmezését nyújtja, melyben Liszt jellembrázolása az ellenszegülő Prometheusról nyomatékos és szenvedélyes, ugyanakkor igen kifejező a lírai részletekben és a véghez kő-zeledvén elismerésre méltó feloldást ad a nagy fűga befejezésével.” (Haller – American Record Guide)

BMC CD 054
J. S. BACH – Musikalisches Opfer, Viola di gamba sonáta (g-moll), V. csellószvit, a-moll partita
Előadók:
Vázsonyi János – szaxofon, Váci Dániel – szaxofon
Csillagh Katalin – zongora
„A források egyre közelebb kerülnek egymáshoz, ahogy az idő halad (...) Csak egyetlen egy van, akiből mindig újra lehet meríteni – Johann Sebastian Bach!” (Robert Schumann)
„...Egy pillanatra elrugaszkodván Bach eredeti hangjaitól”...

Zeneakadémia

Régi adósságát törlesztette a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, amikor pár hónapja megújította régi, meglehetősen idejétmúlt weboldalát. Bár a www.liszt.hu címen elérhető honlap még most sem teljes, azt bátran kijelenthetjük: az ország első számú zenei intézményének már nincs szégyenkeznivalója az internetes megjelenéséről.

Méltóságteljes, olivazöld tónusú nyitólap, a Nagyterem orgonájának részletével és kézírás utánzó címfelirattal – a Zeneakadémia honlapjának minden porcikája érezhetően az időtlen értékeket, a tavaly már 125 éves fennállását ünneplő intézmény tradícióját sugározza. A kétnyelvűre tervezett honlapból egyelőre csupán az angol nyelvű oldalak elérhetőek. Az első menüpont

alatt a rektor, Falvai Sándor zongoraművész üdvözlő szövegét, a „History of the School”-ra kattintva az igen kimerítő és részletes történeti visszatekintést olvashatjuk el. Igen örömdetes és elismerésre méltó, hogy mind ezek, mind a többi angol nyelvű oldal nem csupán mentes a bosszantó nyelvi és helyesírási hibáktól, hanem kifejezetten „veretesen” megfogalmazott szövegnek tűnik. Az épület történetéről egyelőre még angolul sem tudhatunk meg

semmit (az oldal fejlesztés alatt áll), a tanszakok és a tanárok listája viszont egy logikus és áttekinthető táblázatban kapott helyet – apró kifogásként csupán a tanszakvezetők megjelölésének hiányát lehetne felémlelni. Sajnos a szervezeti egységeket bemutató oldalak közül csupán a nemzetközi kapcsolatok osztályának rovata nem üres – ezért, a leendő külföldi hallgatókat valószínűleg legjobban érdeklő oldalért viszont piros pont jár: részletes információkat kaphatunk mind a jelentkezés általános feltételeiről, mind pedig az egyes szakok felvételi vizsgakövetelményeiről. Valószínűleg sokak számára érdekes és hasznos az utolsó menüpont is, ahol a Zeneakadémia könyvtárának elektronikus katalógusában böngészhetünk – bár a kezelőfelület nem a legbarátságosabb, az adattömeg nagysága valószínűleg bőségesen kárpótolja majd az idelátogatókat. Ami ellenben nem a legszerencsésebb: látogatói e-mail küldése csupán a főoldalról, egy alig észrevehető linkről kiindulva lehetséges, az is a kutis@elender.hu címre mutat...

Zenebiznisz, webbiznisz

Üzlet az üzlet – tartja a mondás. A piac törvényei bizony

nem ismernek kivételt, s az üzleti racionalitások előbb-utóbb

kíméletlenül pálcát törnek minden szép terv felett. Norman Lebrecht

ittthon is óriási sikert aratott könyve óta már a naiv hazai zenerajongó

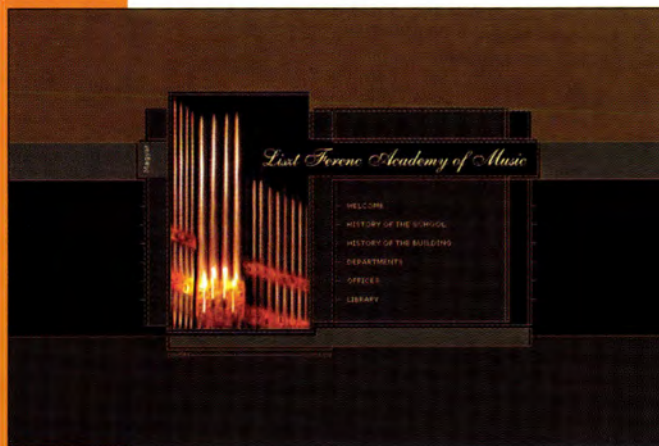
is tisztában lehet azzal: a CD-lemez, a hangverseny, sőt a művész

az ezredfordulón ugyanolyan „eladandó” árucikk, mint a mosópor

– érte ezalatt elsősorban azt, hogy piaci érvényesülését hasonló

marketing- és kereskedelmi mechanizmusok hivatottak elősegíteni,

mint ez utóbbiak esetében.

Az internetes cégek ugyanakkor az első években mintha fittyet hánytak volna a modern kapitalizmus megingathatatlan hitt játékszabályaira. Az új média születése körül bábáskodók lelkesedésénél csak az új gazdaság fellendülésével meggazdagodott befektetők nagyvonalúsága volt nagyobb. Azután jött a feketeleves. Az amerikai elektronikus tőzsde, a NASDAQ tavaly áprilisi tetőpontjáról egy röpké év alatt több, mint 60 százalékot zuhant: az internetlufi kipukkadása óvatos becslések szerint is mintegy 5-6 ezer milliárd dollárnyi tőke „elillanását” okozta. Az eredmény: ezekben a hetekben-hónapokban a sok lábbon álló multinacionális óriásoktól kezdve a kis hazai médiavállalkozásokig mindenki újra kényszerül gondolni középtávú stratégiáját – vagy, némileg prózaiban szólva: a túlélésért küzd.

A zenei területen tevékenykedő internetes cégek esetében azonban már korántsem ilyen egyértelmű a helyzet. Miközben a lemezipar Góliátjainak szemében már régóta vörös posztónak számító Napster egyre-másra kapta a pereket a nyakába, február végén a Bertelsmann-konzern hirtelen

a zeneцерелgető rendszer mellé állt, és megdöbbentő ajánlatot tett a többi kiadónak. Öt év alatt egymilliárd dollár kifizetését ígerte a jogtulajdonosoknak akkor, ha felhagynak a pereskedéssel. „A Napster csodálatos közösségének együtt kell maradnia” – nyilatkozta az ajánlat megtelevor a Napster elnöke, ám többen éltek a gyanúperrel, hogy filantróp érzelmek helyett valószínűleg inkább üzleti megfontolások álltak a – valóban fantasztikus összegű – ajánlat háttérében. Egy olyan internetes közösség ugyanis, mint a Napster több mint 60 milliósra becsült felhasználói bázisa, valóságos kincseshánya a lemezóriások számára. Legfőképpen

azért, mert minden hangzatos szöveg ellenére pontosan tudják, hogy – tetszik, nem tetszik – pár év múlva a Napsterhez hasonló, legális, ám természetesen fizetős szolgáltatások lesznek a zenekereskedelem legfontosabb csatornái. A fúziók és felvásárlások korát éljük. Elég csak kinyitni egy tetszőleges gazdasági újságot: AOL-Time Warner, Universal-Vivendi – lassan nem tekinthető komoly zenekiadónak, akinek ne lenne meg a stratégiai partnere az IT-szektorban. Nem kétséges: a nagy kiadók, akiknek termékeit – a hagyományos hanghordozókat – egyre jobban fenyegeti az internet-alapú zenei formátumok rohamos elterjedése, az IT-szektor átmeneti megingása és tőkehiánya révén most némi levegőhöz juthatnak. A kérdés most az: elég lesz-e számukra ez az időszak ahhoz, hogy felgyorsítsák azt a belső folyamatot, amelynek eredményeképpen már nem tűzfel-vassal üldözendő mumus lesz az online zenehallgatás, hanem a művész-kiadó-hallgató háromszög kölcsönös melegegedésére működő – és tisztos profitot hozó – szolgáltatás.

Zsoldos Dávid

Banchieri Énekegyüttes

Aki azt gondolja, hogy a magas színvonalú honlap csak jól menő fővárosi együttes sok pénzért elkészített weboldala lehet, az nyugodtan üsse be böngészője címsorába a www.banchieri.hu címet és tássa el a száját: a nyíregyházi Banchieri Énekegyüttes honlapja nemcsak jól átgondolt felépítésű, tetszetős és tartalomgazdag, hanem egyszersmind teljes egészében „házi készítésű” is.

A Banchieri Énekegyüttes mintegy öt-hat évvel ezelőtt afféle magyar King's Singersként vált ismertté a hazai koncertterekben. Az együttesnek volt kitűl tanulnia: mesterük – s egyben vezetőjük édesapja – az a Szabó Dénes volt, aki a Cantemus Gyermekkórus és a Pro Musica Leánykar vezetőjeként már minden létező versenygyőzelmet és díjat begyűjtött tanítványival. A hat fiú által alapított együttesből tavaly ketten – köztük az egészen kivételes hangú kontratenor, Nagyváti Zsolt – kiváltak, helyükre két szoprán érkezett. Banchieriék honlapja éppoly gazdag, mint a repertoárjuk: letölthető zenék (mp3-as formátumban), tetszetős letölthető sajtóanyag, akár nyomdai minőségű képpel együtt, részletes diszkográfia lemezrendelési lehetőséggel – a kimerítő felsorolás helyett inkább ki-ké nézze meg az oldalt, érdemes. A koncertnaplót két okból is jó érzéssel böngészi át az ember: egyrészt látszik rajta, hogy a hazai gyakorlattal ellentétben nem féltve frissül az oldal, másrészt kiderül belőle, hogy az együttes bővebben van a fellépéseknek: a nyári hónapokban gyakorlatilag végig turnézni fog Ausztriában, Szlovéniában, Japánban, Belgiumban és Németországban. Banchieriék honlapját azokkal a jelzőkkel lehetne legjobban jellemezni, amelyekkel előadásaikat már oly sokan illették: szellemes és virtuóz.

Budapest Music Center

Bár az ember nap mint nap szembesülni kényyszerül azzal, hogy ma idehaza az internet sok ember számára még mindig új – sőt, idegenül új – médiumnak számít, a Budapest Music Center honlapját böngészve rá kellett döbbenjek: a BMC-oldal sokéves fennállása magyar viszonylatban már-már „történelmi” léptékű múltnak számít – persze szigorúan internetes mértékkel mérve.

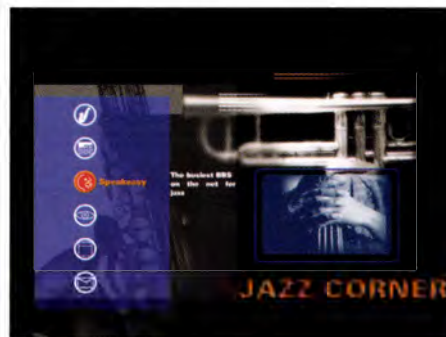

Nem vitás, ha majd valaki pár évtized múlva a magyar internetes zenei oldalak történetét választja – mondjuk készülő szakdolgozatának – témájául, valószínűleg a www.bmc.hu címen található BMC-honlap elindításánál kellene felvennie a történet fonalát. A Gőz László által vezetett kiadó csapata még jóval a hazai „internet-boom” előtt vágott bele a honlapkészítésbe, akkor, amikor a manapság annyira közkedvelt vizuális honlaptervező szoftvereknek – amelyekkel egy pár óras ismerkedést követően szinte bárki összedobhat egy egyszerűbb oldalt – még az első generációjából szedegették ki a fejlesztők a szarvashibákat... Klasszikus zenei adatbázisok, egyfajta információs centrum kiépítése: a BMC vállalása grandiózusnak és impozánsnak tűnt akkor – és valljuk be, ma is az. Kívált ha belegondolunk, hogy míg a BMC Records és kiadványainak internetes bemutatása még indokolható a lemezkiadó marketing-erőfeszítéseivel, a „közszolgálati” tartalom – pl. az előadók és művek adatbázisa – csupán a készítő személyes elkötelezettségét dicséri. A BMC-n található a Dauner Nagy István és Tóth Péter szerkesztette Café Momus internetes komolyzenei magazin is, amely 1998 őszi alapításával szintén jóval megelőzte korát.

A honlap nemrégiben új – és igen tetszetős – címdalt kapott, amelyről háromfelé is tovább vezetett utunk: a régi BMC-oldalra (Info Center), ahol az adatbázisokhoz férhetünk hozzá, a CD-boltba, ahol mintegy 5000 lemez közül válogathatunk és rendelhetjük meg utánvéttel a nekünk tetszőket, valamint a BMC legújabb fejlesztéséhez, a kiadó bemutatkozó oldalára. Ez utóbbi statikus HTML és dinamikus Flash-változatban egyaránt elérhető, s aki még nem barátkozott volna meg ezzel a viszonylag fiatal technikával, annak ezúttal szívből ajánlom a Flash-es verziót. Az oldal fejlesztői a magyar internet egyik legjobban eltalált Flash-megoldásával hálálták meg türelmünket – igazán megéri azt a néhány plusz másodpercet, amelybe az oldal letöltése kerül. **Zs. D.**

Jazzsarok a hálón

Amikor tavaly ősszel felhívtak Nagykanizsáról, hogy jön Bobby Watson, és ugye ismerem, és mondjak valamit róla, mondtam, hogy hiszen játszott Art Blakey-vel, a Mingus Epitaph-lemezen, és Lester Bowie-val a Bill Cosby által összehozott együttesben. De szólólemezzeit nem ismerem, pedig biztos sok van. Watson egyike azon amerikai sztároknak, akiről a weben sok helyen található adat, de igazi „otthonra” a Jazz Corner-nél lelt. Az AudioWorks Group által üzemeltetett weboldal nagyon tartalmaz, legfontosabb része, amely a Bobby Watson-lemezek egész tárházát is tartalmazza, természetesen behallgatható formában, az az egyes jazz-művészek saját honlapja, amely a főoldal szaxofon-ikonjára nyílik.

A jazznapta is óriási adathalmazt gyűjtött össze, a hozzánk közelebb eső helyek közül is, hiszen szép számmal található európai koncertadatok is. Kiválasztottam például a legközelebbi hétvégét Olaszországban, mire Genova, Milano, Bologna, Róma és kisebb városok kínálata tárult elém, mindegyik pontos címmel, webhellyel és e-mail-címmel. Az egész weboldal nagyon ízléses, nem hivalkodó, de elég dinamikus ahhoz, hogy küllemében is felvegye a versenyt a hasonló oldalakal. A stílusosságra jellemző, hogy a „beszélgetőszoba” neve Speakeasy, vagyis az alkoholtilalom idején suttogóra fogott, többnyire jazzklubként is működő illegális kocsmá nevével. Az újabb csevegőtémák közül érdekes lehet, a „Meghalt-e a jazz?”, a „Kérdezd meg a muzsikust!”, és külön rovata van a levelezők lemezkritikáinak, a fesztiváloknak és a linkgyűjteménynek is. Kedvencem a boríték-ikonra nyíló hírlevél, amelynek utolsó száma beszélgetést közöl Avishai Cohennel, megemlékezik Billy Higginsről, és beszél a Smithsonian intézetben tervezett Miles Davis szemináriumról. Viszonylag teljes képet kaphat tehát a jazz jelenéről és derékhadának tevékenységéről a www.jazzcorner.com látogatója.

Z.K.

NEMZETI FILHARMONIKUSOK

Zeneigazgató: Kocsis Zoltán

FERENCSEK - BÉRLET

2001-2002.

Szeptember 23. Vasárnap

Berlioz: Faust elkárhozása, Op. 24.

Vezényel: **KOCSIS ZOLTÁN**

Október 8. Hétfő

Debussy: Images (oubliées)
(M. Ravel és Kocsis Z. átdolgozásai)
Bartók: Kossuth

Richard Strauss: Imigyen szóla Zarathustra, Op. 30.

Vezényel: **HAMAR ZSOLT**

November 22. Csütörtök

Verdi: Pütkösdi királyság - opera (koncertszerű előadás)

Vezényel: **PÁL TAMÁS**

December 23. Vasárnap

Wagner: Előjáték és Izolda szerelmi halála
a Trisztán és Izolda operából
Richard Strauss: Négy utolsó ének
Schönberg: Pelléas és Melisande, Op. 5.

Közreműködik:

Marton Éva - ének

Vezényel: **KOCSIS ZOLTÁN**

Január 18. Péntek

Hacsaturján: Gajane
Hacsaturján: Fuvolaverseny
Richard Strauss: Oboaverseny
Richard Strauss: Till Eulenspiegel vidám csinyjei

Vezényel: **HAMAR ZSOLT**

Február 20. Szerda

Roussel: Le poème de la forêt, Op. 7.
Ravel: Zongoraverseny bal kézre
Dukas: La Péri

Közreműködik:

Oleg Maisenberg - zongora

Vezényel: **THEODOR GUSCHLBAUER**

KLEMPERER - BÉRLET

2001 - 2002.

Szeptember 30. Vasárnap

Verdi: Luisa Miller - opera (koncertszerű előadás)

Vezényel: **KOCSÁR BALÁZS**

November 11. Vasárnap

Haydn: 95. szimfónia (c-moll)
Chopin: f-moll zongoraverseny, Op. 21.
Mozart: Jupiter szimfónia (C-dúr), K 551

Közreműködik:

Ingrid Fliter - zongora

Vezényel: **KOCSIS ZOLTÁN**

November 26. Hétfő

Richard Strauss: Macbeth, Op. 23.
Brahms: D-dúr hegedűverseny, Op. 77.
Rachmaninov: I. szimfónia, Op. 13.

Közreműködik:

Leonidas Kavakos - hegedű

Vezényel: **KOCSIS ZOLTÁN**

Január 9. Szerda

Dvořák: Requiem

Vezényel: **FÜRST JÁNOS**

Február 8. Péntek

Berg: Három zenekari darab
Bruckner: IX. szimfónia

Vezényel: **KOVÁCS JÁNOS**

Március 6. Szerda

Weber: Oberon - nyitány
Beethoven: Hármasszertű (C-dúr), Op. 56.
Brahms: III. szimfónia

Vezényel: **HAMAR ZSOLT**

A műsor- és szereplőváltoztatás jogát fenntartjuk.
Bérletek válthatók 4.900 Ft, 6.500 Ft, 8.000 Ft, 9.100 Ft-os áron az ismert jegyirodákban.

Az intézmény fenntartója a

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

ÉVSZÁZADOK TÁVOLÁBÓL

A NEMZETI FILHARMONIKUS ZENEKAR ESTJE
A ZENEAKADÉMIÁN – 2001. MÁJUS 9.

Csaknem egy teljes évszázad választja el egymástól a két alkotást, amely elsőként és harmadikként megszólalt a Nemzeti Filharmonikusok egyik utóbbi koncertjén, mi hallgatók pedig csaknem egy másik századnyi időre vagyunk a „legfiatalabb” műtől. Május 9-én este Beethoven D-dúr hegedűversenyét és Debussy A tenger című szimfonikus költeményét játszották a Zeneakadémián, a két szám között egy szinte kortárs kompozíció hangzott el: az Ariettes oubliées – Elfelejtett arietták című zongorakíséretes Debussy-ciklus zenekari változatát ugyanis Kocsis Zoltán átiratában mutatták be.

Beethoven D-dúr hegedűversenyét a bérletfüzet Pamela Frankkel ígérte, majd Joshua Bell fellépett került szoba, végül a harmadik verzió, a májusi Koncert Kalendárium jóslata vált valóra: rövid konferálás után Benjamin Schmid, egy fiatalnak látszó német hegedűs állt pódiumra. Az bizony előfordulhat, hogy kavics helyett a partner részéről tévedés, lenézés, és még ki tudja mi zökkenti meg a gépezetet. (Értésülésünk szerint Bellt a menedzsere ugyanarra az estére máshova is „kiközvetítette”.) Ennek konzekvenciáiról azonban illendő lenne már a kezdés előtt tudósítani a nagyérdeműt. Jó lett volna többet tudni Schmidről, bár a közönség lelkesen köszöntötte a látha-

tóan megilletődött művészt, sőt végül szerény ráadást is kieszközölt.

A Nagyterem mennyezetén egyebek közt ez a két felirat is díszel: Fantázia, Szépség. Schmid játéka szépnek volt mondható, a hallgatóság nyilván a német precizitással aprólékosan kidolgozott előadást jutalmazta. Néhány kisebb, jelentéktelen szeplő ugyan tarkította Schmid technikai megvalósításra irányuló igyekezetét. Meglehet, e koncentráció a magyarázata, hogy minden fantázia és személyesség nélkül szóltatta meg ezt a különös remekművet. A D-dúr hegedűkoncert csak a XIX. század közepén érte el méltó közönség-visszhangját, amikor Joachim Józsefnek sikerült fölmutatnia azt az érzelmekre mélyen ható gyönyörűséget, ami Beethoven szívdobbanásszerűen lüktető muzsikájának lényege. A szólóhangszer és a zenekar viszonya is más, mint általában a versenyművekben, inkább gondolatoként összefonódó párbeszéd, semmint afféle kérdezz-felelek. Kocsis eléggé nem méltányolható összművészeti elkötelezettsége gondoskodott a következő szám, Debussy Ariettes Oubliées című ciklusának párbeszéd jellegéről is: a tételek között Gálffi László színművész olvasta föl Verlaine hat versét. Kocsis személyes elkötelezettsége a Debussy-oeuvre megismertetése, rejtett szépségeinek fel-

tárása. Az általa készített zenekari átirat pontosan tükrözi a fiatal Debussy zenei ízlését. A dalokat a még főiskolás Hajnóczy Júlia énekelte, aki egyre otthonosabb Debussy világában, hiszen máskor, más Kocsis szervezte és szerkesztette programokban is közreműködött. Fontos, hogy Debussy alkotói teljesítményének mindegyik szegmensével időről időre találkozhassunk. A tenger a már érett impresszionista zeneszerzőt állítja a közönség elé. A hangzás dús, a színek fényesen ragyogóak és a Nemzeti Filharmonikusok számára most már nem próbatétel, hogy a vonósok finoman és érzékletesen, a fa- és rézfúvók dísztingváltan, együtt árnyalatokban gazdagon szóljanak. A tenger méltó befejezése volt a szépség és fantázia diskurzusának.

Albert Mária

GYÓGYSZERIPAR ÉS KULTÚRA

A Glaxo Wellcome és a SmithKline Beecham egyesülésével a közelmúltban létrejött a GlaxoSmithKline, amely a világ egyik piacvezető gyógyszeripari vállalata. A több mint százezer alkalmazottat foglalkoztató, angliai székhelyű cég magyarországi képviselőének arculatában, marketingpolitikájában meghatározó szerepet tölt be a kultúra támogatása. Sine Morbo címmel, negyedévente kulturális magazint jelentetnek meg az orvostársadalom számára, és évek óta támogatják a Forrás-estek zeneakadémiai hangversenysorozatát.

A GlaxoSmithKline a világ egyik vezető gyógyszeripari vállalata: a becslések szerint 6,9 százalékos piaci részesedésével világviszonylatban is iparágvezetőnek számít. Tevékenységében meghatározó a kutatás és fejlesztés, amely a genetikai kutatásokra és más modern technológiákra egyaránt kiterjed. A GlaxoSmithKline magyarországi leányvállalatánál több mint kétszázán dolgoznak, összesített forgalma 2000-ben mintegy 14 milliárd forint volt.

„Az arculat kialakításában a GlaxoSmithKline egyes leányvállalatai helyi szinten nagy önállóságot élveznek” – mondja Leitner György vezérigazgató. „Van persze globális kihívások, s ezek egy gyógyszeripari vállalatnál elsősorban az egészségügy területén jelentkeznek. Az úgynevezett social marketing

eszköztárába ugyanakkor az egészségügyön kívüli célok is beletartozhatnak, s ezeket, mindenekelőtt a kultúra támogatását kiemelten fontosnak tartjuk. A világhírű karmester, Sir Thomas Beecham a vállalat egyik alapítójának unokája volt, s talán ez is jelzi, a művészetek pártolása globális szinten sem áll távol a GlaxoSmithKline filozófiájától.” Leitner György úgy véli, az orvostársadalomnak a művészetek iránti fogékonysága, elkötelezettsége régóta közismert, s Magyarországon is nagyon sok orvos érdeklődik a kultúra, elsősorban a festészet és a zene iránt. „Fontos, hogy a szakmával ne csak a továbbképzéseken vagy egy-egy új gyógyszer bevezetésekor kerüljünk közvetlen kapcsolatba, hanem másfajta találkozási pontjaink is legyenek” – mondja a vezérigazgató.

A GlaxoSmithKline – illetve jogelőde, a SmithKline Beecham – ötödik éve adja ki a Sine Morbo című folyóiratot, amely alcíme szerint az orvostársadalom évszakonként megjelenő kulturális magazinja. Az alkalmanként orvosnovellákat is közlő periodika folyamatos tájékoztatást ad a kulturális élet történéseiről az orvostársadalom számára, amelynek tagjaihoz az igényes kivitellű folyóirat ingyenesen jut el. „Jóval több ez részünkről, mint szponzoráció – meséli Leitner György –, hiszen alkotó jelleggel is igyekszünk részt venni a lapkészítés folyamatában. Ma már elmondható, hogy a Sine Morbóban való publikálásnak egyértelmű presztízse van: szerzőgárdája kiváló írókból, újságírókból tevődik össze.”

A vállalatot régi kapcsolat fűzi a Forrás Kamara-zenei Műhelyhez, illetve a Jakobi Koncert Kft. által szervezett Forrás-estek hangversenysorozathoz is. „Kimagasló tehetségű, fiatal muzsikusok nagyszerű kezdeményezése ez, melyet támogatásra méltónak éreztünk” – mondja Leitner György. „A zeneakadémiai Forrás-estek maradandó élményt nyújtanak partnereinknek és nekünk is.”

(X)

SÓLYOM-NAGY MÁTÉ

A ZENEAKADÉMIA ÉNEK SZAKOS
HALLGATÓJA

Gramofon: Ön alaptónusában szépen csengő, jól képezhető énekhanggal s megfelelő muzikalitással felvértezve érkezett az Akadémiára. És olyan családi háttérrel, ami a sors külön ajándéka...

S-N. M.: Hadd kezdjem azzal, hogy van egy fiú ikertestvérem, aki számítástechnikus lett, és igazából nem is érdeklődik a klasszikus zene iránt. Nekem viszont ugyanebben a családban egyértelmű, hogy hivatásomnak a zenét választom. Sokan mondják, „könnyű neked, édesapád híres operaénekes, anyukád zongoraművész...”. Ezekre azt szoktam válaszolni: kétségtelenül van ennek előnye, de amikor énekelni kell, csak magamra támaszkodhatok...

G: ...ráadásul akár nyomaszthatja is Sólyom-Nagy Sándor apai példája, hiszen művészetével ő igencsak magasra helyezte a mércét.

S-N. M.: Alig hét-nyolc éves lehettem, amikor édesapám énekelte Mahler Kindertotenlieder dalciklusát, így heteken át hallgathattam gyakorlás közben. Ekkor kezdtem megtanulni – még igazából csak tudatom mélyén –, hogyan kell a gyakorlás során egyre árnyaltabban megszólaltatni egy zeneművet. Nem tagadom, nekem házhoz jött a másoknak nehezen megszerezhető ismeret.

G: Korán kezdett „ráhangolódni” a zenére, de vajon mikor derült ki, hogy van érzéke annak műveléséhez, és hogy az édesapja által próbált darabok kifejezett örömet jelentenek önnek?

S-N. M.: Alig hat évesen odaálltam anyukám elé, hogy márpedig azon nyomban zongorázni akarok tanulni. Felvételiztem is a zeneiskolába, ám két és fél év elteltével meguntam. Később felvettek a piaristákhoz. '92 végén édesapám egy betegség folytán fél éven át se beszélni, se énekelni nem tudott. Akkor jött az ötlet, hogy karácsonyra meglepem: énekelek neki néhány dalt. Anyukámmal gyakoroltunk, amikor ő nem volt otthon. Nagyon meghatódott, amikor Szenteste előálltam, és felmerült, hogy akár még lehet is ebből valami, el kellene mennem felvételizni a konzervatóriumba. Fekete Mária tanárnőt ismerem, meghallgatott, és ezzel meg is pecsételődött a sorsom.

G: Otthagytá a konzervatórium kedvéért a piaristákat?

S-N. M.: Délelőtt, vagyis reggel 8-tól 2-ig végeztem a gimnáziumot, és délután mentem a konziba. Mi tagadás, eléggé „húzó” volt. Három évet végeztem ott, majd '97-ben jelentkeztem a Zeneakadémiára.

G: És elsőre fel is vették. Vajon mivel „énekelte be” magát a főiskolára?

S-N. M.: Megvolt bennem a kíváncsiság a zenei ritkaságok iránt. Thomas Hamletjének Bordialát énekeltem. Találtam egy francia nyelvű kottát, és magam írtam rá a magyar szöveget. De mellette énekeltem Kodályt és Csajkovszkijt is. **G:** Andor Éva tanárnőhöz osztották be. Az nem merült fel, hogy az időközben egyetemmel lett Akadémián oktató édesapjánál képezze magát?

S-N. M.: Talán furcsa lett volna. Nem merült fel egyikünkben sem. Számomra az volt a tragédia, hogy a felvételnél még jelen volt Bende Zsolt tanár úr, aki kedvesen biztatott, de amint elkezdődött a tanév, nem sokra rá meghalt. Magas „karcsú” bariton volt ő is, és épp a hasonló hangfaj okán sokat tanulhattam volna tőle. De nem panaszkodom, mert negyedik évemet töltöttem Andor Éva tanárnőnél a legnagyobb harmóniában.

G: Ő alakítja az ön folyamatosan bővülő repertoárját, netán édesapja, vagy ebben kizárólag egymaga dönt?

S-N. M.: Ezt magam alakítom. Meggyőződésem, hogy nem azokat a műveket kell tanulnom, amelyeket előbb-utóbb majd énekelhetek, hanem amit most tudok énekelni. Nem szabad elébe mennem a dolgoknak. Igyekszem ehhez a vezérelvhez tartani magam, erőmet meghaladó szerepekbe, úgy érzem, nem vágtam bele soha. Papagenóval kezdtem, amely bariton „alapszerep”. Zeneakadémistákkal adtuk elő a Mozart-operát a gödöllői művelődési házban.

Később énekeltem Masettót, a Così Guglielmóját, Belcorét a Szerelmi bájtalból, most pedig Don Giovanni szólamát tanulgom. Egy koncerten már alkalmam volt szinte az egész szerepet elénekelni. Persze tudom, hogy a színpadi előadásra még várnom kell, mert – mint minden szerep – Don Giovanni is erősen korfüggő, egy 24 éves fiatalember aligha jelenítheti meg élethűen.

G: A pesti Operában fellépett már?

S-N. M.: Eddig még nem. Persze, ha kopogtatnék! Mert, úgy veszem észre, hogy akik jelentkeznek, azoknak talán könnyebben sikerül. De az ilyesmi távol áll tőlem. Még soha nem lobbiztam szerepért. Kívéve a versenyeket, azokat én válogattam.

G: Akkor beszéljünk ezekről, végül is önnek mind-egyik sikert hozott...

S-N. M.: Az 1996-os budapesti dalversenyen és a szolnoki Ádám Jenő énekversenyen is második lettem, ezt követően '99 őszén a Barihoz közel fekvő Altamura város Mercadante énekversenyén pedig harmadik. Mi tagadás, belejöttem, és tavaly tavasszal a szlovákiai Trnaván (Nagyszombat) rendezett nemzetközi versenyen is elindultam, ahol sikerült egy második díjat szereznem. Végül tavaly ősszel, a Karlovy Vary-i Dvořák énekverseny következett, ahonnan ismét nem jöttem haza üres kézzel, két harmadik díjat ítélt nekem a junior, illetve a dal kategóriában. Ez utóbbi verseny viszont igazalmasan alakult számomra.

G: Beavatna?

S-N. M.: A német nyelvre lefordított versenyprogramban nem szerepelt, hogy a dalkategóriának van egy külön, úgynevezett döntő fordulója, ahol

húszperces műsorról kell szerepelni. Amikor bekerültem a legjobbak közé vasárnap este, közölték velem, hogy akkor holnap... Hiába érveltem, hogy nem olvastam erről. Mit tehettem, hazatelefonáltam ugyancsak az Akadémián tanuló kedvesemnek, Herczenik Annának, aki hétfőn reggel az egyetem könyvtárából kivette a kottákat, lefénymásolta, majd elfaxolta nekem Csehországba. Ahogy megkaptam délután, gyorsan átpróbáltam a kísérőként velem lévő éde anyámmal, és már indulhattam is a döntőre. A négy Kodály-, két Schubert-, egy Dvořák-dal végül sikert hozott.

G: Még így hallgatva is szinte beleborsózik az ember háta. Nem izgult?

S-N. M.: Ha volt is bennem feszültség, át tudtam formálni pozitív energiává. A koncertpódiumon élvezem, ha kommunikálhatok a zsűritagokkal, a publikummal, igyekszem felszabadultan, oldottan énekelni. Megpróbálok érettségként viselkedni, „eladni” magam. A versenyeket erőpróbáknak tekintem, ahol fel tudom mérni, hol tartok, és miben kell előbbre lépnem. Bár örülök a díjaknak, ha nem nyerek, akkor sem ugrom a Dunába elkeseredésemben.

G: Találkozott impresszáriókkal, akik tovább egyengethetnék pályáját?

S-N. M.: Volt, aki odaadta a névjegykártyáját, mondván, keressem meg. Úgy gondolom, előbb be kell fejezmem a tanulmányaimat. Jövő májusban végzek. Andor Éva tanárnő minden órán elmondja, hogy idő, idő, türelem. Van egy mondas, miszerint a baritonista harminc éves kora alatt ki se nyissa a száját. Talán humorosan hangzik, de tény, hogy ez a hang bizonyos érettséget kíván. És addig... Mindenkinek az életkorának leginkább megfelelő szerepeket kell énekelnie, nem mindenki kezdi Mozart-énekesként, hogy Wotanként fejezze be.

G: Egy-két szerepálm?

S-N. M.: Egyszer talán Posa márkit énekelek és Beckmessert, ami ugyan Wagner-szerep, mégis inkább karakter-bariton.

G: Ez valóban még a távolabbi jövő. Addig is – például idén nyáron és ősszel – miben hallhatják az önre kíváncsiak?

S-N. M.: A tervek szerint augusztusban a Hajógyári Szigeten Peter Maxwell Davies Feltámadás című kortárs operájában, majd a hónap végén a Figaro házassága Gróf szerepében lépek fel – újra Gödöllőn, végül szeptemberben Gyöngyössy Levente a millenniumi operapályázaton második díjat nyert Gólyakalifa című operájának ősbemutatóján is énekelek.

Lindner András

HAYDN ESZTERHÁZÁN

A hazai zenei élet egyik legelőkelőbb fesztiválja idén is folytatódik. A fertődi Esterházy Kastély immár hetedik alkalommal fogadja be egymás után két Haydn-fesztivál programjait. A nyári a mai művészeti felfogásban, míg az őszi koncertszezon nyitó fesztivál a historizmus jegyében mutatja be Joseph Haydn életművének egyes részeit. Július 13. és 22. között, a Budapesti Vonósok és Botvay Károly művészeti irányítása alatt megrendezésre kerülő hangversenysorozat főbb szólistái között Ágoston Andrást, Bogányi Gergelyt, Gulyás Mártát, Vigh Andreát üdvözölhetjük. A szeptember 1-jétől 8-áig zajló hangversenysorozatot a Magyar Haydn Társaság szervezi, a nyitókoncerten két szimfónia hangzik el, illetve a D-dúr concertót Komlós Katalin adja elő fortepianoán – az Orfeo Zenekart Vashegyi György vezényli. A két fesztivál teljes programját hamarosan olvashatják internetes honlapunkon, a www.gramofon.hu cím alatt.

JOSÉ CURA SZEGEDEN

Ígéreates műsorral jelentkezik az idei Szegedi Szabadtéri Játékok. A zenés színházi események keretében július 27-én és 28-án, születésének 120. évfordulója alkalmából Bartók Béla előtt tisztelegnek az előadóművészek és a publikum. Két zenés színpadi művet láthat ezen a két estén a Dóm térre látogató közönség: A kékszakállú herceg várában Polgár László partnere előreláthatólag Komlós Ildikó lesz, ezt követi A fából faragott királyfi színpadi előadása. A koreográfus Juronits Tamás, a produkciónkat Valló Péter rendezi. Világstárral is előrukkolnak a szervezők. Július 22-én José Cura ad áriaestet a Tisza-parti városban. Bővebb információk a fesztivál honlapján, a www.tiszanet.hu/szabadteri címen.

KURTÁG ELŐTT
TISZTELEG FÖLDVÁR

Idén is a zenekedvelők legszélesebb rétegeit fogadja Balatonföldvár június 17. és 24. között. A több éve – szűkös anyagi keretek között, de egyre nagyobb érdeklődés kíséretében – megrendezésre kerülő Földvári Napok idei mottója: Hommage à Kurtág. Ennek jegyében különösen 23-án ad otthont a fürdőváros jeles művészeknek: Jelek, játékok és üzenetek címmel Wilhelm András állított össze egy egész estés Kurtág-műsort, az előadók többek között Csalog Gábor és Kemenes András zongorán, Vékony Ildikó cimbalmon és az Auer Vonósnégyes. Az est fénypontja lesz Kurtág György és Kurtág Márta négykezes zongorahangversenye, amely a szerző Játékok ciklusából és Bach-átírataiból ad válogatást. A Földvári Napokról bővebben zeneportálunkon, a www.gramofon.hu cím alatt olvashatnak.

PIERRE BOULEZ BUDAPESTEN

Június 25-én Pierre Boulez és az Orchestre de Paris Budapest vendégszerepel a Kongresszusi Központban. Az év legnagyobb zenei eseményének

érkező koncertet Boulez párizsi hangversenye előzi meg

Június 12-én, a Théâtre du Chatelet-ben, amikor Bartók műveivel összeállított hangversenyyel veszi kezdetét Franciaországban a magyar kultúra éve.

A Théâtre du Chatelet lesz az egyik központi helyszíne a Franciaországban zajló magyar kulturális programsorozat zenei eseményeinek. Pierre Boulez egy három koncertből álló Bartók-ciklust mutat be júniusban, novemberben pedig hat estén át hallható és látható lesz Eötvös Péter Három nővér című operája a szerző és Kent Nagano vezényletével. Boulez Bartók-sorozatában – A fából faragott királyfi, 2. hegedűverseny, A kékszakállú herceg vára (koncertszerű előadás), Zene..., Divertimento, 1. zongoraverseny, Concerto – neves szólisták működnek közre: Gil Shaham hegedűművész, Maurizio Pollini zongoraművész, valamint A kékszakállúban Violeta Urmana és Polgár László. Budapestén a Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára című kompozíció mellett a Két portrét és a Concertót hallhatjuk.

Az Orchestre de Paris – bár jelenlegi formájában 1967 óta létezik – az egyik legöregebbi francia zenekar, hiszen előtörténete egészen az 1828-as alapítású Société des Concerts du Conservatoire-ig visszavezethető. Első zeneigazgatója Charles Munch volt, aki az együttes észak-amerikai turnéján, 1968-ban váratlanul meghalt. Posztját három évre Herbert von Karajan vette át. Őt 1972-ben Sir George Solti követte. 1975 és 1989 között az együttes zeneigazgatói tisztségét Daniel Barenboim töltötte be, majd kilenc éven keresztül Szemjon Bicskov. A zenekart 2000 szeptemberétől Christoph Eschenbach irányítja.

Az elmúlt bő három évtized leginnovatívabb igazgató-karmestre Barenboim volt. Kezdeményezésére jelentős Berlioz- és Beethoven-ciklusokat, 1982 és 1987 között évente Mozart fesztivált rendeztek. Utóbbi centrumában Mozart legismertebb operái álltak. A zenekar és Pierre Boulez találkozása is Barenboim nevéhez fűződik. 1986-ban az Ensemble InterContemporainnel közösen kortárs művek bemutatására vállalkozott.

1992-ben az Orchestre de Paris és a Théâtre du Chatelet rendszeres együttműködést alakított ki operaprodukciónk létrehozására. (Berg: Wozzeck, Csajkovszkij: Anyegin, Janáček: A ravasz rókácska, Verdi: Don Carlos, Richard Strauss: Salome, Wagner: Parsifal.)

Ezúttal talán nem túlzás a koncertet beharangozó szlogen: az idei év legnagyobb komolyzenei eseménye. Nem túlzás, de azért reménykedjünk, hogy a 2001-es év nem ér véget június 25-én.

M. Sz.

A Gramofon magazinban szereplő CD-k megvásárolhatók, megrendelhetők az

MADEUS Zenezsalonban
(V. Szende Pál u.1. tel: 318 66 91),

ahol kiemelt klasszikus és jazz választékkal

várjuk kedves Vásárlóinkat.

Az **MADEUS** üzletlánc további CD boltjai:

ZENEÁRUHÁZ, VI. Jókai u. 40.

MADEUS Zenezsalon, V. Vörösmarty tér 1.

MADEUS Zenezsalon, József körút és Baross u. sarok

MADEUS CAMPONA, XXII. Nagytétényi út 35-37.

PINOKKIÓ UTÁN ÓZ, A KIS HERCEG, ALIZ MEG A TÖBBIEK

KIRÁLY ZENEI NAPOK A ZENEAKADÉMIÁN

Király Dávid Zsolt a hazai zenei élet eddig talán kevésbé ismert szereplője, ám június első napjaiban minden bizonnyal az ő nevéből lesz hangos a zenei sajtó. Balettszimfóniájának, a háromfelvonásos Pinokkiónak kézzongorás ősbemutatóját adják elő a közönség június 1-jén, pénteken a Zeneakadémia Nagytermében.

A szokatlan műfajú darabot a Király Zenei Napok keretében hallhatják, amelynek szervezője szintén az 1964-ben született szerző, Király Dávid Zsolt. A bemutatandó műről és június 1–5. között megrendezésre kerülő fesztiváljáról beszélgettünk a zeneszerző-hangversenyszervező Király Dávid Zsolttal.

– Mekkora eddig az érdeklődés a júniusi Király Zenei Napok iránt a szakma illetve a közönség részéről?

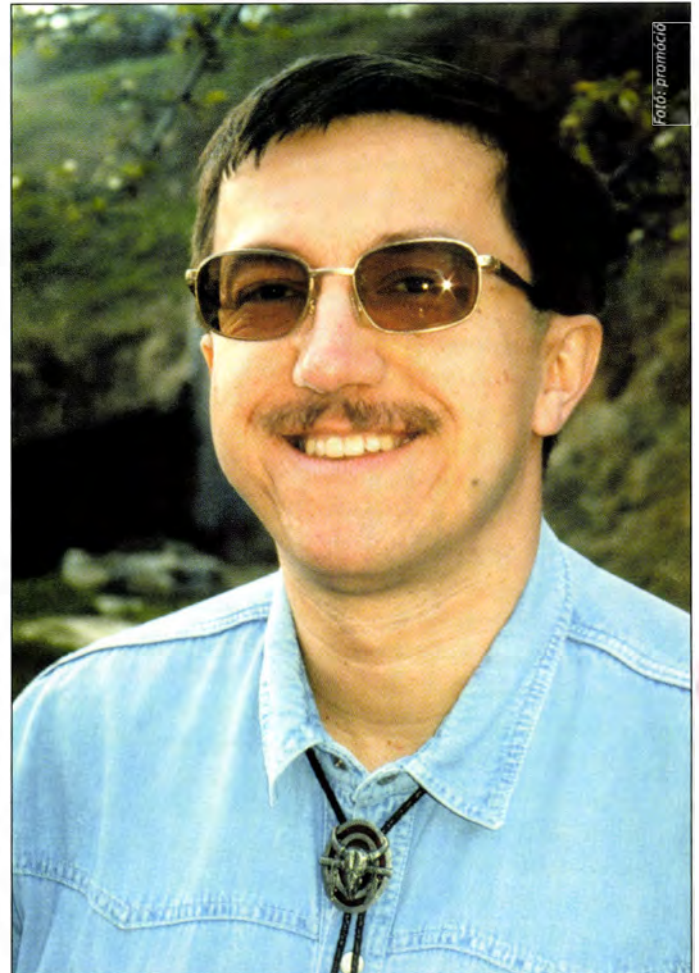
– Ez az interjú május 1-jén készül, harminc nap van hátra a rendezvényig. Nehéz lenne innen megjósolni a Király Zenei Napok sikerét. 20-30 éves távlatban gondolkodom, ez egy nagyszabású projekt kezdete. Munkámból adódóan van némi betekintésem a külföld zenei eseményeibe is. A világon az egyik legszigorúbbnak, legkonzervatívabbnak és véleményem szerint a legjobbnak a magyar közönséget és a zenei szakmát tartom. Sok külföldön elismert művész „vérzett el” már a Zeneakadémia falai között. Teljesen jogosan.

Épp emiatt tiszteltem és becsülöm nagyra a hazai közönséget és a szakmát. Nem fogad be mindent és mindenkit. Arra számítottam, hogy keményen meg kell küzdenem a befogadásért, számításaim szerint ez akár tíz évig is eltarthat. Egyik kedvenc szlogenem: ami nem öl meg, az erősít.

– A Király Music Network weboldaláról az derül ki, hogy önnek és a cégének komoly szakmai kapcsolatai vannak, elsősorban az Amerikai Egyesült Államokkal. Elmondaná, hogy milyen tevékenységek jellemzik az ön cégének működését itthon és külföldön?

– Sokoldalú, reneszánsz fogékonyságú zeneszerző-menedzser vagyok. Nyitott szemekkel, fülekkel, céltudatosan élek és dolgozom.

– Volt-e már lehetősége az amerikai közönség előtt bemutatni zenéjét, és milyen volt a fogadtatás?

Fotó: pramincia

KIRÁLY DÁVID ZSOLT:
„ZENEI PIRAMISOKAT
KIVÁNOK LÉTREHOZNI.”

– Igen, szép sikereim voltak. 1995-ben előadásokat tartottam saját műveimről Salt Lake Cityben a Utah egyetemen. A tengerentúli mentalitás biztatást adott arra, hogy nekilássak korábban dédelgetett álmaim megvalósításának. 1996-ban létrehoztam a Király Music Network Bt.-t, majd újra elővettem fiókban szunnyadó kottavázlataimat. 60 éves koromig a következő célokat tűztem ki magam elé: nyolc egész estét betöltő színpadi mű, az Aliz oktológia megírása, a Király Music Network multinacionális céggé fejlesztése, Király Zenei Napok megszervezése a világ legjelentősebb hangversenyermeiben, műholdas rádió- és TV-csatorna indítása, egy új zenei korszak – a ReGeneráció – infrastruktúrájának kiépítése, oktatási intézményeinek megalapítása.

– Milyen anyagi források (támogatók) teszik lehetővé a Király Zenei Napok megrendezését?

– Külföldi szponzoraim vannak.
 – Ön büszke arra, hogy a mai zeneszerzői gyakorlatától merőben eltérő módszerrel alkot. Beavatná ennek a rejtelmibe az olvasót? Mit ért Ön ReGeneráció alatt?
 – Én úgy vélem, hogy az új évezred zeneszerzői gyakorlatának szellemében alkotok. A fiatal zeneszerzők világszerte szakítani kívánnak a XX. század kísérletező irányzataival, és korábbi századok maradandó zenei hagyományaihoz, harmóniaihoz nyúlnak vissza. Egy egyszerű példával indoklom meg véleményemet. A római kori utak, vízvezetékek még mindig használhatók, ókori diadalív, piramisok állnak, de egy panelház időállóságáról mindez nem mondható el. A ReGeneráció elnevezés híven tükrözi ars poeticám lényegét: a XX. században egyre jobban elidegenedett kortárs zenét szeretném regenerálni, azaz újra emberközpontúvá tenni. Úgy vélem, a ReGeneráció égíse alatt össze lehetne fogni a hozzám hasonló beállítottságú zeneszerzőkkel, és hatékonyabban lehetne összehangolni az egyéni próbálkozásokat a kortárs zene jobbtáért. Az én alkotói módszereim tehát a zenei aranykorszakból táplálkoznak, a XIX. századtól visszafelé nyúlnak, de zenében érezhetőek a XX. század múltból táplálkozó, de előremutató irányzatainak hatásai is. Én azt gondolom, hogy a kortárs zenének sokkal szélesebb rétegekhez kell eljutnia, mint

eddig, vagyis nem szűk szakmai körökhöz kívánok szólni. Vállalom, hogy közérthető zenét írok, szerintem ez nem zárja ki azt, hogy a zene értékes legyen. Sőt. Én szó szerint veszem Kodály híres mondását: a zene mindenkié.
 – A XIX. illetve a XX. század zeneszerzői közül kiket tart legfontosabb ihlető mestereinek, példaképeinek?

– Szívem magyar zeneszerzőként dobog, ezért emberileg Bartók Béla és Kodály Zoltán a példaképeim. Az ő küzdelmük a nemes célokért számomra példaértékű. Zeneileg már sokkal több ihletőm van. Szinte az összes nagy mester hatással van rám, de egyiknek sem vagyok a követője. Én egyszerűen csak hiteles zenét próbálok írni, ahogy ők tették annak idején. Kortásaimat illetően inkább műveket sorolnék fel: Philip Glasstól a Koyaanisqatsi című film zenéje, Vajda János Mario és a varázsló című egyfelvonásos operája életre szóló élménnyel ajándékozott meg.

– Milyen szempontok alapján választotta ki Carlo Collodi meséjét a balettszimfónia alap-témájául?

– Ezt hívják „nagy találkozásnak”. A Pinocchio közismert, izgalmas, tartalmas regény, szinte üvölt a színpad után, mégis a köztudatban balett- vagy operaváltozat. A legjobb, színpadra alkalmas témákat már többszörösen feldolgozták, manapság igazán nagy kincs egy eredeti ötletre bukkanni. Mégis, valamilyen

oknál fogva egyetlen zeneszerző sem nyúlt Collodi regényéhez. Úgy tűnik, Pinocchio „rám várt”. De ez nem minden. A Pinocchio írása közben ihletet kaptam további színpadi művek: balettek és operák írására. Így született meg a nyolc egész estét betöltő Aliz oktológia ötlete, amely zeneileg és dramaturgiailag szerves egységet alkot. Életem során zenei piramisokat kívánok létrehozni, az elsőt nyolc este alatt lehet majd bebarangolni. Az Aliz oktológia estjeinek címei a következők: A tükör, Ifjú Drakula, Pinocchio; Óz, a dzsungel varázslója; A pestis háza, Mahabharata, A kis herceg, Aliz hazatérése.

– Várható-e, hogy a kétzongorás változat bemutatása után hozzáfog a Pinocchio nagyzenekari hangszereléséhez, illetve láthatjuk-e valamikor a balett megkoreografált színpadi változatát is?

– A hangszerelés folyamatban van. Az I. felvonás fele meg van hangszerelve I. szvit címmel. 1993-ban ezzel nyertem díjat nyert a Vienna Modern Masters nemzetközi pályázatán, melyre öt kontinens 25 országából érkeztek zenekari művek. Az I. szvit megjelent CD-n az USA-ban (VMM 3030), több országban terjesztik, művem kiváló kritikákat kapott. Ami a színpadi bemutatót illeti, csak akkor nyilatkozom konkrétumokról, ha már kölcsönösen aláírt szerződést tartok a kezemben.

H. Magyar Kornél

Király ZENEI NAPOK

ZENEAKADÉMIA NAGYTEREM

2001. JÚNIUS 1-5.

KIRÁLY DÁVID ZSOLT PINOCCHIO

BALETTSZIMFÓNIA HÁROM FELVONÁSBAN

I. FELVONÁS: BEMUTAKOZÁS (EXPOZÍCIÓ)
 II. FELVONÁS: BONYODALMAK (KIDOLGOZÁS)
 III. FELVONÁS: HAZATÉRÉS (VISSZATÉRÉS)

A KÉTZONGORÁS VÁLTOZAT
 HANGVERSENYTERMI ÖSBEMUTATÓJA
 A KIRÁLY ZENEI NAPOK
 NYITÓHANGVERSENYÉN

JÚNIUS 1. (PÉNTEK) 19.30

ZONGORÁN KÖZREMŰKÖDNEK:

KIRÁLY CSABA
 FORGÓ GYÖRGY

MŰSORVEZETŐ: KUDLIK JÚLIA

ZENEKARI EST A
 MAGYAR FILHARMONIKUSOKKAL
 JÚNIUS 3. (VASÁRNAP) 19.30

KÖZREMŰKÖDNEK:

MYRON MCPHERSON
 (ZONGORA - USA)

PAMELA HOILES
 (ÉNEK - USA)

VEZÉNYEL:

DR. DAVID ANDRÉ
 (USA)

ZENEI KÜLÖNLEGESSÉGEK

JOHN ADAMS: SHORT RIDE ON A FAST MACHINE
 CHÁVEZ: ZONGORVERSENY
 BERNSTEIN: SYMPHONIC DANCES FROM WEST SIDE STORY
 CHAUSSON: POÈME DE L'AMOUR ET DE LA MER

MŰSORVEZETŐ: KUDLIK JÚLIA

LISZT FERENC
 ÖSSZES ZONGORAMŰVE

1. RÉSZ

KIRÁLY CSABA

JÚNIUS 5. (KEDD) 19.30

LISZT: SZÓZAT ÉS MAGYAR HIMNUSZ

HÁROM TÉTEL A SZENT ÉRZSÉBET LEGENDÁBÓL

1. ZENEKARI BEVEZETŐ

2. KERESZTSEK INDULÓJA

3. INTERLUDIUM

SCHERZO ÉS INDULÓ

KÉT ZENEKARI TÉTEL A „KRISZTUS” ORATÓRIUMBÓL

1. PÁSZTOROK ÉNEKE A JÁSZOLNÁL

2. A HÁROM KIRÁLYOK INDULÓJA

CSÁRDÁS MACABRE

NEGY ELFELEJTETT KERINGŐ

PREMIERE VALSE OUBLIÉE

DEUXIÈME VALSE OUBLIÉE

TROISIÈME VALSE OUBLIÉE

QUATRIÈME VALSE OUBLIÉE

KÉT CSÁRDÁS

1. CSÁRDÁS

2. CSÁRDÁS OBSTINÉE

MŰSORVEZETŐ: KUDLIK JÚLIA

REPOZÍCIÓ A KIRÁLY MUSIC NETWORK, A MŰHÉSZETI ÉRTELMEZÉS NEHEZSÉGEI HÁLÓZATA, A SZÁRNYALÓ ÉRDEK

JELNYELV: MAGYAR ÉS ZENEAKADÉMIA HANGFELVÉTEL, BALHANGYELVÉTEL ÉS KIRÁLY ZENEI NAPOK RENDEZŐJÉNél: KIRÁLY DÁVID ZSOLT

KIRÁLY MUSIC NETWORK: TEL: 06 36 221 9005 CH: 93 946 1808 HUNGARY: E-MAIL: KIRALY@KIRALYMUSIC.COM FAX: 06 33 84 0020

matáv szimfonikus zenekar

Ligeti András
zeneigazgató

A bérletek megvásárolhatók a Matáv Szimfonikus
Zenekar Jegyirodájában (VI. Bp. Nagymező u. 19.)
a következő nyitvatartási időben:

hétfőtől péntekig 10.00–19.00-óráig,
szombaton 9.00–14.00 óráig,

a

b

c

Zeneakadémiai bérlet (19.30)

2001. szeptember 27.

Csajkovszkij: 1812 nyitány,
Rokókó variációk,
Notturmo,
4. szimfónia
Sz.: **Mario Brunello**
Vez.: **Ligeti András**

2001. október 25.

Mendelssohn: Hebridák-nyitány
Bruch: Skót fantázia
Mendelssohn: 3. „Skót” szimfónia
Sz.: **ifj. Szalai Antal**
Vez.: **Martin Pickard**

2001. november 29.

Berlioz: Lear király-nyitány
Bizet: C-dúr szimfónia
Saint-Saëns: 3. szimfónia
Sz.: **Erwan Le Prado**
Vez.: **François-Xavier Roth**

2002. január 10.

Dvořák: Stabat Mater
Sz.: **Szabóki Tünde, Verebics Ibolya,**
Jacques-Greg Belobo, + vm., Nemzeti
Énekkar
Vez.: **Fürst János**

2002. február 28.

Mahler: 3. szimfónia
Km.: **Csordás Klára, Nemzeti Énekkar női**
kara, MR Gyermekkórusa
Vez.: **Ligeti András**

2002. április 18.

Verdi: Requiem
Km.: **Bátori Éva, Fekete Attila, Rácz István +**
vm., MR Énekkar
Vez.: **Ligeti András**

2001. október 11.

Beethoven: Fidelio-nyitány,
Ah, perfido - koncertária
2. szimfónia
Sz.: **Boross Csilla**
Vez.: **Ligeti András**

2001. november 15.

Janaček: Ravasz rókácska - nyitány
Sibelius: Hegedűverseny,
4. szimfónia
Sz.: **Oláh Vilmos**
Vez.: **Toumas Ollila**

2001. december 20.

Verdi: Quattro Pezzi Sacri
Puccini: Messa di Gloria
Km.: **Fekete Attila, Massányi Viktor, MR**
Énekkar
Vez.: **Ligeti András és Strausz Kálmán**

2002. január 17.

R. Strauss: Till Eulenspiegel
Bartók: Szonáta 2 zongorára és ütőhangsz-
erekre
R. Strauss: Rózsalovag szvit
Sz.: **Jandó Jenő - Prunyi Ilona**
Vez.: **Ligeti András**

2002. február 14.

Glinka: Ruszlán és Ludmilla - nyitány
Mendelssohn: Szentivánéji álom - szvit
Brahms: 4. szimfónia
Vez.: **Héja Domonkos**

2002. április 11.

Wagner: Bolygó Hollandi - nyitány,
Operarészletek
Bruckner: 4. szimfónia
Vez.: **Kovács János**

Médiapartnerünk:

PESTI
SÚGÓ

2001. november 2.

Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia
Rossini: Stabat Mater
Km.: **Frankó Tünde, Verebics Ibolya,**
Massányi Viktor, + vm., MR Énekkar
Vez.: **Ligeti András**

2001. december 7.

Dvořák: Scherzo Capriccioso Op. 66,
Csellóverseny, 7. szimfónia
Sz.: **Mark Coppey**
Vez.: **Uriel Segal**

2002. február 1.

Brahms: Akadémiai Ünnepi nyitány,
N° 1 és N° 2 zongoraversenyek
Sz.: **Jandó Jenő**
Vez.: **Ligeti András**

2002. március 1.

Mahler: 3. szimfónia
Km.: **Csordás Klára, Nemzeti Énekkar női**
kara, MR Gyermekkórusa
Vez.: **Ligeti András**

2002. április 4.

Mozart: D-dúr divertimento KV. 136.,
C-dúr zongoraverseny KV. 467.,
Esz-dúr szimfónia, KV. 543.
Sz.: **Alessio Bax**
Vez.: **Lukács Ervin**

2002. május 3.

Liszt: Mefiszto keringő,
Brahms: Alt-rapszódia
Liszt: Faust szimfónia
Km.: **Meláth Andrea, Fekete Attila, Honvéd**
Férfikar
Vez.: **Ligeti András**

bérlethirdető

⇒ 2001/2002. évad

valamint a Zeneakadémia, a Filharmónia Budapest Kht. és a Pesti Vigadó jegypénztáraiban. Műsorainkról és a fellépő vendégművészeinkről további információt a www.orchestra.matav.hu honlapon talál.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a bérlet- és jegyértékesítés a Matáv Zeneházban megszűnt!

MTA

Koraesti bérlet (18.00)

2001. október 12.

Beethoven: Fidelio-nyitány
Ah, perfido - koncertária, 2. szimfónia
Sz.: **Boross Csilla**
Vez.: **Ligeti András**

2001. november 28.

Berlioz: Lear király-nyitány
Bizet: C-dúr szimfónia
Debussy: Egy faun délutánja
Vez.: **François-Xavier Roth**

2002. január 18.

J. Strauss: Till Eulenspiegel,
Venecki dal,
Klovag -szvit
Sz.: **Boross Csilla**
Vez.: **Ligeti András**

2002. február 15.

W. A. Mozart: Szentivánéji álom - szvit
Sz.: 4. szimfónia
Vez.: **Héja Domonkos**

2002. április 5.

W. A. Mozart: Divertimento KV. 136.,
Kongoraverseny KV. 467.,
C-dúr szimfónia KV. 543.
Sz.: **Alessio Bax**
Vez.: **Lukács Ervin**

Médiapartnerünk:

Klasszikus és Jazz
GRAMOFON

MTA

Kamarabérlet (19.30)

2001. november 23.

Bach: 1. szvit
Mozart: Fagottverseny
Haydn: „Miracle” szimfónia N° 86
Sz.: **Olajos György** • Vez.: **Ligeti András**

2001. december 14.

Bach: 2. szvit
Mozart: Oboaverseny
Haydn: c-moll szimfónia
Sz.: **Dienes Gábor** • Vez.: **Ligeti András**

2002. január 25.

Bach: 3. szvit
Mozart: Fuvola-hárfa verseny
Haydn: „Reggel” és „Este” szimfóniák
Sz.: **Szabó Rozália** és **Felletár Melinda**
Vez.: **Héja Domonkos**

2002. március 8.

Bach: 4. szvit
Mozart: Simfonia concertante
Haydn: „Surprise” szimfónia N° 94
Vez.: **Héja Domonkos**

ifjúsági bérletek a Zeneházban

I. Kicsiknek (16-18.00)

2001. október 19.

Hangszerek világa

2001. november 9.

Zenés állatkert

2002. február 8.

Hangulatok a zenében

2002. március 22.

Évszakok a zenében

bérleten kívüli hangversenyek

a Zeneakadémián (19.30)

2001. szeptember 28.

Csajkovszkij: 1812 nyitány,
Rokokó variációk
Notturmo,
4. szimfónia
Sz.: **Mario Brunello**
Vez.: **Ligeti András**

2001. október 16.

Varga Tibor Fesztivál

Elgar: Pomp & Circumstances N° 1
Bruch: Hegedűverseny
Csajkovszkij: 6. szimfónia
Sz.: **Vadim Repin**
Vez.: **Gilbert Varga**

2002. március 28.

Tavaszi Fesztivál

Debussy: Tavasz
Bartók: Két kép
Sztravinszkij: Tavasz áldozat
Vez.: **Ligeti András**

Médiapartnerünk:

PESTI MŰSOR
PM
Program Magazin

Forrás estek

**A ZENEAKADÉMIA
NAGYTERMÉBEN**

2001/2002

ALBAN BERG QUARTETT, AMADINDA ÜTŐEGYÜTTES, VÁSÁRY TAMÁS, MRT SZIMFONIKUS ZENEKAR, PAUK GYÖRGY, PERÉNYI MIKLÓS, JANDÓ JENŐ, GULYÁS DÉNES, VIGH ANDREA, PATRICE FONTANAROSA, SZEGEDI ANIKÓ, BÁNFALVI BÉLA, BUDAPESTI VONÓSOK, HORGAS ESZTER, CLASSJAZZ BAND...

- október 5. (péntek) **Horgas Eszter** – Nagy János és sokan mások
- november 16. (péntek) **Amadinda Ütőegyüttes**
- december 21. (péntek) **MVM Karácsonyi Koncert**
- december 22. (szombat) **Forrás Karácsonyi Koncert**
- december 31. (hétfő) 23 óra **Szülvésztéri Koncert** – Amadinda és vendégei
- január 1. (kedd) **Újévi Koncert** – Vásáry Tamás, Rácz Zoltán, Amadinda Ütőegyüttes, MRT Szimfonikus Zenekar
- január 5. (szombat) **Classlazz Band**
- január 19. (szombat) **Jandó Jenő** (zongora) *Chopin-estje*
- január 25. (péntek) **Alban Berg Vonósnégyes**
Mozart, Beethoven, Janáček és Sosztakovics művei
- február 15. (péntek) **Pauk György, Perényi Miklós, Jandó Jenő**
Debussy: Szonáta, Bartók: I. hegedű-zongora szonáta, Beethoven: B-dúr trió
- február 16. (szombat) 11 és 13 óra **Farsangi koncert gyerekeknek**
- március 8. (péntek) **Gulyás Dénes** (ének), **Vigh Andrea** (hárfa)
Debussy, Fauré, Massenet, Donizetti, Bellini, Rossini, Tihanyi László, Eötvös Péter művei
- április 19. (péntek) **Budapesti Vonósok** – Közreműködnek: Patrice Fontanarosa (hegedű) és Szegedi Anikó (zongora)

AZ ESTI HANGVERSENYEK 19.30-KOR KEZDŐDNEK.

A Forrás estek hangversenysorozat főszponzora a

NÉPSZABADSÁG
Magyarország legkedveltebb napilapja

SZÍNHÁZ ZENE TALK SHOW

BUDA Stage (IBS)
1021 Budapest,
Tárogató út 2-4.
Telefon: 391-2500

„MINDENKI MÁSKÉPP KAVARJA...” ZENÉS, TÁNCOS KERTI PARTIK

Az idei évadot rendhagyó esti partikkal zárja a Buda Stage. Szabadtéri színpadunkon hamisítatlan régimódi zenés esteket szervezünk, amelyeken a Buda Stage, azaz az IBS sztárjai saját kezűleg főznek. A belépőjegyek és a vacsora árát a hatvanas évekbeli hangulathoz igazítottuk (alacsonyítottuk), és abban reménykedünk, hogy a rendezvények mégis „drágák” lesznek nem csak nekünk.

Június 6-án főz:
VÁMOS MIKLÓS ÉS A BUDA STAGE TEAM-JE
Tejfölös tésztás csirke
Zenél: **GERENDÁS PÉTER**

Június 7-én főz:
BALÁZS FECÓ ÉS HERRER PÁL
Klasszikus csülkös bableves
Zenél: **WESZELY ERNŐ**

Június 8-án főz:
GERENDÁS PÉTER ÉS FELESÉGE
Indiai currys csirke kukoricás rizzsel
Zenél: **GERENDÁS PÉTER**

Június 9-én főz:
KÁLLÓY MOLNÁR PÉTER ÉS ÉDESANYJA
Gombás pulykamell és görögsaláta
Zenél: **WESZELY ERNŐ**

Június 10-én főz:
KEPES ANDRÁS ÉS DETTAI MÁRIA
Gnocchi, spenót salsával
Zenél: **GERENDÁS PÉTER**

Jegyek csak korlátozott
számban kaphatók!

Programunk **19.00 órakor** kezdődik, **BELÉPŐJEGY: 500 Ft,**
ÉTEL EGYSÉGESEN: 198 Ft, ÉTVÁGYCSINÁLÓ INGYEN!!!
A műsorokat a Magyar Rádió felveszi!

JÚNIUSI PROGRAMJAINK

1. péntek 19.30
KONCERT:
A BRUMMADZA TUBA ZENEKAR
ÉS A **HAUPTWILL BRASS BAND**
(Svájc)

2. szombat
19.30
SZÍNHÁZ:
G.Ö.R.CS. 2000

11. hétfő 19.30
KONCERT:
AFTER CRYING EGYÜTTES

NYÁRI JAZZÉLÍTŐ FESZTIVÁLOK A FŰ ALÓL IS

GRASS ROOTS, FŰ ALÓL NŐTT KI, MONDJA AZ ANGOL A MAGÁN- ILLETVE KÖZÖSSÉGI KEZDEMÉNYEZÉSRE. A GRAMOFON ÖRÖMEL JELENTI, HOGY IDÉN NYÁRON TÖBB ILYEN MAGYAR JAZZFESTIVÁL IS IMPOZÁNS PROGRAMOT KÍNÁL, VISZONT A NAGY

HAGYOMÁNYÚ FESZTIVÁLOKBÓL HÍRMONDÓNAK IS ALIG MARADT EGY-KETTŐ. A RÉSZLETES PROGRAMOKAT (A PROGRAMVÁLTOZÁSOKKAL EGYÜTT) MEGTEKINTHETIK A GRAMOFON INTERNETES OTTHONÁBAN (WWW.GRAMOFON.HU).

Lapzártánkig nem érkezett Magyarországra, de ugyancsak ígéretes produkciónak tűnik Terence BLANCHARD vadonatúj albuma, a *Let's Get Lost*. A Downbeat által a 2000. év zenészenek titulólt jazztrombitás vendéglistája magával ragadó: a lemezen Jimmy McHugh standardjeit játssza olyan dívák társaságában, mint Diana Krall, Jane Monheit, Dianne Reeves és Cassandra Wilson. A lemez kiadója a Sony Classical.

Aki a Balaton-partot a nyár közepén még néhányszor tíz kilométerre sem akarja elhagyni, maradjon Boglárón. **A jazz és a bor fesztiválja** negyedik éve várja a rajongókat, idén **JÚLIUS 21. ÉS 27. KÖZÖTT**. A Városi Kulturális Központ regionális programok gazdája egész évben, ezen a héten viszont a legjobb magyar zenekarokból léptetnek fel – dicséretes előrelátással – kettőt-kettőt esténtként, együtt a boglári, lengyeltóti és kaposvári fiatal zenekarokkal. **A Quartet B, a Black Smith Workshop, a Babos Project Romanl, a Budapest Jazz Orchestra és Kőszegi Imre Balázs Elemérrel egy kvintettben:** nyaralók, figyelem!

A helyi kezdeményezések közül ki kell emelni a Ferencvárosi Ünnepi Játékok során elkövetkező jazznapot Terje Rypdal norvég gitárossal, akihez a budapesti közönségnek már lehetett szerencséje. Június 22-én fellép Ketil Bjørnstaddal duóban (ld. kritikai rovatunkat), Helen Davisszel és Palle Mikkelborggal trióban, amely a zongoristával is kiegészül egy időre. Mindhárom formáció óriási érdeklődésre tarthat számot. Előttük a David **YENGIBARJAN TRIÓ** lesz hallható, az örmény származású tangóharmonikás Barcza Horváth József (bőgő) és Juhász Gábor (gitár) társaságában készítette új lemezét, a koncerten is velük lép fel.

Hogy a Duna-Tisza-köze se maradjon szégyenben, arról az elkötelezett ceglédi jazzisták gondoskodnak.

A Bori Jazz kinötte már a ceglédi öregszőlők-beli kertet, és tavaly beköltözött Cegléd Downtown-ba, a városháza jó akusztikájú belső udvarára. A június 23-i fesztivál törzsvendégének számító Mamadou Djabate (Burkina Faso – ütősök) idén is remélhetőleg eljön, debütál viszont Cegléden a „szomszédvár légiója”, a Kecskeméti Jazz Orchestra, és Hollandiából is érkeznek jazzisták, a finálé pedig a nagyszerű Djabe együttesé, kiegészülve Ben Castle brit szaxofonossal.

Egyre komolyabban veendő helyszín a magyar jazzterképen Cserfő (Nagykanizsától nem messze, Nagyrécsei letérő az M7-esről), ahol Tiborcz Iván szaxofonos „tanyáján” **JÚLIUS 25-TŐL** négy napig áll a bál. A Jazzland hatodik évében újra német, holland, romániai, vajdasági és hazai előadók lépnek fel, naponta legalább három együttes, többek között a Trio Midnight, Tony Lakatos, Laki Ákos és a Hot Jazz Band. Cserfő „jazzklinika” hírében is áll, vagyis a fiatalabbak és diákok (napközben is) a gyakorlatban tanulhatnak a tapasztaltabb és híresebb zenészeketől.

Lapunk megjelenése után néhány nappal, **JÚNIUS ELSEJÉN** a legendás

Larry Coryell, a Gramofon-díj nyertes Balázs Elemér Quintet és az elbűvölő CANDY DULFER egymásnak adják át az újra jazzhelyszínné változó Oroszlános udvar-beli színpadot, a Budai Várban. A Westel Jazz néven futó rendezvény biztosan a nyár egyik kiemelkedő eseménye lesz.

Fotó: promóció

A **MAGYAR JAZZ SZÖVETSÉG** vezetősége **JÚNIUS 8-ÁN 18 ÓRÁKOR** a Rátkai Klubban (Bp. Városligeti fasor 38.) **SZABADOS GYÖRGYNEK** adja át a Szabó Gábor-díjat, amelyről a tagság korábban, az éves közgyűlésen titkos szavazással döntött. A vezetőség annak érdekében, hogy építse a tagok közötti kapcsolatokat, hiszen a muzsikuskok, szakemberek, műkedvelők, rajongók, ritkán találkoznak kötetlenül, nyilvános, informális vezetőségi ülést is tart ez alkalomból.

[MÁR ÖT ÉVE!]

Ünnepeljen velünk
és műsorainkkal együtt tavasszal is!

KLASSZIKUS, JAZZ, TÁNC,
VILÁGZENE

a komolyabb muzzika kedvelőinek
... már 6.000.000 háztartásban Európa szerte

KERESSE A CSATORNÁT KÁBELTÉVÉ SZOLGÁLTATÓJÁNÁL!

ECONOVUM

„IVÁNYI PROF. ÉS TÁRSAI”
GAZDASÁGI TANÁCSADÓ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

Az ECONOVUM „Iványi prof. és Társai” Gazdasági Tanácsadó és Szolgáltató Kft.

az alábbi szolgáltatásokat ajánlja:

- Stratégiai diagnosztika és akciótervezés SWOT- és portfólió-elemzéssel
- Szervezetfejlesztés, reengineering és javadalmazási rendszer korszerűsítése
- Átfogó költséggazdálkodás (Total Cost Management) kiépítése és költségcsökkentő értékelemzés végigvitele
- A kaliforniai Newport University magyarországi képviselőjeként – rugalmas, távoktatási formában – magyar vagy angol nyelven amerikai közgazdász és doktori fokozat megszerzésének lehetővé tétele

Információ: 06/30/940-4342

SZAKCSIT JÓKEDVRE DERÍTETTÜK

Fotó: Pélyi Nóra

A Gramofon Klasszikus és Jazz Klubjának első rendezvényére április 26-án került sor az International Buda Stage kamaratermében. A családi hangulatú esemény vendége,

Lakatos Béla sajnálatos kéztöréséből frissen felgyógyulva, szokatlanul derűs kedélyállapotban, szabályosan átvette a házigazda szerepét a Gramofon jazzrovezetőjétől, Ziperovszky Kornéltól, hogy aztán fergeteges szólókoncerttel kápráztassa a felvillanyozott közönséget.

Őn is tagja lehet klubunknak, ha előfizet lapunkra. A következő rendezvényekről a kipoztázott példánnyal együtt, külön meghívóban tájékoztatjuk. Legyen előfizetőnk, és találkozzunk személyesen klubjainkon.

GRAMOFON AZ INTERNETEN

Ott akar lenni egy új tehetség felfedezésénél vagy egy új zenei műfaj megalkotásánál? Új weboldalunkról naprakész információkat szerezhet a klasszikus zenéről, a jazzről, a crossover és a világzene csemegéiről. A www.gramofon.hu cím alatt a következő kínálatból tallózhat:

- Nemzetközi lapszemle a világ vezető zenei folyóiratainak legjobb és legfrissebb cikkeiből – magyar nyelven
- Hazai és nemzetközi koncert- és fesztiválajánló
- Folyamatosan bővülő zenészadatbázis, amely első kézből nyújt információt klasszikus és kortárs komponistákról, előadóművészekről és együttesekről – a halhatatlanoktól a legújabb tehetségeig
- Újdonságértesítő – hanglemezkidatok aktuális ajánlata, lemezboltok kínálata (klasszikus, jazz, world music)
- Gramofon-archívum: válogatás a Gramofon 1996 és 2000 között megjelent cikkeiből, interjúiból, kritikáiból, sorozataiból

WWW.GRAMOFON.HU

Klasszikus és Jazz online

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK:

**International Buda Stage, Kárpátia Étterem,
Muzzik, Világgazdaság**

SZAKMAI PARTNEREK:

**Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár; Távközlési Zenei Alapítvány;
BMG Ariola Hungary; EMI; Sony Music; Universal Music; BMC Records; MusiCDome;
Fonó Records; H&H '92; Varga István;
Karsay és Tsa; Phoenix Hangstúdió; DELTACONcert;
Jakobi Koncert Kft.; Kiraly Music Network.**

KIEMELT TÁMOGATÓK:

**Raiffeisen
BANK**

**HUNGAROTON
CLASSIC**

antenna hungária

SIEMENS

AEGON

matáv

GRAMOFON

KLASSZIKUS ÉS JAZZ

ALAPÍTÓK:

IVÁNYI MARGÓ, BÖSZE ÁDÁM,
RETKE ATTILA

IGAZGATÓ-FŐSZERKESZTŐ:
RETKE ATTILA

FELELŐS SZERKESZTŐ:

H. MAGYAR KORNÉL

ROVATSZERKESZTŐK:

ALBERT MÁRIA (ZENÉS SZÍNHÁZ)

H. MAGYAR KORNÉL

(CROSSOVER, VILÁGZENE)

RETKE ATTILA (KLASSZIKUS)

ZIPEROVCSKY KORNÉL (JAZZ)

ZSOLDOS DÁVID (INTERNET)

SZERKESZTŐSÉGI FOGADÓÓRÁK

KEDDEN ÉS CSÜTÖRTÖKÖN

10 ÉS 16 ÓRA KÖZÖTT.

(ELŐZETES TELEFONOS

EGYEZTETÉS SZÜKSÉGES.)

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

1037 BUDAPEST,

SZÉPVÖLGYI ÚT 99.

TELEFON: 430-2872

FAX: 436-0101

E-MAIL:

INFO@GRAMOFON.HU

A GRAMOFON HONLAPJA:

HTTP://WWW.GRAMOFON.HU

KIADJA A KLASSZIKUS ÉS JAZZ LAP-,

KÖNYV- ÉS HANGLEMEZKIADÓ KFT.

1037 BUDAPEST,

SZÉPVÖLGYI ÚT 99.

LAPTERV ÉS TÍPOGRÁFIA:

Screen

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

IMAGESET KFT.

NYOMTATÁS:

MEGA KFT.

MEGJELENIK ÉVSZAKONKÉNT.
ELŐFIZETHETŐ A KIADÓ CÍMÉN,
TELEFONON, FAXON, E-MAILBEN
VAGY SMS-BEN (06/20/934-1397).
AZ EGYÉVES ELŐFIZETÉS ÁRA
3000 FORINT.

A GRAMOFONT BIZTOSAN MEGTALÁLJA

A KÖVETKEZŐ HELYEKEN

BUDAPESTEN

AMADEUS ZENESZALON

(V. SZENDE PÁL U.1.)

FONÓ BUDAI ZENEHÁZ

(XI. BUDAPEST, SZTREGOVA U. 3.)

KODÁLY ZOLTÁN ZENEMŰBOLT

(V. BUDAPEST, MŰZEUM KRT. 21.)

NEW ORLEANS MUSIC CLUB &

RESTAURANT

(V. LOVAG U. 5.)

RÓZSAVÖLGYI ZENEMŰBOLT

(V. BUDAPEST, SZERVITA TÉR 5.)

VIDÉKEN

CORVINA MŰVÉSZETI KÖNYVESBOLT

(7621 PÉCS, SZÉCHENYI TÉR 8.)

FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAK

(4026 DEBRECEN, HUNYADI U. 8-10.

3530 MISKOLC, SZÉCHENYI U. 7.

6720 SZEGED, TISZA L. KRT. 34.

3300 EGER, BAJCSY ZS. U. 2.

9021 GYŐR, ARANY J. U. 3.

2000 SZENTENDRE, FŐ TÉR 5.)

HUNGAROTON CLASSIC

ISTVÁN SZIGETVÁRI
IANUS

SOUVENIR DE K. ELKA • IMAGE
SEA SONG • IANUS
PERPETUUM MOBILE
DUST SONG
F. OTTO AG.

Cherubini
REQUIEM IN C MINOR
Mozart: Ave verum corpus, K.618
Mozart: Exsultate jubilate, K.165

Noriko Sasaki
soprano

Musashino Academia Musicae Chorus
and Symphony Orchestra

Conducted by
KALMÁN BERKES

HUNGAROTON CLASSIC

PARALLEL MONOLOGUES
contemporary Hungarian Music
for Cimbalom

ÁGNES SZAKÁLY

Emiczy • Lendvai • Láng • Soproni • M. Sugár • Hollós • Madarász

Jenő Kenessey
GOLD AND THE WOMAN
Arany meg az asszony
Opera in one Act

BUDAPEST SYMPHONY ORCHESTRA
Conducted by
JENŐ KENESSEY

JÚLIA OSVÁTH
RÓBERT ILOSFALVY
GYÖRGY LOSONCZY

HUNGAROTON CLASSIC

PÁL KADOSA
PIANO MUSIC

HUNGAROTON CLASSIC

DOHNÁNYI

SONGS COMPLETE

INGRID KERTESI
MÁRTA GULYÁS

HUNGAROTON CLASSIC

AGRICOLA
MISSA MALHEUR ME BAI
MISSA IN MINEN SIN
A.N.S CHORUS • JÁNOS BALI

HUNGAROTON CLASSIC

FRENCH CONNECTION

BARAT BOZZA DESENCLOS CHARPENTIER
EMLER TOMASI SCHMITT CASTEREDE

F. BAZSINKA TUBA
IRINA IVANITSKAIA PIANO

HUNGAROTON CLASSIC

GYÖRGY KÓSA
Lament for a Bull
ORATORIO

Symphony No. 8 • French Songs
Songs on Poems by Csokonai

HUNGAROTON CLASSIC

J. S. BACH
ST. MATTHEW PASSION

MAGDA KALMÁR
JÚLIA HAMARI
ZEGER VANDERSTEEN
ISTVÁN GÁTI
ERNST SCHRAMM

JEUNESSES MUSICALE
CHOIR

LISZT FERENC CHAMBER ORCHESTRA
BUDAPEST

Conducted by
FRIGYES SÁNDOR
—Live recording—

HUNGAROTON CLASSIC

LAJOS BÁRDOS
CHORAL WORKS

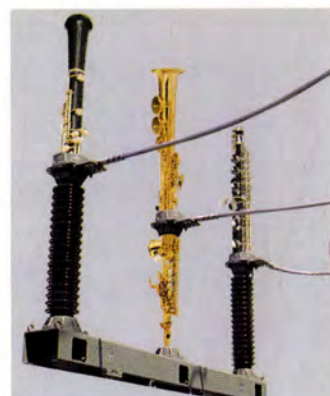

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

SIEMENS

Minden hangszeren

A Siemens a Budapesti Tavaszi Fesztivál mecénása

Reméljük, Önnek is sikerült emlékezetes pillanatokat szerezni.

Siemens. A tudásunk Önt szolgálja

Tel.: 471-1000 www.siemens.hu